V—K

V., MARKÓ-UTCA 18—20. TELEFON SZ. 66—46.

B 373/10

A BUDAPESTI V. KERÜLETI

M. KIR. ÁLLAMI

1911/12

FŐREÁLISKOLA

XL-IK ÉRTESITŐJE.

21

1911—12. ISKOLAI ÉV.

VÁROSI KÖNYVTÁR
BUDAPEST ❁ KÖZPONT.
B 372/10/11
13697
KÜLÖN GYŰJTEMÉNY.
KI NEM KÖLCSÖNÖZHETŐ.

pál.

1911-12.

49

HELYBEZVA 1963

A BUDAPESTI V. KERÜLETI MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA NEGYVENEDIK ÉRTESITŐJE AZ 1911—1912. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE

ROMBAUER EMIL

KIR. FŐIGAZGATÓ ÉS FŐREÁLISKOLAI IGAZGATÓ.

BUDAPEST
LÉGRÁDY TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA
1912.

1976
1985
2012

037.1/10
13697

Bp 117

3442
FŐVÁROSI KÖNYVTÁR 1912

Afrika utolsó független állama.

(Dr. Schwicker Brunó-tól.)

Tegnap még három független afrikai államról beszéltünk s ma már csak egy van: Kelet-Afrika bérces országa, Abesszinia vagy Etiópia. Marokko a nyugati széleken francia protektoratus alá került, a guineai partokon támadt néger köztársaság, Liberia, az angol—amerikai túltengő humanismusnak egyik alkotása, már régebben anyagilag és politikailag olyannyira tönkresilányult, hogy az Unió védszárnya alá volt kénytelen menekülni.

Korszakunkban csak igen kevesen látják, mily gyorsan alakul át a földgömb nemcsak a csodás technikai találmányok hatása alatt, hanem a politikai térképészet alapjául szolgáló viszonyokban is. Szinte páratlanul áll ama politikai átalakulás, melyet főkép Afrikában tapasztalunk, abban az óriási nagy kontinensen, melyet bár legközelebb esik Európa művelt országaihoz, csak a XIX. század második felében fedeztek fel igazán és amelyen azóta már teljesen megosztozkodtak. Afrika képe évtizedről-évtizedre változott, a „fehér" foltok évről-évre tünedeztek és jelenleg elmondhatjuk, hogy Afrika felderitése és felosztása befejezett tény, mert az óriási területből már alig maradt ismeretlen, gazdátlan vidék. És eme uj osztozkodásban csak monarchiánk és Oroszország nem vettek részt. Az utóbbi ugyan Abesszinia táján tett egy kisérletet, de kudarcot vallott. Afrika felderitésével mindenkor lépést tartott területének lefoglalása is. Felfedezéséhez, melyet kezdetben a Szahara mostohasága és a nagy folyók vizzuhatagjai olyannyira gátoltak, az utolsó ötven esztendőben csaknem minden év hozzájárult valamivel. Kétségtelen azonban, hogy csak Livingstone és Stanley utazásai

és kutatásai óta foglalkozik a nagy európai államok gyarmatpolitikája behatóbban Afrikával. A kutatót, a tudományos utazót nyomban követi a gyarmatalapitó telepitvényes és vele együtt az őt oltalmazó államhatalom. Gyarmatbirtokok alakultak, határokat vontak, gyarmatkonferenciákon körülvonalozták az u. n. „érdekszférákat", szóval megteremtették a modern Afrika politikai térképét. Pedig voltak itt bennszülöttek államai, habár Egyptom és Abesszinia kivételével a fekete kontinensen nem tudunk oly nagy és művelt országokról, népekről, mint amilyenek voltak Közép- és Dél-Amerikában, Mexikóban és Peruban, avagy Kelet-Ázsiában. Afrika néger államai csak kezdetleges szerkezetüek voltak, a Czad-tó körüli arabs államalkotások pedig tisztán zsarnok uralmi jelleggel birtak. A benszülött országoknak legnagyobb része csak rövid életü lehetett, egy-egy hatalmasabb törzsfőnök alkotása, mely halálával el is enyészett. A kontinens belsejében azonban valódi államok nem voltak, a Szahara rabló törzsei, a nomád hottentották és a Kongo medencéjében királyoknak („king") nevezett apró törzsfőnökök vezetése alatt álló népek csaknem egyenlően primitiv testületi szervezetben éltek. Afrikai benszülött államok keletkezésére legnagyobb befolyással az arabok voltak. Ezek a X. század óta csodálatos gyorsasággal nyomultak előre. Az izlám vallás gyorsan hóditott a néger és berber népek között, az arabs kereskedő és egyuttal hóditó miveltségével és életfelfogásával, mely nem igen ütött el Afrika népeinek kulturájától, könnyen vivhatta ki magának a benszülött bizalmát is. Afrika északi részében hatalmas mohamedán államok keletkeztek; igaz, hogy erre még egyéb körülmények is folytak be a hóditás művére és lassu visszafejlődésére, de a mai Marokko mégis csak közel ezer esztendő óta maradt az izlám nyugati végvára. Arabs jelleggel és arabs műveltséggel birtak ama nagy kiterjedésü belső afrikai benszülött államok a Czad-tó körül, melyek ma már valamennyien a francia és angol érdekszférába kerültek. Mások ismét csak mint arabs kereskedelmi központok, nem annyira területi nagyságuk, hanem saját fontosságuk által lettek hiresekké, ilyen Zanzi-

bar, Timbuktu, Nyangve és Harrar. Innen indult ki az arabok befolyása, és pedig oly nagy mérvben, hogy még ma is az európai műveltség e nagy földrészen nagy hátrányban van a mohamedán arabok által terjesztett műveltséggel szemben. Arab nyelvvel Marokkotól Zanzibárig, Alexandriától a Zambezi folyó Victoria-vizeséséig jóformán nagy nehézség nélkül el lehet jutni, mig az európai nyelvek közül a legelterjedtebb angolt is alig érti egynéhány százezer benszülött. Mindamellett már Afrika belsejében is mutatkozik az európai műveltség befolyása. A Kongo mentén és a tavak vidékein a fehér embert már „Good morning" köszöntéssel fogadják és itt-ott már európai butordarabot is talál az utazó, sőt vannak már olyan telepek is, melyek között nem egy már a kissé kényesebb igényeknek is meg tud felelni. Legjobban terjesztik a műveltséget a vasutak és gőzhajók, melyet a mohamedán világ e célra sohasem használt fel. Pedig ezek a technikai vivmányok hóditják el a földrészt a mohamedán műveltségtől az európai műveltség számára és ezt éppen jókor, mert ez a tehetséges arab faj, tagadhatlan sürgölődései által helyenkint uj életre keltette a tespedésbe süllyedt belső afrikai népeket. De eme iparkodásukkal mégis csak elkéstek, mert ma már Afrika politikai sorsa el van döntve. Nagy részben indogermánná lesz, hiszen máris angol és német kézre került óriási területének legegészségesebb és legtermékenyebb része. Hatalmas a franciák birtoka is, de javarészében a Szahara körébe esik, mig a még fennálló portugál gyarmatterületek maholnap a német avagy angol gyarmattengerbe merülnek. Afrika három óriási folyóvölgye angol birtokban van: a Zambezi, a Nilus és a Niger völgyei; innen sugárzik széjel a brit befolyás és kereskedelmi érdek. A Fokvárostól egyrészt a tóhátságig vitte már a vasuti vonalát, másrészt Alexandriából a Nilus mentén Khartum-ig. Talán már a közeli jövő hozza meg e két végpont összekapcsolását és majdan bekövetkezik az az idő, mikor Afrika déli csucsától Alexandriáig Pulman-kocsiban, angol vasuton, csak angol területen át, beutazzák Afrikát. És igy maradt magára Afrikának legszebb alpesi vidéke, megmaradt ősi függetlenségé-

ben Habes vagy Abesszinia. Pedig nem egyszer volt kénytelen minden talpalatnyi földjét idegen hóditók ellen megvédelmezni. Azonban eddigelé sem az álpróféta vadfanatikus hordái, sem pedig a modern Olaszország fegyelmezett csapatai, sem pedig a békés uton kisérletező francia vasutasok és kereskedők nem hatolhattak be az afrikai Svájc belsejébe.

*

Djibouti (Csibuti) kikötő a Vörös-tenger Tadsura nevü öble mellett és fővárosa ama gyarmatterületnek, melyet a franciák 1885-ben foglaltak le és Côte des Somalis et Dependances-nak neveztek el. A nemzetközi forgalom egyik legfontosabb átjárójának tőszomszédságában, a Bab-el-Mandeb közelében fekszik. Ha már maga eme kedvező földrajzi fekvése rendkivül értékessé teszi a különben igen kellemetlen éghajlatu várost, még inkább emeli a fontosságát ama körülmény, hogy legközelebb esik Abesszinia legtermékenyebb részéhez és eszerint tényleg az alpesi ország kapuja a tenger felé. Már 1897-ben hozzáfogtak egy vasut épitéséhez, mely hivatva lett volna a Vörös-tenger kietlen, fullasztó hőségü korallpartvidékét, nevezetesen a Tadsura-öblöt szoros összefüggésbe hozni Kelet-Afrika legegészségesebb hegyvidékével. Meg is épitették ezt a vasutat, és pedig Csibutitól egyenes irányban, Adis-Herrer-en át Habes fővárosa, Adis-Abeba felé. Ez a vasut el is készült — Adis-Herrer-ig, sőt innen szárnyvonalat is bocsátottak a gallák földjére, a Szomali félsziget sokat emlegetett Harrar városába, mely utóbb fővonallá lőn, de azután megakadtak a franciák. Háromszáz és egynéhány kilométernyire a tengerparttól eme óriási költséggel és csak nehezen leküzdhető akadályok között megépült vasutnak vége szakad. Sivár pusztaságon, apró kialudt vulkánok mellett el, össze-visszahasogatott lávamezőkön át zakatol a vonatunk rekkenő hőségben Herrer-ig, az arabok és gallák Dir-ed-aua városáig, innen azután nincsen folytatása a vasutnak. Étiópia furfangos ura, Menelik, kezdetben elég csöndesen szemlélte a francia konzorcium iparkodását, látszólag nem is igen törődött az egész vállalattal, hadd épitsenek! Mikor azonban a vasut sinpárja megközelitette országa

délkeleti határát és legujabb hóditását, Harrart, akkor egyszerre csak közbelépett és megtagadta a további épitkezéshez okvetlen szükséges engedélyét. A francia vasutasok azóta hiába lesik a nagybeteg negus felszabaditó szózatát, az csak nem akar elhangzani. Azok, akik a mai Abesszíniának belügyeit, de kivált az udvarnál uralkodó hangulatot ismerik, azok nemcsak eme francia iparkodással, hanem egyáltalában mindennemü európai iparkodással szemben igen szkeptikusok. A franciák emlitett kereskedelmi kudarca pedig élénken világitja meg Étiópia uralkodójának, a negus negesti jellemét és ügyes politikáját. A most tehetetlen, mert nagybeteg Menelik egész életén át rendkivül ügyes és furfangos diplomata volt, aki mesteri módon tudta az európai hatalmak versengését a saját céljaira kiaknázni és igen sikeresen védelmezte meg állami és anyagi függetlenségét a betolakodó idegen befolyással szemben. Még a harc mezején is. Erről pedig keserves dolgokat mesélhetnének az olaszok: 1891-ben semmisiti meg Adaua mellett Baratieri olasz tábornoknak és az olasz Eritréa gyarmat kormányzójának hadseregét. Italia sok éveken át gyászolta tizezer fiának a romlását és nem igen szereti emlegetni az Adis-Abebában megkötött békéjét. Különben ez az Adaua melletti fényes diadala erősitette meg végkép Soa királysága egykori kormányzójának, Meneliknek császári trónusát, mely addig magában Abesszíniában sem volt egészen szilárd alapokon nyugvó. Az állitólag még életben levő, de igen sulyosan beteg uralkodónak ma már mindenható neje, a császárné, nem jó szemmel nézi a külföld beavatkozását és a kereskedelmi és közlekedési vállalatok iparkodásait.

Egyelőre Herrer- és Harrarban vannak a francia vasutasok. Herrerben kényelmes, tág pályaudvart épitettek, a város szélén európai izlésben épült kerti villákat a vasuti személyzet számára, széles utcákat terveztek, tág terekkel és sétányokkal: Herrer Tadsura és Csibuti üdülőhelye lesz valamikor; fekvésével a bérces Habes bejárójánál, enyhe levegőjével valóságos Quisisánája lehet a szenvedő parti lakosságnak. Érdekesebb azonban a tőle délre eső Harrar, a Szomali

félsziget legnevezetesebb és talán legrégibb városa. Sokat meséltek erről a nagy piacról; túlozva egy hatalmas mohamedán királyság fővárosának, az afrikai belső kereskedelem középpontjának nevezték, mignem 1855-ben az angol Burton, a legelső európai utazó, aki Harrart meglátogatta, megbizható jelentést adott erről a sokat emlitett városról. A város 1850 m. magasságban elég jó éghajlattal bir. Körülbelül 50.000 ember lakja és ma nemcsak a galla vidék, hanem egyuttal déli Abesszinának kereskedelmi centruma. Innen ma még csak egyszerü ösvények és nehezen járható kocsiutak vezetnek a felvidék felé, még öszvéren és tevén szállitják az árukat Abesszíniába, a nyersterményeket onnan pedig Harrar és Diredaua-Herrer felé.

*

Az abesszíniai nép sokat regél egy Menelikről, aki Jeruzsálemben született és mint serdülő ifju eljutott anyja, a nagyeszü szábai királynő országába. Menelik elhozta magával Jeruzsálemből a frigyládát és a zsidó nép törvényeit. Eme törvények megemlitése rendkivül érdekes körülmény, mert eme tradicióban nemcsak ama benső összeköttetés nyilvánul meg, mely Étiópia és a vele szomszédos Arábia között létezett, hanem egyuttal Habes lakossága jó részének sémi eredete is. „Juda törzséből való oroszlán"-nak vallja magát büszkén Abesszinia uralkodója és még a X. században is élnek tisztavérü zsidók az országban, dacára annak, hogy már a IV. században hirdette és terjesztette a keresztény hitet Frumentius nevü apostol. Különben ebben a jakobita keresztény hitvallásban, mely ma már csak torzképe a monophysitismusnak, igen sok a vonatkozás az ó-testamentumbéli törvényekre. Maga a keresztény hit nemsokára általánossá lett. A nép ma szigoruan ragaszkodik eme ősi hitéhez és minden időben állhatatosan megmaradt mellette. Midőn Afrika keleti és északi vidékében az elementáris erővel előrehaladó és mindent elboritó izlámita vizözön eléri a Nilus felső völgyét is és erre is megsemmisiti a keresztény kulturát, akkor hatalmas sziklaszigetként maradt meg a keresz-

tény Abesszinia a mohamedanizmus óceánjában. Mert sem az első hóditók vak fanatizmusa és romboló dühe, sem pedig a khalifák diplomáciai fogásai, sem az egyiptusi mameluk-uralkodók meg-megujuló hóditási törekvései nem dönthették meg a bérces ország önállóságát, nem semmisithették meg a keresztény egyházukat. A mult század utolsó évtizedeiben az egyiptomi Szudán és a Nilus felső völgye egy álpróféta, az u. n. „mahdi" kezére került. Khartum bevétele után kihirdeti a szent háborut és vakbuzgó, vérszomjas hivői, a dervisek, rövid időn belül megsemmisitik az angol-egyiptomi uralmat, a barbarizmus vérfürdejébe ölték eme vidék kezdő civilizációjának bátor munkásait. Szudán és Dar-Fur meghóditása után Abesszinia ellen fordultak. Itt azonban megtört a hatalmuk. Joannes abessziniai negus diadalmasan veri vissza Mohammed Achmed dervishadát és Metemmeh mellett tönkre silányitja a második álpróféta seregét is. Eme csatának igen nagy volt a hordereje. A dervisek eme véres veresége megtörte egyuttal a mahdizmus erejét Szudánban is és az angol-egyiptusi kormány gyorsan aknázta ki a negus eme döntő győzelmét. Jóvátették nagy hibájukat, mely valamikor a vitéz Gordon tábornok életébe került és most már ugyancsak sietve szállitották csapataikat délfelé Khartum ellen. Ennek bevétele után megdőlt a fanatizált barbarizmus által megteremtett birodalom és Egyiptom egyik leggazdagabb provinciája visszakerült és vele együtt a Felső-Nilus völgye is. Még pedig angol uralom alá került. Mert Gordon tábornok halála óta nagyot fordult a világ Egyiptomban is. Nubia és Szudán egyszerre csak igen becses területek lettek és az angol kormány erősen támogatta az aequatoriális egyiptusi tartományok visszahóditását. Már most azt látjuk, hogy a szomszédos Abesszinával a legbensőbb barátságban vannak, mindenképpen megerősitik a negus helyzetét és szivesen járulnak hozzá egy erős, belsejében szilárd alapokon nyugvó, teljesen független Abesszinia föntartásához, aki mindenesetre jobb és biztosabb szomszéd, mint a kulturellenes, fanatizált és félvad mohamedán álladalom, mely ha az abessziniai fellegvár birtokába jut, érzékenyen sujthatta volna Anglia ha-

talmi állását a Nilus völgyében. Hogy Anglia okkupálta Egyiptomot, azzal tényleg véget vetett Egyiptom önállóságának és a török szultán már ugy is csak hagyományos, névleges fensőbbségének. Másrészt azonban az okkupáció ideje óta akkora haladást tanusitott a Nilus országa, olyannyira fejlődött a kultura minden ágában, hogy bátran elviselheti az angol protektorátus „igáját". Hiszen csakis az asszuani hatalmas vizműveket, a Nilus felesleg-vizének szabályozására megteremtett duzzasztókat kell megemlitenünk és akkor rögtön megérintettük Egyiptom életkérdését: a Nilus áradásának körülményeit. Már pedig ezek az óriási pénzáldozatok árán megteremtett gátművek és szabályozók veszedelmesen közel vannak az abesszíniai határhoz. Anglia érdekében van Abesszinia teljes függetlensége, neki szüksége van a negus barátságára, hiszen a Nilus folyó legtöbb mellékvize az abesszíniai havasokban ered . . .

Abesszíniát a középkorban nemcsak az izlam fenyegette. Eme régi keresztény országról mesés hirek keringtek Európában. Sokat regéltek egy hatalmas keresztény országról, János pap-király neve minduntalan előfordul a középkori krónikák lapjain és nem egyszer tettek kisérleteket eme meseország felkeresésére. Az ujkor hajnalán a portugáliai nép uralkodik a tengereken. Hatalmának tetőpontján temérdek kincseket szállitott az indiai partokról Európába. Indián át jutottak Abesszinia szomszédságába. A nagy felfedezések korában Európa népei közül ők az elsők, akik Afrika ezen részében megjelennek és a XV. század végén, a Guardafui foktól a Veres-tengerbe hajóznak. Már a XV. század végefelé portugáliai épitészek és munkások emelnek fényes palotákat és templomokat Gondárban, Habes akkori fővárosában, portugáliai kereskedők és vállalkozók járják be az alpesi vidéket. Csakhogy Európának ebből kevés haszna volt. A portugáliai kormány féltékenysége és kapzsisága már eleve kizárt onnan minden versengést. Azonban ők sem boldogulhattak itt sokáig. A kereskedőt követte a térítő, a misszionárus. A hittérités, helyesebben a nyugati egyház vallása eleintén igen gyorsan terjedt el az ősi kopt vallás követői Soa és Kaffa

tartományok nehezen hozzáférhető völgyeibe vonultak vissza. Azonban Róma befolyása csakis addig volt mérvadó, ameddig Portugália képes volt politikai fölényét értékesiteni. A tengeri hatalmának sülyedésével azt látjuk, hogy a ráerőszakolt hitvallás is rohamosan fejlődik visszafelé, Abesszinia jámbor népe ismét visszatér ősi kopt hitéhez. Az európai befolyás eme rövid, de elég gyászos korszakára ma már csak Gondár templomroncsai és a két keresztény vallásfelekezet elkeseredett harcaiból fenmaradt hagyományok emlékeztetnek. Portugália hanyatlása után ismét elhomályosodik Abesszinia rövid időre fölcsillámlott képe. Abesszíniára a XVI. század óta a feledés fátyola borul és bekövetkezik minden megrázkódtatásnak természetes reakciója, a visszafejlődés és az elsatnyulás korszaka. A hajdan oly erős központi kormányzat, a „császár" hatalma csökken, sőt időnkint teljesen elgyöngül, olyannyira, hogy a dölyfös és gazdag tartományfőnökök, a „rasz"-szok teljesen független életet élnek; a Gondárban székelő császár politikailag és anyagilag tehetetlen. Körülbelül 100 éve annak, hogy erre járt egy angol utazó, Henri Salt. Érdekesen irja le uti élményeit a „Voyage to Abessinia and Travels into the interior of that country (London 1814)" c. munkájában. A többek között a negusról azt irja: „az abessziniai császárnak csak névleges a hatalma, az egyes királyok (a „rasz"-szok) csaknem függetlenek. Maga a császár Gondárban székel, elhagyatottan, kevés udvari népével és csekély jövedelmével nem képes méltóságát kellőképpen érvényesiteni. Állami ügyekre semmi befolyása, de még az egyházra sem . . ."

A XIX. század derekán tünt fel Tigré tartományban egy *Kaze* nevü törzsfőnök, ki miután 1852-ben függetlenitette magát és 1857—1862-ig meghóditotta Soá királyságát, Wollo- és Lasztá-t, majd pedig a déli határon elterülő Kaffa vidéket és miután leverte összes vetélytársát, 1855-ben *Theodorosz* néven „császárja" lesz Abesszíniának. A csaknem négyszáz esztendőn át tehetetlen központi kormányzat ismét erőre kapott, a partikulárisztikus irány végre kudarcot vallott. Ezt pedig csak egy Theodorosz volt képes keresztülvinni. A

vaskezü, minden félműveltsége mellett is elég intelligens katona vakmerően emeli ki hazáját a feledés félhomályából és ujból állitja be a nemzetközi politikai élet vakitó fényébe. Otthon embereivel, ellenségeivel szemben könyörtelen a végtelenségig; nem egyszer állatias kegyetlenséggel kényszeriti a földig lealázott dölyfös rasszokat felsőbbségének elismerésére. A külfölddel szemben ügyes magatartásával képes volt az államalkotó és szervező tehetség szinében feltünni. Székvárosát Gondarból, az ősi fővárosból áttette *Magdala*-ba. Ezt a várost ő alapitotta; a hely kiválasztása erős stratégiai érzékre engedett következtetni. Valóságos sziklafészek volt Magdala, méltó székhelye az abesszíniai sasnak. Vasakarata, de szenvedélyei is törvényekké lettek, de velök megteremtette az ujkori egységes Abesszíniát és kitünően szervezte az évszázadokon át tönkre silányitott országot. Határozottan tehetséges ember volt, aki egyaránt értett a katonai ügyekhez és az igaz, csak kezdetleges közigazgatás minden ágához. Eleintén szivesen látta az európai kultura befolyását, európai emberek letelepedését, tanult tőlük, hasznukat vette, sőt udvaránál is alkalmazta. Mikor azután uralma teljesen megszilárdult, ellenségei mindenütt lealázva, vagy pedig megsemmisülve, akkor teljesen megváltozott a magatartása még az idegenekkel szemben is: erőt vett rajta a cézári téboly. Vad szenvedélye határt nem ismert, oktalan módon zaklatta, üldözte a békés kereskedőt és a külföld képviselőit. Dölyfösségében szembeszállott egész Európával. Anglia követét, Cameront, a francia Bardelt, sok hittéritőt láncokba veretett és börtönbe vetette őket. Erre Anglia sir Robert Napier vezérlete alatt hadsereget küldött ellene. A kombinált angol-indiai 16000 emberből álló hadtest óriási nehézségek között nyomult az alpesi ország Komayli-szorosán át Senafe irányában hasadékain és platóin át Abesszinia akkori fővárosa, Magdala felé, melyet a negus hősiesen védelmezett. Azonban minden vitézsége kárba veszett és Theodorosz, minden oldalról körülzárva, a menekülésnek reménysége hiányában, felgyujtotta fellegvárát és a füstölgő romok közepette egy pisztolylövéssel vetett véget izgalmakban gazdag, kalandos életének. Sir

Robert Napier, a győztes angol fővezér egy teljesen rombadőlt városba tartotta a bevonulását.

Theodorosz, Habes eme vadkegyetlen uralkodója azonban nem élt hiába: ő adta meg a jelen Abesszíniának mai körvonalait, ő teremtette meg annak állami életét. Abesszinia központi hatalma olyannyira megszilárdult uralkodása alatt, hogy még a gyülöletes angol invázió és a reá bekövetkezett európai beavatkozás sem árthatott, utóda minden nagyobbmérvü rázkódtatások nélkül foglalhatta el az ország trónusát, maga Menelik pedig teljesen eltüntette eme európai erőszakos beavatkozásnak minden emlékét és éveken keresztül céltudatos politikával és erős kézzel kormányozta fővárosából, Adis-Abebából Abesszíniát. *Adis-Abeba*, a sokat emlegetett székvárosa Meneliknek, annyit jelent, mint „uj v. friss virág". A városba a Havass-völgyéből egy ütött-kopott műut vezet, mely helyenkint azonban szerény igényeknek megfelel. Maga a város széles utcákkal és terekkel bir és ujabb keletü, mert Menelik székhelye azelőtt *Antotto* volt, de udvarnépe és vele együtt a jobbmódú emberek az alattvalóikkal az uralkodó parancsára Adis-Abebában ütötték fel lakhelyüket. Városnak, európai értelemben vett városnak nem nevezhető. Az abesszíniai ember még a császári palota közelében is, mely különben néhány körülkeritett kőházból áll, ősi, megszokott izlésében épiti fel a házát: körben karót ver be a földbe, összeköti venyigével, a hézagot agyaggal, vályoggal tapasztja be, majd pedig a méhkashoz hasonló kunyhó tetejét füvel és náddal takarja. Az agyaggal bevont padlóra állatbőröket terit, az egyik fal tövébe felüti az alacsony ágyát: „alga", a kunyhóban helyezi el a rendkivül kezdetleges kézimalmát, a mindennapi gabonaszükséglet őrlésére. Ez még a tehetősebb abesszíniai otthona. Menelik az utolsó években azonban inkább *Adis-Alemben* („Uj-világ"), egy valóságos kertvárosban székelt. Hirlik, hogy a beteg negus itt kinlódik évek óta a betegágyon és amit azóta Abesszíniáról tudunk, az bizony nem igen biztató. A negus holt hirét is költötték, majd ismét azt hirdették, hogy él ugyan még, de szélütött, teljesen gyámoltalan. Helyette cselszövő neje kormányozza az országot, pedig

nem mindenütt ismerik el szivesen az uralmát, az egyes helytartók nem engedelmeskednek, a trónutód pedig kiskoru. Abesszinia Menelik ügyes és bátor politikája és magatartása révén önálló maradt. Uralkodója ősi szokás szerint egy terebélyes fának árnyékában ülve osztja igazságát a népének és fogadja a külföld követeit, akik fekete ruhában, rendjellel diszitve, cilinderben jelennek meg előtte. Még mindig törvény a negus akarata és szava, de vajjon meddig? Máris megszólalt a mozdony sikitó sipszava a bérces ország lábánál, máris jelentkezett az „üdülés táborában", ahogyan *Diredaudát*, a francia vasut végpontját nevezi a gall földmives, az európai vállalkozó és kereskedő, vele a hóditó európai civilizáció, melyet Menelik ugyan nem utasitott vissza, sőt saját céljaira elég ügyesen fel is használt, de nem hajolt meg előtte. Vajjon utóda képes lesz-e a most már mindjobban érvényesülő külső behatások terjeszkedésével szemben megóvni országa függetlenségét?

Abesszinia—Etiópia politikai határa nemcsak a felvidéket zárja körül, hanem délfelé kiterjed Angol-Kelet-Afrikáig, keleten a Szomali félsziget belsejébe hatol és erre Angol- és Francia-Szomalit érinti, északon pedig az olasz Eritréa szab Habesnek határt és különiti el a tengerparttól. Nyugatra Nubia és az egyiptomi Szudán a szomszédjai, erre siet az alpesi terület legtöbb folyója. Természetes határa Abessziniának csak délnyugaton és délkeleten lehetne, ott a Tana-tóból fakadó Bahr-el-Azrek (az Abai), a kék Nilus hatalmas ive, emitt pedig a Havass mélyen bevájt folyamvölgye különiti el a tulajdonképpeni Etiópiát a galla nép földjétől és a Szomali félsziget nyugati részétől. De Menelik erre is kijebb tolta az országa határait. Nyugaton belekerült Szudán fürengetegjeibe, mig éjszakon már a nubiai sivatag sziklatáblája érinti. Régebben keleten az ország határa a Vörös-tengerig huzódott. Ettől azonban elesett, ma Abesszinia tengerpartját az olaszok és a franciák foglalták le. Az olaszok a zátonyos és homokos alacsony partszegélyt Eritréának nevezték el, a francia pedig a Tadsura-öböl körüli hátteret szállották meg. Mig a Csibuti-Adis-Abeba-vasut el

nem készül, addig Eritréa marad Abesszinia legközelebbi partszegélye és Masszaua a kikötője. Masszaua fekvése, külseje, élete azonban nem igen biztató.

Az olaszok eme gyarmatbirtoka, kivált kikötője, Masszaua, Földünk egyik legforróbb területe. Közepes hőmérséklete 32° C, de azért nem ritka a 40—42° C (árnyékban) sem. Maga a város, mely nem a tengerparton, hanem egy kis korallszigeten épült, fehérre meszelt háztömbjeivel vakító napsugárban fürdik. Kikötőjében elég élénk az élet, kereskedése ujabb időben azonban visszafejlődik. Az angolok ugyanis Port-Szudán (Szuakin mellett) nevü kikötőjüket vasuttal kapcsolták össze a Nilus folyó völgyével és ezzel Masszaua átviteli kereskedésének jó részét ide terelték.

A messze távolban kéklő alpeseket a zátonyos sülevényes tengerparttól, egy helyenkint elég széles, de végtelen sivár külsejű partszegély, az u. n. *Szamhára* választja el. A várost kőgát kapcsolja a steppe-jellegü Szamhárához, melynek felszínét az abesszíniai felföldről lehordott kavics és törmelék lepi el, míg talajának alsó részét korallmészkő alkotja. Ezt a szomorú külsejű partszegélyt helyenkint itt-ott vulkán-kúpok födik, másutt meg mély láva-hasadékok és széles, víz nélkül szükölködő folyamvölgyek („vadi") szakitják meg. Eme néha festői szépségü mély barázdákban rettentő (sokszor 45° C) forróság van. A gyéren benépesített Szamhárában a rövid esős idény alatt virító és színpompás gyep keletkezik. Ekkor vonul erre jószágával az abesszíniai *Mensza*- és *Bogosz*-vidék pásztornépe, de csak igen rövid időre, mert nehány hét mulva lesül a Szamhára és a beálló aszály elől sietve vonul vissza árnyékos hazájába az abesszíniai pásztor.

Áthatolva a Szamhárán, felséges völgyek fogadnak, a habesi alpesi vidék kapúnyilásai. Munzinger német utazó, a ki Kelet-Afrika alapos ismerője, azt mondja, „hogy az abesszíniai napsugár ragyogásában Habes magas hegyvidéke sokkal szebb és fönségesebb, mint Európa bármelyik bérces országa. A pazar színek, a világosnak és sötétnek, a fénynek és árnyéknak örökös váltakozása, a sötét színű sziklatömegek és a túltengő tarka-barka színű növényzetnek egy-

másutánja bámulatba ejti az utazót, a ki türelmetlenül nógatja öszvérét előre, hogy minél gyorsabban menekülhessen a Szamhára tikkasztó légköréből a feléje integető vadregényes völgyek párákban dús, hüvös oldalára és élvezhesse eme alpesi vidék trópikus éghajlat gazdagságának minden bűbáját."

A trópikus égalj és időjárás 1800 m. magasságig terjed eme völgykatlanokban. A *Kola* („forró vidék") regiója ez. Itt átlag 20° C a hőmérséklet, erre az erdőt a boabab terebélyes lombozata, a tamarindok, a sötét szikomouk és a gigantikus olajfák alkotják. Közbe kövér legelők és ezerféle illatos virágoktól ellepett sziklahomlokzatok váltakoznak. A kisebb medencék és folyammedrek langymeleg vizében fetreng a bivaly és gyakori a víziló; ide jár itatóra a nyúlánk gazella, itt leskelődik rája a bozótban és sürű nádasban az oroszlán és a párduc. *Neumann Oszkár*, ki sokat utazott déli Abesszíniában, az Omo folyó völgyében és 1899—1900-ig áthatolt a Fehér-Nilusig, azt mondja, hogy sehol nem látott annyi vízilovat, mint itt egy helyen; a partok mentén egy órajárásnyira sok száz ilyen vastagbőrűt látott, a melyek vagy csak fejükkel látszottak ki a vízből, vagy pedig a folyó közepén húzódó kőzátonyon sütkéreztek a napon. Dr. *Brehm*, a ki mint puskás ember, főleg a vadászat kedveért járta be ezt a vidéket, igen vonzóan írja le „Ergebnisse meiner Reise nach Habesch" című művében a Kola állat- és növényvilágát. Ő, aki álandó tanyáját, ahonnan vadászútjaira elindult, a Menza bejárójánál, Begosz nevű tartomány délkeleti szélén ütötte fel, azt írja, hogy: Az Afrikai-Svajc eme részében legszebb alkotású völgy a „Menza-ghorja." Mindenütt ott, ahol nem függőleges vagy áthajló a sziklafal, a lankást pazar növényzet borítja, még olyan helyen is, ahol a növény elég keservesen tengődik csak. Van sok olyan fa, mely emeletnyi magasságú sziklatetőn sarjadzik, de mivel eme tetőn elég táplálékot nem talál, hosszú gyökeret ereszt a kövértalajú és nedves völgybe. Leereszkedése közben a gyökér belekapaszkodik a sziklába, majd társaival összefonódva, velök valóságos élő hálót alkot, melyből újabb és

újabb hajtások bocsátkoznak, mindig tovább tapogatódzva a mélység felé, míg végre el nem érik a nedves és hűvös völgymedencét. Nem ritkán látni vastag kötélhez hasonló gyökeret ügyes fordulatokkal a sziklafalon felmászni 20 m. magasságnyira is, hogy egy ott tapadó, vele nagyság dolgában semmi arányban nem álló fácskának táplálékot nyújtson. Másutt ismét, kivált ott, ahol az ősközet sziklatömbjei között már összegyülemlett a humusz, nagyobbfajta növények is telepedtek meg és megalkották a színekben is váltakozó, de nem igen sürű erdőt. Brehm a mimozaféléken kívül még sok olyan fára is bukkant, melyeket eddig még nem látott. Helyenkint Afrika faóriása, a hatalmas *boabab* (majomkenyérfa, Adansonia seu Dinna) nyújtja hűsítő árnyékát. Csak a szük völgyszorulatokban, ahol eme óriások nem igen érvényesülhetnek, mert nem érhetik el fejlődésük legfelső fokát, sürűbb az erdő. Virágzáskor, kivált az u. n. rövidebb esőzési időszak vége felé az egész Kola parfümfellegben úszik, mindenütt virágos-illatos kertben találja magát az ember. Egyes fák koronái bámulatba ejtik az utazót, nevezetesen a sürű árnyékot nyújtó tamariszkok, melyekre mindjárt a Ghor nyilásánál akadunk. Beljebb a völgyek lejtőin, teljesen kifejlődött mimozák vannak, melyek a Szamhárában még csak törpenagyságúak; nemkülönben szép kigeliákat, sötétzöld, lehajló lombozattal és az uborkához hasonló, zsinórszerüen hosszú nyeleken lecsüngő három-négy kilós gyümölcsökkel. A pompás és terebélyes szikomora pedig mindenütt otthonos.

A Kola állatvilága, kivált a madarak országa pedig olyan gazdag, hogy csak maga a kicsi Bogosz-földön a gyüjtés és osztályozás éveken át bő munkát adna egy egész sereg természettudósnak. A fákon hosszúfarkú félmajmok tanyáznak, a sziklákon paviánok, a mocsaras lapályon orrszarvú és elefántok élnek. Ugyanitt sütkérezik a langymeleg mocsárvízben a víziló, a vadbivaly és a szemölcsös disznó, míg az erdők pázsitos tisztásain a gyöngytyúk fészkel. Az utazó figyelmét egyaránt foglalkoztatja színpompájával és változatosságával a növény- és állatvilág: szem, orr és fül csak úgy

kéjeleg a minden pillanatban váltakozó benyomásokon. A sziklafalakon végigosonó szem, mely első sorban természetesen az alkotó kőzet minőségét kívánja megállapítani, megakad egy virágokban dús kaktacéán, majd egy fenséges koronával ékesített euphorbián, majd valami egészen új, idegen, előtte teljesen ismeretlen mimozafán; a fülét, mely még csak az imént kéjelgett a picike pintyőke édes dalában az arapónga harangtiszta fuvolahangja üti meg: szóval eme áldott vidéken az idegen jövevénynek sem elég ideje, sem pedig elég nyugalma nincsen arra, hogy teljesen odaadhassa magát egyik-másik jelenség alapos szemlélésének és tanulmányozásának."

Abesszinia kulturöve a Voina-Dega; itt van a parasztember szántóföldje, itt épült a legtöbb város és falu. A legmelegebb hónapokban a középhőmérséklet átlag 20° C. Ha áprilisban jelentkezik az esős évszak előhírnöke, a hűvös északkeleti szél, mely a felhőtlen éjjelek és reggelek után összegyűjti a felhőket a bércek körül és elég gyakran égiháborút és hirtelen esőt támaszt, akkor előkerül a földmíves kezdetleges ekéje, amely elé rendesen két elég hitvány, kicsi ökröt fog. A szántóföldeken, melyek mindenütt tüskebokrokkal és élősövénnyel vannak körülhatárolva, durrahkölest, szorgumot, lucát, árpát, rozsot, lengerit, borsó-lencsét és paszulyt ültetnek. Sok helyütt virágzó a konyhakertészet, másutt ismét dohányt és pamutot termelnek. A déli tartományokban, leginkább Kaffában kávét, bár erre ennek a termelése igen megcsappant. Áprilisban átlag vagy két héten át esik az eső, azután tiszta derült az ég junius közepéig. Akkor beáll a négy hónapon át tartó hosszú esőnek az időszaka, a melyben eleintén nap-nap után csak két-három órán keresztül hull az eső, később, kivált augusztusban, pedig éjjel-nappal csak úgy szakad a zápor a sürű, sötét felhőzetből. Erre megindul az áldás, érik a sok minden gabonaféle. A gabonát sarlóval vágják és agyagos talajon állatokkal nyomtatják. Gödrökbe, kosarak- és fazékokba gyűjtik és mindennap csak annyit őrlenek a kézimalmon, amennyire szükségük van. Forró köveken sül a lepény, melyet

elfogyasztás előtt paprikavörös, erős, csipős lébe mártanak. Eme lepényhez nyers húst esznek, melyet nem ritkán a még élő állatnak a testéből nyesnek. A nyers hús fogyasztása, mely szokásnak császár, paraszt egyaránt hódol, egyedüli oka az általánosan elterjedt galandféreg okozta bajoknak. Az „aszkári" (benszülött katona), akit kisérőnek és vezetőnek adnak az európai utazó mellé, előre kiköti magának szerződésben azt a nehány szabadnapot, a mely alatt a „kuszo" szedésével beleiből kikergeti a falánk élősdit. Persze felgyógyulásával rögtön hozzálát a szenvedélyesen kedvelt nemzeti eledelének, a nyers húsnak az elfogyasztásához. Ezt pedig leöblíti hatalmas sörmennyiséggel. Eme abessziniai sör a szorghum tallá-ból készül. Van azonkívül még egy teccs nevű mézboruk is, melylyel nem ritkán nagy áldomásokat csapnak.

A Voina-Dega lankáin kicsi, de erős szarvasmarhafaj, azután tevék és öszvérek legelnek nagy csordákban; a magasabb hátakon és a szaggatott sziklatetőkön kecske meg juh kapaszkodik. Ezeket felhajtják a legmagasabb övre, a 2500 m.-en túl terjedő *Deka*-ra is. Itt alpesi rétek, kövér legelők mellett díszlik a hosszú, szúrós és ezüstfényű levelű Echinops giganteus, a pompás lombozatú Brayera enthelminthica és a yukka-féle Rhynohopetalum montanum. A mezőt az alpesi flóra számtalan virágfaja tarkítja. Hajdinafélék és alpesi rózsák valóságos virágágyat alkotnak.

*

Abesszinia hatalmas felföld, mely keleten a Bahr-el-Abiad („tiszta folyó")-tól meredek falként tornyosul és helyenkint eléri a Montblanc magasságát is. A Szimmen-csoportban emelkedő Rasz-Dassan (4620) bazalt-tetején örök hó fehérlik. Különben egész Abesszinia a keletafrikai tóhátság folytatásaként szerepelhet, melyhez sok minden közös tektonikus vonás fűzi, nevezetesen a szakadékos kéregomladék által való keletkezése, az őt borító vulkanikus takaró és a jellemző Tana-tava. Belsejében mindenütt hatalmas lávaáradat borult a felszínre. Jellemzők az „Afrikai-Svájc"-ra nézve az *ambák*, homokkő-táblahegyek és bazaltkúpok, me-

lyek meredek lejtőikkel természetes fellegvárai a bérces országnak. Firnmezőt, glecsert azonban sehol sem találunk. De azért az egész hegyvidéknek sajátságos, helyenkint fantasztikus a külseje. Mély hasadékok és szirtszorosok különitik el az egyes fenlapályokat, melyek helyenkint hozzáférhetetlen sziklaszigetekként sorakoznak egymás mellé. Munzinger azt írja „Keletafrikai tanulmányai"-ban, hogy az, a ki nem látta Abesszinia hegyvidékét, el sem képzelheti magának azokat a kúszált vonalakat a látóhatáron. Romba dőlt falakhoz hasonló táblahegyek, dómszerűen kerek tömegek, egyenes, dűlt és ledöntött kúpok, itt-ott hegyes templomtornyok, orgonaalaku bazalt-ormok: az mind egybe torlódik, tolakodik, egymáson épül fel, olyannyira, hogy a szemlélő az egészet titánok romboló művének tulajdoníthatná. A távoli látóhatáron pedig a körvonalak összefolynak a felhőkkel és az égboltozattal, mely az esteli szürkületben egy háborgó, de hirtelen kővé meredt tengernek a képét nyújtja."

Abesszinia legnagyobb részének igen egyszerű a geologiai felépítése: felföldje vörös és fehér homokkőnek vizszintes rétegeiből áll, akárcsak a nubiai és a felső-egyiptomi táblán. Az ambák és az izoláltan az egyes platókból kiemelkedő groteszk alakú sziklatömbök csaknem kivétel nélkül homokkőből állanak. Eme kőzet bámulatosan rendszeres lerakódásának eredménye, hogy valamennyi, de kivált az északi részekbe vezető szorosai Abesszinián emberi kéz által alkotott terraszokhoz hasonlítanak. Csak ritka helyen és akkor is csak ott, ahol vulkánikus kőzet jelentkezik, vannak a homokkő-rétegek majdnem merőlegesen felépítve, tanuságul annak, hogy alulról felfelé ható erőszakos lökések következtében változtatták meg rendes helyzetüket. A homokkő majdnem mindenütt födetlenül lép fel, csak Tigré és Enderta, azután Soá északi részében van vízszintesen rétegezett mészkőtakaró. Soá-ban eme mészkő felső rétege fehér és kemény, alsó rétegeiben azonban puha, sárgás és hagylókkal kevert. Ott, ahol az Abai, Abesszinia eme kúszált folyású vize, nagy ívalakban kerüli meg Godsámot, ott sok gipszet zár magában a homokkő. A mélyen bevájt völgyek-

ben pedig agyagpala és gránit mutatkozik, főleg Abesszinia északi részében, Soában. Itt a plató keleti szélén az agyagpala szienitporfirral vegyest fordul elő. Ahol a felföld peremméje ék-felé a Szamhára irányában ereszkedik a süllevényes tengerpart felé, ott a terraszok a homokkő alatt csillámpala, gnájsz, a Taranto-szorosban pedig vörös és vöröses zöld szienetből alakultak. A neptunikus képződményekhez tartoznak még ama korallsziklatömegek is, melyek az egészen alacsony partszegélyt és a mellette elterülő apró szigetecskéket alkotják, sőt innen a szárazföld belseje felé agyagos mészkővel keverten is vonulnak. Tadsura öble mellett egész dombsorokat alkotnak, a melyekben tömérdek mennyiségű kagyló van bezárva, a mi nem is csoda, mert a Vörös-tenger és részben az Arábiai-tenger eme partvidéke aránylag igen fiatal geologiai időben emelkedett ki a habokból. Az alluviális rétegekhez számítandó Habesben elvégtére még ama rendkívül termékeny, sötétfekete, *mazagá*-nak nevezett talajnem, mely az egész Kolá-t takarja. Igazi vulkánikus kőzetek, trachit, bazalt Soában találhatók nagy terjedelemben. Már a Szamhára északi partján, közel Masszauához és a Bab-el-Mandeb tőszomszédságában akadunk elég gyakran intenziv vulkánikus működés nyomára, mely kivált kialudt kráterekben, óriási lávatömegekben és lávakúpokban tárja elénk hajdani hatalmát. Már a klasszikus ókorban ismerték Masszaua obszidiánját, becses cikke volt ez az afrikai parti kereskedésnek. Befelé, a parttól nyugatra, elég kényelmesen követhetjük az egykori vulkánikus működésnek nyomait, egész a felföld belsejéig, itt az északi szegélyén sürűn vannak kialudt tűzokádók és kiterjedt lávamezők. A felszínt mértföldnyire borítja a salak, obszidiánkő és bazalttörmelék, még a Tana-tó környékén is, melynek medencéjét tág körben meredek vulkánikus sziklatömbök ölelik körül, közelében pedig számos hévíz fakad. Magában a magasan fekvő, kékvizű tóban előforduló szigetek csupa kialudt kráterhegyek maradványai.

, A Tana-tóban fürdik Abesszinia leghiresebb folyóvize, az *Abai*, a *Kék-Nilus* vagy Bahr-el-Azrek. A

Fehér-Nilusnak eme testvérvize az 1755 m. magasságban fekvő, 72 m. mély és 3000 km² nagy Tana-tóból jön ki, rendkívül szük és vadregényes kimosási völgyben erős eséssel tör magának utat a bazalt-, trachit- és homokkőtömegeken át. Mig a feltérségen sok a vize, mely rohamosan apad amint hatalmas ívben megkerüli Godsam hegyvidékét és északnyugati irányban Dar-el-Funki és Dar-Sennar egyiptusi ékvátoriális tartományok hullámos felszínű szudáni gyeptérségein át Khartum mellett egyesül a Fehér-Nilussal. Felső folyásában mélyen bevájt völgye van; különben Habes valamennyi folyóvize, canonszerüen kimosott völgyhasadékban és szirtszorosokban folyik, szük völgyekben, melyeknek oldalai fokterüs emelkedéssel érik el a plató szélét. A Khór-Baraka az Anzébával, melyek Keren hegyvidék vizeit gyüjtik és viszik Tokar mellett a Vörös-tengerbe, valamint a Rudolf-tóba beömlő, Kaffa tartományát átfolyó Omó kivételével, Abesszinia valamennyi nevezetesebb folyóvize a Nilus folyamvidékéhez tartozik. A Nilusba közvetlenül vagy közvetve siet az *Atbara*, melynek főforrásvize a *Takkazie-Szetit*, mellékvize pedig a *Mareb*, amely azonban nem mindig éri el a főfolyóját, alsó részében Khornak is nevezi az arabs ember, mert nincsen mindig elegendő folyóvize. Elég vizet kap az Atbara, minden vízcsepp, amely az abesszíniai nyugati felvidékről völgynek siet számtalan apró folyócska és zúgó révén belekerül az Atbarába, mely eképen, dacára annak, hogy alsó folyásában Nubia köves sivatagtábláján át hömpölyög, minderkor elégséges vízmennyiséggel éri el Berber városán alul, Ed-Dammer mellett, a nagy Nilus-t. Érdekes a *Havass* völgye. Mig az Abai nyugat felé kerüli meg Abesszinia hegyvidékét és természetes határt alkot délfelé, addig az Antoto tájékán eredő Havass nagy ív alakjában kelet felé törekedik és Soát megkerülve, a Vörös-tenger felé iparkodik Danakil síkságán át. De a tengert nem éri el, hanem mint sok más apró folyótársa, elsorvad Aussza vidék homokos talajában; végpontját az *Ahe-badd* nevü parti sós mocsár jelöli, mely sok más efajta lefolyás nélküli medencékkel sorakozik a

part mentén. Az *Omo*-folyó Kaffa vidékének fővize. Az Ocsa-hegyek (3040 m.) alján ered és dél felé viszi eme hegyes vidék minden forrásvizét, dél felé ama mély, hosszanti árokba, mely Abesszíniai dél-keleti oldalán a Rudolf-tótól kezdve a tiszta kékvizű tavak egész sorozatával van telehintve. Menelik hódításai óta Abesszinia politikai határain belül erednek a Szomal-félsziget főfolyóvizei: a *Dcsuba* vagy *Djub* és a Wadi-Sebelli. Csak az esős évszakban van elégséges vizük, néha teljesen viznélküliek, a Sebelli különben sem éri el a tengert, mert a Benadiri-part sziklás hegységét nem volt képes áttörni.

Az abesszíniai állam ma körülbelül 800.000 km²-re terjed ki, benne pedig 8 millió ember él. Feloszlik Tigré, Amhara, Godsam, Soa, Kaffa nevű tartományokra, melyekhez Menelik hódításai óta Belső-Szomaliföld és a Gallák területe járul. Lakossága zöme a szomszéd népektől teljesen elütő *abesszíniai népből* és egyéb hamita-sémi törzsekből áll. A tulajdonképi abesszíniaikat is a sémitákhoz számítják, akik már 1000-ben Kr. e. vándoroltak be déli Arábiából Afrika eme hegyes vidékére. Sőt zsidó vallású népről is tudunk, a falassákról, kiket azonban Hartmann Róbert, az ismert ethnographus bedja-népnek tart. Számuk 100.000-re tehető. Van azután még Amharában és az Adal-földön izlam vallású törzs és a Gallák földjén pogány népség is. Az abesszíniai ember igen ügyes kézműves. A kovácsok dárdahegyeket, pengéket, kengyelvasat, ekevasat és kapákat készítenek; aranyból, ezüstből finom ötvösmunkákat produkál Axum lakója, puha vásznat és szövetet az asszony. Érdekes, hogy a nép a tímárt és kovácsot boszorkánymesternek tartja. A nép igen vallásos, ősi keresztény hitéhez ragaszkodik, jóllehet egyháza a hosszú évszázadokon át tartó elszigeteltség következtében nem fejlődött, hanem babonával kevert formalitásokba süllyedt. De eme keresztény vallás magasabb kulturát kölcsönzött az abesszíniai népnek és minden időben élesen különböztette meg a szomszédos népektől. Irodalmat is teremtett és és sajátos egyházi nyelvet. Tudunk kéziratokról, melyek a XIII. századból valók. Geez nyelven írattak, mely na-

gyon közel áll déli Arábia himjarita nyelvjárásához. A rendszerint eucalyptus-ligetekben épült kerek templomokban őrzik a szentséget, a frigyládát. A templom körül van a széles folyosó, amelyen a hívők végzik ájtatosságukat, míg a Jeruzsálemben felszentelt rózsafűzérrel, rikító színű turbánnal és fehér ruhával ékesített pap bemutatja az áldozatot. A papságnak igen nagy a befolyása a népre. Az egyház feje, az *abuna*, Gondárban székel; őt a kairói kopt patriárka szenteli fel. Az abuna koronázza meg a császárt és szenteli fel a papokat; a tömérdek kolduló barát feje az itcsege, a Debra-Lőbönosz nevű kolostor előljárója. Kolostorban nevelik a debterákat, az írástudókat, ezek sorából kerülnek ki az országos ügyek íródéákjai és a nép nevelői, a tanítók. Ők azonban már nem tartoznak szorosan a papi osztályba. A nép színleg igen jámbor, tömérdek sok az ünnep- és bőjti napja. Egyes utazók azt mondják, hogy az abesszíniai nép igen tunya természetű, kivált a férfiak, míg a nők igen serény munkások és még testalkatuk szépségére nézve is a férfiakat felülmúlják. A negus alattvalójának leghőbb vágya az aranyozott paizs elnyerése; ez aféle rendjeles kitüntetés, úgyszintén a fekete párducbőr, mely nemességet kölcsönöz a tulajdonosának. Továbbá kitüntetés még a selyemköntös adományozása, a bátorság és katonai erény jutalma pedig oroszlánbőr. Az abesszíniai uralkodó, a *„negus negest za Aitiopija“*, mert ez a pecsétjének körírása, korlátlan hatalommal uralkodik. De csak Theodorosz (Tódor) óta, mert azelőtt, az árnyékcsászárok alatt, akik Gondarban székeltek Amhará tartományban, a királyi kastélyban, a gimp-ben, a decsák vagy dajászmacsok — hercegek, helytartók — voltak az igazi urak az egyes tartományokban. Volt olyan főur, aki egészen függetlenül élt és uralkodott, rasz-nak (főnök, fejedelem) címeztette magát és nem igen törődött a gondari uralkodóval. A decsák alatt állottak a kerületi főnökök, sum, míg az országtanácsot a „lika“ képviselte. Ma ez mind megszünt, a centralizáció keresztülvitelével a raszok, decsák és az aito-k (előkelő férfi) a negus udvarnépét alkotják. Az abesszíniai császár országát Manghestae Szjopiának, népét pedig sztjop-

járánnak nevezi. A „Habes“ szó arab eredetű és népcsoportot (convena) jelent; eleintén nem szívesen hallgattak erre az elnevezésre, de most már, Rohlfs német kutató szerint, megszokták, bár jobban szeretik, ha casthamnak, kereszténynek szólítják. Harcias természetű, rablókalandra hajlandó nép, a negusnak talán 200.000 fegyveres áll rendelkezésére. Az abesszíniai katona, ha nincsen véletlenül valamelyik országnagy kíséretében, a parasztnál van elszállásolva. Évenkint körülbelül 40 korona a zsoldja, kap azonkívül egynehány nadrágot, egy „sámát“, pamutból készült felső ruhát, piros szegélylyel, gabonát, sót, paprikát és néha-néha napján ürű- vagy marhahust. Ma már minden katonának van puskája, de a puska mellett a hosszu lándzsa, a sarlóalakú rövid kard, hosszú, görbe kés és az elefánt- vagy bivalybőrrel bevont kerek paizs alkotja a teljes harci felszerelését. A kereskedés és az ipar egy része kivált az ötvösmunkálatok, jobbára bevándorolt előindiai és örmény emberek kezében van. A kereskedés útvonalai a belföldön elég gyatrák. Régóta három úton indul ez Gondárból a Nilus völgye felé egyrészt, másrészt Harraron át a Tadsura-öböl felé. Északon a Takazzé völgyén át az Atbarához és Kaszalába iparkodik a nyersterményekkel a karaván.

Rendkivül érdekes, hogy a legújabb időkig Abesszíniában a kizárólagos *fizető eszköz* a *Mária-Terézia tallér* (Ber v. Kers néven) volt, de nemcsak Habesben, hanem egész Észak-Afrikában körülbelül 70 millió ember ismeri nagy királynénk arcképét. Még érdekesebb azonban, hogy a tallér annál értékesebb, minél kopottabb, friss veretésű tallérokat gyanús szemmel néznek az abesszíniai lakosok. Főkelléke eme Wienben vert talléroknak, hogy rajta legyen az 1780. év. Egy ilyen tallérral Gondárban és Kano-ban, a Nigir mellett és Harrarban egyaránt vásárolhat az ember. Ma persze már az olasz és francia ezüstpénznek is van keletje, de legszivesebben mégis csak Mária Terézia-tallért fogad el Abesszinia népe. Menelik Párizsban veretett arcképével ellátott étiopiai tallérokat és apróbb ezüst- és rézpénzt. De azért sótáblával („amulé“) és üveggyöngygyel („borjukesz“) is fizethet a nép.

Nemzetgazdasági tekintetben Abesszinia az utolsó husz esztendőben igen nagy haladást tett. Amikor megszünt a szudáni veszedelem, az „álpróféta" barbarizmusza és bekövetkezett az olasz hódítási kísérlet letörése, Menelik ügyes szerződések révén élénkítette országának belső és külső forgalmát. Már a mult század hatvanas éveiben azt írja Wappaëus az ő nagyszabású művében: „. . . mert Abesszinia egy rendkívül termékeny, bájos éghajlattal megáldott ország, mely, ha helyesen megmívelve és beültetve és a forgalom előtt feltárva egyike leend a legkiválóbb europai gyarmatterületeknek." Már akkor is nyers termesztményeit emelték ki leginkább, ezek természetszerüen még ma is főcikkei. Masszaua, Csibuti, Berbera és Zeilán át, de még a Khor Barakka mentén Tokarba is szállít Abesszinia évenkint több mint 3 millió korona értékben kávét. Ez azonban nem elsőrendű és leginkább Suezbe és Kis-Ázsiába megy; szállít továbbá 2 millió korona értékű *állatbőröket*, több mint ½ millió korona értékű *elefántcsontot*. Az abesszíniai be- és kiviteli kereskedés (1909) 10½ millió K.-ra tehető, ebből több mint kétharmada Csibuti-n át kerül tengerre, Zeila és Berberá-n át csak az egész kivitel $^1/_6$ része. A rendkívül termékeny Voina-Dega termesztményei és természetes kincsei csak a vasúti vonal kiépítésével és tűrhető országutak megteremtésével lesznek majd kiaknázhatók. A Dega langymeleg időjárása és kitűnő legelője egyenesen állattenyésztésre utalja őt, többlete minden időben gyors és biztos piacra talál a Vörös-tenger kikötőiben. Persze alapfeltétele a sikeres transzakcziónak a több mint primitív alkotású műutak teljes renoválása. Az *erdőnek* nem jutott kiváló hely Abesszinia nemzetgazdaságában, az ambák nem kedveznek a kiterjedt, összefüggő erdőtelepeknek; annál sűrübb az u. n. parkos terület, kivált a Voina-Degá-ban, melynek szubtropikus éghajlatában megterem Abesszinia legtöbb gyümölcs- és ipari célokra felhasználható fája, bár az utóbbi nem igen kerül a kivitelre, mert ismét csak a közlekedés hiányossága folytán aránytalanul megdrágul. Aranyat, a mennyire van tudomásunk, a Mareb folyó alluvialis iszapjában és a déli vidék, Dansot, Kaffa és

Guragué területek kavicsos folyammedreiben mosnak, kivitelre azonban igen kevés jut. Több a vasérc, kivált Tigré és Soában; erre van jóminőségü kőszén is. Abesszíniának nincsen sója, ezt a nélkülözhetlen füszert az északnyugati és a keleti lapályos területekről szállitják a felvidékre. A sivár talajú Adálföld sósmocsaraiból, a Bahr-el-Aszal és az Aszal-tó partjairól és a Talta-síkságból a Danakil földjén hordják teve és öszvér hátán, hosszú karavánokban ezt a becses ásványt Gondárba. A Taltal-síkságból szállított sótábla már a legrégibb időkben is a belföldi kereskedelemben elfogadott fizetési értéket képviselt és már Enaréa-ban, Tigré déli részében, rendesen tízszeres pénzértéke van. A só szállítása, a sókaraván vezetése, de főleg a só beszerzése nem jár veszedelem nélkül. A Szamhára danakil népei vad pogány harcosok, akiket teljesen meghódítani, leigázni nem igen sikerült. Régebben a sókaraván szervezését és vezetését a „balgudda"-ra, a karaván protektorára bizták és eme tisztségre csak igen előkelő és érdemes embert választottak. Bruce angol utazó, aki 1770-ben járt Abesszíniában, azt mondja, hogy a balguddának nagy a tekintélye, neki minden mázsa beszállított só után jutalék jár, de egyúttal felelős az Aszal-durva sósivatagról hazafelé iparkodó karaván biztonságáért. Henry Salt, aki a mult század elején utazott Tigré és Soa királyságokban, a már emlitett művében leírja a „kafila" (karaván) megérkezését: „A kafila, melyre már napok óta vártak, végre megérkezett. Ötszáz megrakott öszvérből és tevékből állott, vezére Aito Hannes (János nemes), a rasz öccse volt, aki akkor az Aszaldurva balgudda tisztségét töltötte be. Amikor a kafila a Selicut völgyébe befordult, elébe ment az egész lakosság és olyan örömrivalgásokkal fogadták a kafila kétszáz kísérőjét, akárcsak kemény harcból győztesen hazatérő vitézeket. Mert a kafila kísérése rendkívül veszedelmes foglalkozás; ama síkság szomszédságát, amelyen a sót nyerik, a galla népek vad törzse nyugtalanítja, aki az egyes munkásokat a só törésénél munkaközben lesből megtámadja. A szegény munkásemberek, kik rendszerint az abesszíniai lakosság

legalacsonyabb sorából valók, a balgudda és harcosai távollétében a földön lapulnak, hogy emigy elkerüljék a vérszomjas, könyörtelen ellenség figyelmét és idegen ember közeledtére rögtön kereket oldanak és nagy ijedtségükben a hegyek közé menekülnek. Még a balgudda jelenlétében is nem ritka a csatározás, amelyben azonban a gallák húzzák rendszerint a rövidebbet. A bevonuló kafila katonái csak hat gallát öltek meg, amit a selicuti lakosság keveselt. A katonák közül azok, akik eme apró ütközetekben bátran harcoltak, kitűntetésül lándzsáikra apró vörös zászlócskákat köthettek. Még maga a rasz is megjelent az erkélyen és üdvözölte a kafilát, mely énekelve, táncolva és ugrálva vonult el mellette."

*

A Tana-tótól északra, egy apró folyócska mellett van Habes régi fővárosa, G o n d á r. Meredek, két mélyen bevájt völgy felé lezuhanó hegyfokon épült Amhara főhelye, mely évszázadokon át az egész császárság fővárosa volt és 60.000 embernek adott lakhelyet. Ma legnagyobb részében romokban hever, utcáin fű nő és az 5000 ember, aki silány kunyhókban tengődik, az abuna udvaránál élősködik. Az abesszíniai keresztény egyház feje, az *abuna* (u. m. mi atyánk) az abun-bed nevű városrészben, hatalmas, de izléstelen külsejű, vulkanikus kőből felépült palotában lakik. Az abuna nagykiterjedésű palotáját és kertjét ritkán hagyja el és ha igen, akkor is csak a 44 templomának egyikét látogatja meg. Persze egész Gondárban sok a kolduló barát és a henyélő naplopó. A Tana-tó déli öbléből folyik a kékvizű Abai és átkarolja *Godsam* gyönyörű hegyvidékét, melynek festői ambáin épültek a földmíves lakosság megerősített falvai. Az Abai egyik mellékvize mellett emelkedik *Magdala* ambája, Tódor császár egykori várkastélya és rezidenciája, 2770 m. magasságban, ma csupa romhalmaz, egy elhagyatott falucska. Pedig fekvése elég kedvező, mert völgyéből a Haik-tó melletti hágón át elég rövid és biztos úton kelhet át az utazó a Havass Mille nevű mellékvizének trópikus égaljú völgyébe és innen, persze ismét csak a kietlen Szamhárán át, a Tad-

jura-öbölhöz. Érdekesebb az utazás, persze csakis ló vagy öszvér hátán, silány hegyi utakon, Magdalából *Sebit* kis amharai városkába, a Takazzie felsővölgyébe, Tigre országába és innen, de most már jobb utakon, az étiópiai nép legősibb országrészébe, a klasszikus-korabeli *Axumba*. Keresztény előtti időkben létezett itt állam és műveltség, melyet azután, sok-sok görög-egyptomi műremekkel egyetemben elpusztított, eltüntetett az intranzigens papság. Itt épült keskeny völgyben *Adua* vagy *Adova*, ahol Menelik teljesen tönkreverte a támadó olasz hadsereget 1896 március hó 1-én.

Axum és Aduatól délfelé a messze láthatáron Abesszinia leghatalmasabb emelkedésének körvonalai kéklenek. A Takazzie balpartján tornyosul *Szennien* tartományban a *Rasz Dedsan* és a *Buahit* (4510 m.) trachitkúpja. Vízgyűjtő, forrásvidéke ez Abesszinia északnyugati részének, de egyúttal az egyiptomi Szudán keleti oldalának is. Az esős időszakban rengeteg vizet szállítanak az apró folyócskák a Takazzie és az Atbara medreibe. A két hegyóriástól keletre régi országút vezet *Szamara (Debra-Tabor)*-on át az Abai völgyébe és innen az alpesi ország délkeleti részébe, *Soába*. Menelik fellépése óta, nemcsak a politikai és állami érdekek összpontosultak Soában, hanem a kereskedelmi és művelődési viszonyokra is mérvadó lett a császár szülőföldje. A Voina-dega régiója erre kivált a Havass völgyében nyilvánul legpompásabban. Az itt még elég vizbő folyó félkör alakjában kiséri mindenütt Soa keleti határhegységét és számtalan vízérből gyűjti magába Soa csapadékját. Eme irányban vonul majd valamikor az a vasút, mely ma Soa hegységeinek keleti lábánál végződik. Erre vonul a távíróhuzal és a telefondrót, mely *Addis-Abebát*, a negus fővárosát, összekapcsolja a művelt világgal. Soa régi fővárosa *Ankober* a fönsík keleti szélén, majdnem 2500 m. magasságban fekszik és igen nehezen megközelíthető. Az egykor népes városnak ma csak 7000 lakosa van és semmi jelentősége. Meredek ambája sohasem kedvezhetett a közlekedésnek és forgalomnak. A csöndes várostól nyugatra, elég magas nyergen

át, ösvény vezet *Debra-Lőbanősz-ba*, az ország legfontosabb kolostorába. Itt él az abesszíniai szerzetes legfőbb embere, ki a hierarchiában mindjárt az abuna után sorakozik. A szomszédságában számos az apró falu, telve koldusokkal, akik a főkolostor könyöradományaiból élnek. Debra-Lőbanőszben és a többi abesszíniai kolostorban is igen sok a még eddig át nem kutatott kézirat és papyrosz. Csak nem régen fedeztek fel ismét Axum mellett egy félig rombadőlt kolostornak levéltárában sok mindenféle görög és héber kézirat között egy kézirattöredéket, melyen 40 görög nyelven írt, állítólag Sokrates korából való epigramm van.

A Havass völgyétől délre terül el egyrészt *Kaffa* és *Guragne* vidéke, másrészt kelet felé Menelik legújabb hódítása, Harrar környéke és belső *Szomali*. Míg a kávé állítólagos őshazája, Kaffa, régi kulturtartomány és ma már nem egészen ismeretlen előttünk, addig a Szomal-félsziget belső része nem igen biztató; sem a felszíne, égalja, sem pedig a lakossága nem igen csalogatja erre a vállalkozót. Kaffa és Guragne bérces vidékei rendkívül bő csapadékban részesülnek, a számtalan hegyi zúgónak tomboló vizét az Omo tág folyammedre továbbítja a hosszú, keskeny *Rudolf*-tóba, melynek legnagyobb része már az angol protektorátus alá tartozik, míg a tőle keletre eső, sokkal kisebb, helyenkint teljesen kiapadt *Stefania-tó* még abesszíniai birtok. Afrika eme részében a kutatás műve és annak eredménye magyar vállalkozásnak és tudásnak a dicsősége. Alapos munkát végzett itt *Teleki* gróf *Höhnel* lovaggal. A magyar kutatók és utazók munkáját és annak eredményét sikeresen használhatták fel az angol-abesszíniai határ megjelölésénél. Kaffába Addis-Abebából az Arusszi-platón át, a Web-folyó mentén vonul az út. Fővárosa, *Bonga*, teljesen elhagyatott, lakói legnagyobb része *Anderatcsá-ba* vonult, mert ez közelebb esik a karavánúthoz.

I. Adatok az 1911—12. tanév történetéhez.

Iskolánk a jelen tanévvel fennállásának negyvenedik évét töltötte be. Korra nézve harmadik helyen áll Budapest reáliskolái között, a IV. ker. községi és a II. ker. állami főreáliskola már ötvenéves fennállásuk ünnepén is tul vannak; a tanulók számát tekintve, ez iskola rég első helyen áll s első helyen maradt azután is, hogy a VI. kerületbe kitelepitett intézet, a ma VI. kerületi főreáliskola, elvált ezen intézettől. Iskolánk alig képes befogadni az itt elhelyezést kereső tanulókat s ez tette szükségessé, hogy e tanév elején az első osztályt három párhuzamos osztálylyal kellett megnyitni. Miután pedig ez uj osztályt az intézet saját épületében elhelyezni nem lehetett, az V. kerületi Kádár-utcában megfelelő helyiséget kellett bérelni. A jövő tanévben a második osztály is három párhuzamos osztállyal fog megnyilni s az iskola osztályainak száma ezzel majd tizennégyre emelkedik.

Iskolánkban a lefolyt tanév folyamán beiratkozott rendes és magántanulók száma 792 volt. A gyarapodás az előző tanévhez képest 65. Ezek között nyilvános tanuló volt 749, magántanuló pedig 43.

Az osztályok száma 13 volt. Volt pedig három, A, B és C első osztály, két-két A és B, második, harmadik és negyedik osztály, mig a négy felsőbb osztály egyszerű volt.

Az egy-egy osztályt látogató rendes tanulók átlagszáma 57.61 volt, a mult tanévi 57.25-el szemben.

Legtöbb tanuló az I/A. osztályban volt, ugyanis 65, legkevesebb a VII. osztályban: 48.

A negyedik osztályt a mult tanévben 120 tanuló látogatta, ezek közül 50 tért csak vissza az ötödik osztályba, amig hetven más iskolában folytatta tanulmányait, illetőleg gyakorlati pályát keresett fel.

Az V. osztályban maradt volt intézeti tanulók száma a

IV. osztály létszámának 41.66%-át teszi az előző évi 42.85 %-al szemben.

Hogy a tanulóság mennyire változik nyolc éven belül, annak jellemzésére szolgáljon a következő adat: Az ezen tanévben érettségire jelentkezett 48 tanuló között 20 volt, aki mind a nyolc osztályt ezen intézetben végezte, tehát az érettségizők 41.65%-a volt igazán intézeti növendék.

A nyolc év előtti I/A. és I/B. osztályok létszáma 112 volt, e 112 növendékből tehát itt 20 tett érettségit, azaz 18 %.

A tanártestületben a mult tanévhez képest beállott változásokról az alábbiakban számolunk be:

A közoktatási miniszter úr 1911. évi julius hó 19-én 77191. sz. a. kelt rendeletével dr. Szabó Dezsőt a középiskolai tanárképző intézet gyakorló főgimnáziumához helyezte át.

Dr. Szabó Dezső 1906. szeptember óta működött tanintézetünkön, dr. Mangold Lajos nyugalomba vonulása után annak helyére neveztetvén ki. A gyakorló főgimnáziumhoz való kineveztetése, kiváló tudásának elismerése.

Iskolánk az eltávozott kiváló tanárnak itt kifejtett működéséért hálás köszönetét fejezi ki.

Az eltávozott helyére a vallás- és közoktatási miniszter úr 1911. évi julius hó 25-én 92944 sz. a. kelt rendeletével dr. Vargha Zoltán történelem-földrajzi képesítésü, a tankerületi kir. főigazgatósághoz szolgálattételre beosztott rendes tanárt helyezte át.

Bozzay Zoltán intézeti rendes tanárt Ő Felsége 1911. évi augusztus 16-án Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával a zsolnai m. kir. állami főreáliskola igazgatójává nevezte ki. Bozzay Zoltán 1898. óta működött ezen iskolán, mint gyakorló, majd mint óraadó és helyettes tanár, 1903. szept. óta pedig mint rendes tanár. Az iskola minden dolga iránti meleg érdeklődése, tanitványai iránt való szeretet és mindenkori munkakészsége voltak azon tulajdonságai, melyek új tisztségére minősítették s emlékét ezen intézetnél, melynek 12 évig tagja volt, fenn fogják tartani.

Bozzay Kálmán helyére a vallás- és közoktatási miniszter urnak 1911. évi augusztus hó 21-én 102095 sz. a. kelt rendeletével *Radó Simon*, a temesvári állami főreáliskolának addigi tanára helyeztetett át.

Az I. C osztálynak felállítása legalább egy új tanerő alkalmazását tette szükségessé. A vallás- és közoktatási miniszter úr ennek folytán dr. *Geöcze Zoárd* ungvári állami reáliskolai rendes tanárt helyezte át ezen intézethez 1911. évi augusztus hó 21-én kelt 102090. sz. a. kelt magas rendeletével.

Végül 1911. évi szeptember hó 12-én 111128 sz. a. kelt rendeletével, tekintettel arra, hogy a tornaórák száma ezen intézetben a játékdélutánok beszámításával heti 38 órára emelkedett fel, *Geöcze Béla* okleveles tornatanítót ezen intézet második tornatanítójává nevezte ki.

A hittanárok testületében annyiban történt változás, hogy *Sebestyén Jenő* ref. hittantanár helyére *Vargha Antal* alkalmaztatott, az I/C osztály megnyitása pedig, minthogy ez nem volt a vallásórákon az I/A vagy B-vel csoportositható, egy harmadik izraelita hittanár alkalmazását tette szükségessé. Ez állásra Weisz Jakab vallástanár alkalmaztatott a pesti izraelita hitközség tanfelügyelősége által.

A lefolyt tanévben a tanártestület tagjai közül az alábbiak léptek elő fizetésben, illetőleg neveztettek ki magasabb fizetési osztályba:

Szeptember hó elsejével Bozzay Zoltán és Fröhlich Károly részére, eddigi 500 K. személyi pótlékuk helyett 800 K. folyósittatott.

Október 1-től Radó Simon és Rázsó Géza rendes tanárok részére az első ötödéves korpótlék kiutaltatik.

Január hó 1. Binder Jenő rendes tanár negyedik ötödéves korpótlékának élvezetébe lép.

Február hó 20-án Binder Jenő és Strauch Béla a hetedik, Fröhlich Károly és Nagy Miklós rendes tanárok a nyolcadik fizetési osztályba neveztetvén ki, magasabb illetményeik március hó 1-től kiutaltatnak.

1912 május hó 1-ével Oblath Richárd rendes tanár első ötödéves korpótlékának élvezetébe lép.

A kir. közigazgatási bíróság ítélete alapján Rombauer Emilnek a 44791—1911. számu közoktatási miniszteri rendelettel beszüntetett I—V. korpótléka 1911. március hó 1-től folytatólagosan kiutaltatott.

Tanárokul való gyakorlati kiképeztetésük végett a lefolyt tanévben Vitéz József és Molnár István m. kir. honvédfőhadnagy urak voltak intézetünkhöz beosztva. Amaz Binder Jenő, az utóbbi dr. Jákó János és dr. Reichenhaller Kálmán vezető tanárok mellé.

Ezenkivül a következő tanárjelöltek töltötték ezen intézetnél gyakorló évüket:

Keresztúri György és Pólya György mennyiségtan és természettanból, továbbá Székely Miksa mennyiségtan és ábrázoló geometriából szakvizsgázott tanárjelöltek Fröhlich Károly rendes tanár mellé voltak beosztva. Az utóbbi az ábrázoló geometriai tanítást ezenkívül Radó Simon r. tanárnál látogatta és a tanítást is gyakorolta.

Kiss Árpád, Rédei Jenő és Rostás Ignác természetrajz és vegytanból szakvizsgázott tanárjelöltek, ugyszintén Mayer István alapvizsgás tanárjelölt is, dr. Jákó János és dr. Reichenhaller Kálmán vezető tanárok mellé, végül dr. Stiegelmár Róbert magyar és francia nyelvből szakvizsgázott tanárjelölt Binder Jenő vezető tanárok mellé voltak beosztva.

A beosztott gyakorló tanárok közül tanári oklevelet a lefolyt tanév folyamán Rédei Jenő szerzett.

Dr. Erődi Béla udvari tanácsos, tankerületi kir. főigazgató úr, a lefolyt tanévben iskolánkat négy napon át látogatta és huszonkét tanórán volt jelen. Tapasztalatainak a tanártestülettel való közlése végett április hó 26-án tartott értekezletet, mely alkalommal ugy az intézet külső állapota, mint a tanulmányi előmenetel körül észlelt eredmény fölötti megelégedésének adott kifejezést.

Április hó 15-én *Mendlovits Mór* nagykereskedő és neje, szül. *Schwartz Mathild* urnő, akik 1908 december hó 6-án 1907. április hó 30-án elhunyt fiuk, Molnár Ernő emlékére ezen intézetnél 3000 koronás emlékalapítványt tettek, ezen alapítványuk kiegészítéséül egy 1000 koronás járadékkölcsön-kötvényt szolgáltattak be ez intézet igazgatójához. Ezen 1000 korona kamatját évről-évre ugyancsak egy hetedosztálybeli tanuló fogja élvezni és pedig, ha üdülésre szorult tanulója van az osztálynak, elsősorban ennek van a segélyre igénye és pedig tekintet nélkül az illető tanuló vallására. Hogy az alapitvány kamatja már a folyó évben kiadható legyen, a nemesszívű alapitók adományukat annak félévi kamatjával (takarékpénztári letétben) egészitették ki.

Miután az alapítvány ügye az értesítő szerkesztésének lezárásáig a szükséges felsőbb jóváhagyásban még nem részesült, az alapitó levelet csak a jövő tanévi iskolai értesitőben fogjuk egész terjedelmében közölhetni, addig is legyen szabad a nemesszivű alapitóknak, kik ez ujabb nagy adományukkal ugy szeretett néhai fiuknak, mint önmaguknak örök emléket emeltek, iskolánk s annak ifjusága nevében hálás köszönetünket tolmácsolni.

Tanulóink egészségi állapota, tekintve, hogy különösen az őszi hónapokban a vörheny egészen aggasztó mérveket öltött volt, viszonylag kedvezőnek mondható, habár az előző tanévhez képest lényeges rosszabbodást mutat is.

A következő járványos betegségek és ezek miatt az iskolából való kitiltások fordultak elő:

Vörhenyben intézetünk 10 tanulója betegedett meg és három kitiltatott, mert családjukban fordult elő vörhenybetegedés.

Kanyaróbeteg intézetünk 5 tanulója volt, 13 tanuló 3—3 hétre ki is volt tiltva az iskolából, mert családjukban volt kanyaróbeteg. Roncsoló toroklobban egy tanulónk szenvedett, kettő 2—2 hétre ki volt az iskolából tiltva, mert testvérük szenvedett e ragályos betegségben. Bárányhimlő miatt négy

tanulónk volt 3—3 hétre kitiltva, három, mert maga volt beteg, egy, mert a családban fordult elő a betegség.

Egy tanulónk végül a családban előfordult hörghurut miatt volt az iskolából 6 hétre kitiltva.

A közlött adatokból nyilvánvaló, hogy az iskola maga egy esetben sem lehetett a járvány terjesztője, annál kevésbé, mert egyáltalán nem fordult elő, hogy egy osztályban ketten lettek volna egyidejüleg vagy közvetlen egymásután ugyanazon bajban betegek.

A járványos betegségek okozta óramulasztások a következők: Tanulóink járványos betegségben való megbetegedésük miatt összesen 2250 órát mulasztottak, a mult évben csak 840 órát. A családban előfordult járványos betegség miatt tanulóink ez évben 1750 órára voltak az iskolából kitiltva. E szám immár harmadik éve majdnem teljesen állandó.

A halál azonban a mult tanévben is megkivánta áldozatát. Volenszky Tibor VIII. oszt. tanuló vörhenyben alig negyvennyolc órai betegség után meghalt. A tanulótársaknak és a tanári karnak őszinte részvéte kisérte sirjába az élet küzdelmeit oly korán befejezett ifjút s e részvét különösen a lesujtott szülők felé fordult, kik egyidejüleg három ugyanazon betegségben sulyosan megbetegedett, felnőtt gyermeküket féltették.

A tanártestület tagjai a mult tanévben a következő külön megbizatásokban részesültek: Rombauer Emil főigazgató, mint a közoktatási tanács tagja, a dési állami főgimnaziumhoz küldetett ki, a természetrajz és vegytan kapcsolatos tanitásának tanulmányozása céljából; az érettségi vizsgálatok alkalmával pedig a selmeczbányai ág. h. ev. főgimnaziumhoz mint kormányképviselő.

Dr. Reichenhaller Kálmán a pénzügyőri szemlészi tanfolyamon a vegytan és technologia tanitásával volt megbizva. Dr. Theisz Gyula, mint kormányképviselő, az iglói ág. h. ev. főgymnasium érettségi vizsgálatain vett részt. Bernáth János

tornatanár és dr. Schuschny Henrik egészségtan tanár, mint az előző években, úgy ez évben is néhány vidéki középiskola tornatanitásának felügyelői látogatásával voltak megbizva.

A VIII. osztálynak vizsgálatai május hó 9., 10. és 11-kén tartattak meg. Az érettségi irásbeli vizsgálatok a tankerületi kir. főigazgató urnak külön intézkedése folytán, május hó 13., 14. és 15-én tartattak meg. A szóbeli érettségi vizsgálat, amelyen Bartoniek Géza, a báró Eötvös József-kollegium igazgatója elnökölt, május hó 30. és 31-én, továbbá junius hó 1., 3., 4., 5. és 7-én tartatott meg. Az érettségi vizsgálat lefolyásáról és annak eredményéről értesitőnk X. fejezetében számolunk be.

A szóbeli magánvizsgálatok junius hó 8., 10., 11. és 12-én tartattak meg. Május és juniusban vizsgázott összesen 20 tanuló, és pedig 2 első, 3 másod, 3 harmad és 4 negyedosztálybeli tanuló, 1 ötödosztálybeli, 2 hatodosztálybeli, 4 hetedik osztálybeli és 1 nyolcadik osztálybeli.

A rendes osztályvizsgálatok junius hó 12-étől junius hó 21-ikéig bezárólag olyképen tartattak meg, hogy naponta 5—5 osztályban volt összefoglaló befejező tanitás és pedig naponta 2—2 tárgyból, úgy hogy egy-egy tantárgynak összefoglaló áttekintésére két-két teljes óra volt fordítható.

A szülőknek a vizsgálatokon való részvétele, kivált az alsóbb osztályokban igen örvendetesen élénk volt, sajnos, hogy tanhelyiségeink szük volta miatt a vendégek nagyrészt a folyosókra szorultak.

A róm. kath. és a református tanulóknak vallásvizsgálata junius hó 4-én tartatott meg, az egyházak részéről kiküldött képviselők elnöklete mellett.

Az izraelita vallásu tanulóknak vallásvizsgálata junius hó 4-ikén és 5-ikén tartatott meg a hitközség által kiküldött képviselők elnöklete mellett.

A tanévet junius hó 29-ikén a tornateremben megtartott záróünnepéllyel fejeztük be, melynél az igazgató alkalmi beszéde után a jeles tanulók között könyvjutalmak osztattak ki. Ezt megelőzőleg a róm. kath. tanulók a tanárok vezetése mellett a Szt. István-székesegyházban megtartott ünnepi Te Deumon vettek részt.

II. Tanári testület.

a) *Igazgatóság.*

Rombauer Emil, kir. főigazgató és főreáliskolai igazgató, az Orsz. Közoktatási Tanács tagja. Tanította a VIII. osztályban a philosophiai propaedeutikát, összesen heti 3 órában. Lakik az intézet épületében, V., Markó-utca 18—20.

b) *Az intézet kiérdemesült tanárai:*

Dr. Mangold Lajos, tud. egyetemi magántanár, ezen intézetnél működött 1880. óta. Végleges nyugalomba vonult 1907. március hó 1. Lakik: Budapest, I., Márvány-utca 2.

Müller József, igazgató. Ezen intézetnél működött annak alapítása óta (1872.) Végleges nyugalomba vonult 1909 május 1-én. Lakik: Budapest, II., Áldás-utca 4.

Pórszász József, kir. igazgató, ezen intézetnél működött 1872. óta, végleges nyugalomba vonult 1906 február hó 1-én. Lakik: Budapest, III., Józsefhegyi-út 3.

Závodszky Adolf, ezen intézetnél működött 1890. óta; végleges nyugalomba lépett 1907 szeptember hó 1-én, tanári működésének 33-ik évében. Lakik: Budapesten, III. ker., Kórház-utca 1. sz.

Dr. Körösi László, ezen intézetnél működött 1893 óta; végleges nyugalomba lépett 1911. évi május hó 31-kén, tanári működésének 29-ik évében. Lakik: Dömösön (Esztergomvm.).

Dr. Prém József, ezen intézetnél működött 1895 óta; végleges nyugalomba vonult 1911. évi szeptember hó 1-én, tanári működésének 22-ik évében. Lakik: Budapesten, I., Lógody-utca 59. sz.

c) *Az intézet működő tanárai:*

1. *Ágotha Imre E.*, rendes tanár, a szabadkézi rajzszertár őre, a Nemzeti Szalon rendes, a Magy. Rajztanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja. Tanította a szabadkézi rajzot a III/A., III/B., IV/A., IV/B., V., VI., VII. és VIII., a szépírást a II/A. és II/B. osztályban, összesen heti 18, a műírást, mint rendkívüli tantárgyat, heti 2 órában, tanította továbbá a m. kir. honvédelmi miniszterium megbízásából a Ludovika Akadémiában az aquarell- és olajfestészetet. Lakik: VI., Aradi-utca 64.

2. *Bernáth János*, r. tornatanár, a Nemzeti Tornaegylet művezetője, a Középiskolai Tornatanítóképző-intézet igazgatója, középikolai tornafelügyelő, tanította a tornát az I/A., I/B., III/A., III/B., IV/A., IV/B., V., VII. és VIII. osztályban, heti 18 órában. Lakik: VIII., Szentkirályi-utca 26.

3. *Binder Jenő*, rendes tanár, az Irodalomtörténeti Társaság, a Philologiai Társaság és a Néprajzi Társaság választmányi tagja, az V. oszt. főnöke, tanította a magyar nyelvet az V., a német nyelvet a IV/A., és a francia nyelvet a IV/A. és V. osztályban, összesen heti 15 órában. Lakik: II., Margit-rakpart 15.

4. *Dr. Dékány Géza*, képesített rabbi, tanított izr. hittant az I/B., II/A., III/B., IV/A., V., VI., VII. és VIII. osztályban, heti 16 órában. Gondoskodott az izr. vallású ifjúság istentiszteletéről minden szombaton és ünnepnapon. Lakik: V., Lipót-körút 15.

5. *Dr. Földessy Gyula*, rendes tanár, az I/A. osztály főnöke, tanította a magyar és német nyelvet az I/A. és VII., a magyar nyelvet a IV/a. osztályban, heti 18 órában. Lakik: II., Szalag-u. 8—10.

6. *Frank János*, rendes tanár, a VIII. osztály főnöke, tanította a mennyiségtant a III/A., VI. és VIII., a rajzoló geometriát a III/A. és a természettant a VIII. osztályban, heti 16 órában. Lakik: II., Batthyány-u. 38.

7. *Fröhlich Károly,* rendes tanár, a Mathematikai Oktatás Nemzetközi Bizottsága magyarországi albizottságának tagja, a IV/A. oszt. főnöke, a fizikai szertár őre, tanította a mennyiségtant a II/A., IV/A. és V., a természettant a IV/A. és VII. osztályban. Heti óráinak száma: 19. Lakik: II., Eszter-u. 6/b.

8. *Dr. Galamb Sándor,* rendes tanár, a II/B. osztály főnöke, a tanártestületi értekezletek jegyzője, tanította a magyar és német nyelvet az I/C. és II/B. osztályban. Heti óráinak száma: 20. Lakik: Újpest, Kossuth-utca 54.

9. *Geöcze Béla,* h. tornatanár, tanította a tornát az I/C., II/A., II/B. és VI. osztályban, heti 8 órában. Vezette a játékot az összes osztályokban. Lakik: VII., Károly-körút 9.

10. *Dr. Geöcze Zoárd,* a Sorbonne doktora, a Société mathématique de France tagja, rendes tanár, a IV/B. osztály főnöke, tandíjkezelő, tanította a mennyiségtant az I/A. és IV/B., a rajzoló geometriát az I/A., IV/A. és IV/B. osztályban, heti 16 órában. Lakik: II., Batthyány-u. 61.

11. *Dr. Horváth Dezső,* képesített rabbi, tanított izr. hittant az I/A., II/B., III/A. és IV/B. osztályban, heti 8 órában és gondoskodott az izr. vallású ifjúság istentiszteletéről minden szombaton és ünnepnapon. Lakik: VI., Aradi-utca 31.

12. *Dr. Jákó János,* rendes tanár, a természetrajzi szertár őre, tanította a természetrajzot az I/A., I/B., I/C., II/A., II/B., V. és VI. osztályban, heti 16 órában. Lakik: II., Zsigmond-utca 9.

13. *Lanlay Lajos,* a II. ker. áll. főreáliskola szobrásztanára, szobrászművész, tanította a mintázást, mint rendkívüli tantárgyat, heti 6 órában. Lakik: II., Szegényház-utca 21.

14. *Lenkei Henrik,* rendes tanár, a III/A. osztály főnöke, az önképzőkör tanárelnöke, tanította a magyar és német nyelvet a III/A. és VIII., a magyar nyelvet a III/B. osztályban, heti 15 órában. Lakik: VII., Stefánia-út 15.

15. *Márton Elek,* ág. hitv. ev. vallástanár, tanította a vallástant az I—IV. osztályban, heti 2—2 órában. Lakik: IV., Deák-tér 4.

16. *Szopori Nagy Miklós*, rendes tanár, az I/B. osztály főnöke; tanított magyar és német nyelvet az I/B. és francia nyelvet a III/B. osztályban, heti 15 órában. Lakik: VI., Aréna-út 126.

17. *Obendorf Károly*, rendes tanár, az I. ker. iskolaszék tagja, tanította a német nyelvet az V. és VI. és a francia nyelvet a IV/B., VI. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma: 16. Lakik: I., Maros-utca 9.

18. *Obláth Richárd*, rendes tanár, tanította a mennyiségtant az I/B., II/B. és VII., a rajzoló mértant és szépírást az I/B. osztályban. Heti óráinak száma 17. Lakik: II., Főutca 7. sz.

19. *Radó Simon*, rendes tanár, a Segítő Egyesület vezetője, tanította a számtant a III/B., a rajzoló geometriát a II/A., II/B., III/B. és az ábrázoló geometriát a VII. és VIII. osztályban, heti 18 órában. Lakik: V., Visegrádi-utca 64.

20. *Rázsó Géza*, rendes tanár, az I/C. oszt. főnöke, a gyorsírókör tanárelnöke, tanította a számtant, mértant, földrajzot és szépírást az I/C., és az ábrázoló geometriát a VI. osztályban, heti 15 órában. Lakik: V., Újpesti-rakpart 4.

21. *Dr. Reichenhaller Kálmán*, rendes tanár, a kémiai és ásványtani szertár őre, m. kir. államrendőrségi vegyész, a hivatalos vegykisérleti állomás vezetője, a pénzügyőri vizsgáló-bizottság tagja. Tanította a fizikát a III/A., III/B., IV/B. osztályban, a kémiát az V., VI. és VII. osztályban. Heti óráinak száma 14. Lakik: VI., Nagy János-utca 2.

22. *Sas Béla*, ág. hitv. ev. vallástanár, tanította a vallástant az I—IV. osztályban, heti 2—2 órában. Lakik: I., Ménesi-út 66.

23. *Dr. Schuschny Henrik*, képesített iskolaorvos és egészségtan-tanár, az iskolaegészségügyi kongresszusok nemzetközi állandó bizottságának tagja, az Erzsébet Népakadémia a Nemi betegségek leküzdésére alakult liga igazgatósági tagja, az Iskolaorvosok és Egészségtantanárok Szakbizottságának elnöke, az Országos Közegészségügyi Egyesület, a Szabad Lyceum, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság, a Budapest-Terézvárosi Orvos-Társaság és a Szünidei Gyermek-

telep-Egyesület választmányi tagja. Tanította az egészségtant a VII. osztályban, heti 2 órában. Lakik: VI., Nagymező-utca 49.

24. *Dr. Schwicker Brunó*, rendes tanár, a VII. osztály főnöke, tanította a földrajzot az I/A. és III/A., a történelmet a III/A., IV/A., V. és VII., a szépírást az I/A. osztályban, heti 17 órában. A földrajzi szertár őre. Lakik: I., Mészáros-utca 18.

25. *Steuer Lajos*, ág. h. ev. vallástanár, tanította a vallástant az V—VIII. osztályban, heti 2—2 órában. Lakik: V., Sólyom-utca 15.

26. *Strauch Béla*, rendes tanár, a tanári könyvtár őre, a VI. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet a VI., a latin nyelvet az V—VIII. osztályban. Heti óráinak száma: 16. Lakik: II., Zsigmond-utca 14.

27. *Dr. Szemere Samu*, rendes tanár, a Gyermektanulmányi Társaság választmányi tagja, a II/A. osztály főnöke. Tanította a magyar és német nyelvet az I/A. és IV/B. osztályban. Heti óráinak száma: 16. Lakik: V., Korall-utca 10.

28. *Dr. Theisz Gyula*, rendes tanár, a III/B. osztály főnöke. Tanitott német és francia nyelvet a III/B., francia nyelvet a VII. és földrajzot a II/B. és III/B. osztályban. Heti óráinak száma: 16. Lakik: II., Bimbó-utca 27.

29. *Varga Antal*, ref. vallástanár; tanitotta a ref. vallástant az I—VIII. osztályban, négy csoportban, heti 2—2 órában. Lakik: VI., Lovag-u. 22.

30. *Dr. Görzsönyi Vargha Zoltán*, rendes tanár, az ifjusági könyvtár őre, tanitott földrajzot az I/B. és II/A., történetet a III/B., IV/B., VI. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma 17. Lakik: III., Bimbó-u. 10.

31. *Dr. Weisz Jakab*, tanitott izraelita hittant az I/C. osztályban, heti 2 órában. Lakik: VIII., Rökk Szilárd-u. 26.

32. *Zatkovich Béla, hittanár;* tanitotta a róm. kath. hittant az I—VIII. osztályban, heti 16 órában. Lakik: VIII., Mária-utca 29.

d) *Gyakorló tanárok:*

1. *Kereszturi György*, a mennyiségtan és természettanból szakvizsgázott tanárjelölt, aki 1911 szeptembertől 1912 február haváig járt az intézetbe és Fröhlich Károly mellé volt beosztva. Február hó óta a Rákóczianumnál működik mint nevelő.

2. *Kiss Árpád*, a természetrajzból és vegytanból szakvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1911 szeptember óta. Dr. Jákó János tanár vezetése mellett tanitott a II. félévben természetrajzot a VI. osztályban és dr. Reichenhaller Kálmán tanár vezetése mellett ugyancsak a II. félévben chemiát.

3. *Mayer István*, a természetrajzból és vegytanból alapvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1911 október óta, dr. Jákó János és dr. Reichenhaller Kálmán tanárok mellé beosztva.

4. *dr. Pólya György*, a mennyiségtanból és természettanból szakvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1911 november óta. A II. félévben Fröhlich Károly tanár vezetése mellett tanitott mennyiségtant az V. osztályban és természettant a VII. osztályban.

5. *Rédei Jenő*, a természetrajzból és vegytanból képesitett okleveles középiskolai tanár, ezen intézetnél 1910 december óta. Tanította dr. Jákó János tanár mellett a természetrajzot az I. félévben a VI. osztályban és a II. félévben az I/A. osztályban; továbbá dr. Reichenhaller Kálmán tanár mellett a II. félévben az organikus chemiát a VII. osztályban.

6. *Dr. Stiegelmár Róbert*, a magyar és francia nyelvből és irodalomból szakvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1911 szeptember óta. Tanított Binder Jenő tanár vezetése mellett a II. félévben az V. osztályban magyar és francia nyelvet.

7. *Székely Miksa*, a mennyiségtanból és ábr. geometriából szakvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1911 no-

vember óta. Tanított Fröhlich Károly mellett a II. félévben mennyiségtant és mértani rajzot a II/A. osztályban.

8. *Rostás Ignác*, a természetrajzból és vegytanból szakvizsgázott tanárjelölt, ezen intézetnél 1912 március óta. Tanított dr. Jákó János tanár vezetése mellett a II. félévben természetrajzot a II/A. osztályban és dr. Reichenhaller Kálmán tanár vezetése mellett vegytant az V. osztályban.

Szolgaszemélyzet.

1. *Szaller János*, rendes iskolaszolga, a természettani szertárhoz beosztva.

2. *Jakus György*, rendes iskolaszolga, a természetrajzi és szabadkézi szertárhoz beosztva.

3. *Balogh Márton István*, rendes iskolaszolga és kapus.

4. *Kiss Miklós*, ideiglenes iskolaszolga, a vegytani szertárhoz és a tornateremhez beosztva.

III. A tanárok irodalmi müködése.

Binder Jenő. Pán halálához. Egyet. Phil. Közl. XXXV. k. 779. l. *A méhek élete.* M. Materlinck „La vie des abeilles" c. könyvének fordítása. Olcsó Könyvtár, 1645—1651. sz. *Polyphemos a népmesékben.* Ethnographia, 1912. 2. füz. 78. l.

Bernáth János. A Tornaügy szerkesztőbizottsági tagja; önálló munkát irt *A Svédgimnasztika, hazájában.* Több szakértekezést irt a szak- és napilapokban.

Fröhlich Károly. Természettudományi cikkeket forditott angolból a *Természettudományi Közlöny* és *Urania* folyóiratokban.

Dr. Galamb Sándor. Grillparzer és Magyarország. (Phil. dolg. a magyar német érintkezésekről.) Cikkeket irt az *Irodalomtörténetbe* és az *Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlönybe.*

Dr. Geöcze Zoárd. Recherches générales sur la quadrature des surfaces courbes. Premier Mémoire. Math. u. nat. Berichte aus Ungarn. Leipzig. A területmérésről. Első közlemény. Math. és Phys. Lapok. Sur la fonction semicontinue. Bulletin de la société mathématique de France. Rech. gén. s. la quadr. d. surf. courb. Deuxième Mémoire. — Sur la quadrature des surfaces courbes. Comptes Rendus des séances de l'Académie des sciences Paris.

Lenkei Henrik. Verseket irt szépirodalmi lapokba. Felolvasásokat tartott. Sajtó alá készitett drámai és kritikai munkákat. Prológját szavalták a nagykanizsai szinház megnyitásakor.

Szopori Nagy Miklós. Molière soubrette-jei. Megjelent az *Uránia* f. é. juniusi számában.

Obláth Richárd. A Tolnai Világlexikon. I. kötetébe irta a mathematikai vonatkozású cikkeket.

Dr. Pólya György: A valószinűségszámítás néhány kérdéséről és bizonyos velök összefüggő határozott integrálokról. Laguerre egy problémájáról. Mathematikai és Természettudományi értesitő. (Megjelenőben). Über ein Problem von Laguerre (Briefwechsel zwischen M. Fekete und G. Pólya). Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo. (Megjelenőben.)

Rázsó Géza. Dolgozatok a centrál-projekció köréből. Megjelent a *Math. Középisk. Lapokban.*

Dr. Reichenhaller Kálmán. A belügyministerium megbizása alapján a m. kir. budapesti Rendőr-főorvosi Hivatal hivatalos vegyésze minőségében kémiai vizsgálatokat teljesitett. Megjelent a gimn. VI. o. számára irt *Kémia és mineralogia* cimű tankönyve III-ik kiadásában az ujabb elméletek bevonásával. A honvédelmi miniszterium megbizásából, az ujra szervezett honvéd-főreáliskolák számára *Kémia és mineralogia* cimü három kötetes tankönyvet irt az I., II. és III-ik évfolyamok használatára.

Dr. Schuschny Henrik: A hygiene utjairól irt egy értekezést a *Budapesti Orvosi Ujság* jubiláris számába, a *japán iskola egészségügyről* cimü cikke megjelent az Egészségben, irt *az iskolaorvosok fizetése ügyéről az Országos Orvos-Szövetség*-be, sajtó alá rendezte az *Egészségtan* felsőbb- és polgári leányiskolák számára cimü munkája 6. kiadását. *Az utazás egészségtana* cimü müvét sajtó alá rendezte, (Kiadja az Orsz. Közegészségi Egyesület). A Fehér Kereszt-Naptárba cikket irt a csecsemőről, az Egészség-Naptárba a jótékonyságról és az egészségről. Az Egészség-Naptár szerkesztője. *A Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemle* (a Budapesti Orvosi Ujság melléklete) társszerkesztője. — Azonkivül irt könyvismertetéseket és kisebb közleményeket egyes tudományos szaklapokba.

IV. Tantárgy-felosztás.

1911/12. iskolai év.

Sorszám	A tanár neve	Képesítés	IA.	IB.	IC.	IIA.	IIB.	IIIA.	IIIB.	IVA.	IVB.	V.	VI.	VII.	VIII.	Osztályfőnök	Heti óraszám	Egyéb intézeti elfoglaltatás
			osztályban mely tárgyat tanít, heti hány órában															
1	Rombauer Emil	chem., phys.													philosophia 3	—	3	Igazgató
2	Ágotha Imre	szabadkézi rajz				szépirás 1	szépirás 1	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	—	18	A szabadkézi rajzszertár őre
3	Bernáth János.....	torna	torna 2	torna 2				torna 2	torna 2	torna 2	torna 2	torna 2		torna 2	torna 2	—	18	A tornaszertár őre
4	Binder Jenő.....	magyar, német, latin								német 3 francia 5		magyar 3 francia 4				V.	15	
5	Dr. Földessy Gyula.....	magyar, német	magyar 5 német 5							magyar 3				magyar 3 német 2		I. A.	18	
6	Frank János	math., phys.						számtan 3 mértan 2					math. 4		math. 3. physika 4	VIII.	16	Phys. gyakorlat h. 2 ó.
7	Fröhlich Károly	math., phys.				számtan 4				math. 4. physika 2		math. 5		physika 4		IV. A.	19	A physikai szertár őre Phys. gyakorlat h. 2 ó.
8	Dr. Galamb Sándor	magyar, német			magyar 5 német 5		magyar 5 német 5									II. B.	20	Értekezleti jegyző
9	Geöcze Béla	torna			torna 2	torna 2	torna 2	(tornajáték, 6 csoportban, 12 ó.)					torna 2			—	20	
10	Dr. Geöcze Zoárd	math., phys.	számtan 4 mértan 4							geometr. 2	math. 4. geometr. 2					IV. B.	16	
11	Dr. Jákó János	termr., földrajz, chemia	termr. 2	termr. 2	termr. 2	termr. 2	termr. 2					termr. 3	termr. 3			—	16	A term.-rajzi szertár őre
12	Lenkei Henrik.....	magyar, német						magyar 3 német 3	magyar 3						magyar 3 német 3	III. A.	15	Az önképző-kör vezetője
13	Nagy Miklós	német, francia		magyar 5 német 5				francia 5								I. B.	15	
14	Obendorf Károly	német, francia									francia 5	német 3	német 2 francia 3		francia 3	—	16	
15	Obláth Richárd.....	math., phys.		számtan 4 mértan 4 szépirás 1			számtan 4							math. 4		—	17	Az ifj. segélyző egyesület kezelője
16	Radó Simon	ábr. math.				mértan 4	mértan 4		számtan 3 mértan 2					ábrázoló 3	ábrázoló 2	—	18	A geometr. szertár őre
17	Rázsó Géza	ábr. math.			számtan 4 mértan 4 földrajz 3 szépirás 1								ábrázoló 3			I. C.	15	A kitelepitett I. C. osztály vezetője
18	Dr. Reichenhaller Kálmán	chemia, termr.						physika 2	physika 2		physika 2	chemia 3	chemia 3	chemia 2		—	14	A chemiai szertár őre
19	Dr. Schwicker Brunó ...	földr., tört.	földrajz 3 szépirás 1					tört. 2 földrajz		tört. 3		tört. 3		tört. 3		VII.	17	A földrajzi szertár őre
20	Strauch Béla	magyar, latin, torna										latin 4	magyar 3 latin 3	latin 3	latin 3	VI.	16	A tanári könyvtár őre
21	Dr. Szemere Samu	magyar, német, latin, philos.				magyar 5 német 5					magyar 3 német 3					II. A.	16	
22	Dr. Theisz Gyula	tört., földrajz, francia					földrajz 3		német 3 francia 5 földrajz 2					francia 3		III. B.	16	
23	Dr. Vargha Zoltán	tört., földrajz		földrajz 3		földrajz 3			tört. 2		tört. 3		tört. 3		tört. 3	—	17	

Dr. Schwicker Brunó. Mint a *Tolnai-Világlexikon* munkatársa megirta az I. kötetben a földrajzi cikkek legnagyobb, az angol és amerikai történelembe vágó cimszavaknak jó részét.

Dr. Szemere Samu. Neveléstudomány. A. Baia „Education as a Science" c. művének fordítása, bevezetéssel és magyarázó jegyzetekkel. Két kötet. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó vállalata. *Az Okról, Elvről és Egyről* és *A Végtelenről, a Világegyetemről és a Világról,* Giordano Bruno két művének fordítása, bevezetéssel és magyarázó jegyzetekkel. Megjelenik a Filozofiai Irók Tárában. (Mind a kettő sajtó alatt.)

Dr. Theisz Gyulától megjelent a *Német nyelviskola* III-dik része, a Képes irodalomtörténeti olvasókönyv.

Dr. Vargha Zoltán. Magyar fiuból muszka generális. Krónikás elbeszélés. Protestáns naptár 1812. évf. *Péter Ferenc családkönyve.* Békefi-album.

V. Elvégzett tananyag.

a) *Rendes tantárgyak.*

I. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: I. A. osztály: Dr. Földessy Gyula. I. B. osztály: Nagy Miklós. I. C. osztály: Rázsó Géza.

1. *Vallástan.*

a) Római katholikus vallástan. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyv: Nagyobb katekizmus. — Tananyag: A hit- és erkölcstan elemei.

b) Izraelita hittan. Heti 2 óra. Tanárok: (I/A.) Dr. Horvát Dezső, (I/B.) dr. Dékány Géza. Tankönyv: Dr. Dékány Géza: Izrael története. I. köt. Tananyag: Bibliai történet a világ teremtésétől Mózes haláláig; szemelvények a bibliából. Mózes I., II. könyve és imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tanárok: (I/A.) dr. Földessy Gyula, (I/B.) Nagy Miklós, (I/C.) dr. Galamb Sándor. Tankönyvek: Négyesy László: Magyar nyelvtan. Négyesy László: Magyar olvasókönyv, I. rész. *Prózai olvasmányok:* Fehér ló fia. Farkas-barkas. A szürke ló. A Tisza eredete. Krisztus és a madarak. Attila-mondák. Attila udvarában. A magyarok bejövetele. Botond bárdja. Lehel kürtje. A magyarok a szt.-galleni monostor alatt. Géza fejedelem megtérése. Szt. István, a magyar nép apostola. Csanád vitéz. Szt. Gellért püspök. Magyar lovagvilág. Szt. László. Apollon. Niobe és Leto. Hermes. Herakles. *Költemények:* János vitéz. Rege a csodaszarvasról. Keveháza. A magyarok symphoniája. A búvár Kund. Szent László füve. Ősidőkből. Galamboskő. Téli világ. Hadnagy uram. II. *Nyelvtan:* A hangtan,

szótan és mondattan elemei. *Irásbeli:* Havonként két iskolai dolgozat. Könnyebb fogalmazványok az olvasottak alapján.

3. *Német nyelv.* Hetenként 5 óra. Tanárok: (I/A.) Dr. Földessy Gyula, (I/B.) Nagy Miklós, (I/C.) dr. Galamb Sándor. Tankönyv: dr. Theisz Gyula: Német nyelviskola. I. rész. *Beszédgyakorlatok:* In der Schule. Zeiteinteilung. Geld, Maße, Gewichte. Der menschliche Körper. *Költemények:* Was ich liebe. Rätsel. Gefunden. Mailied. Heidenröslein. Frühlings-Ankunft. *Nyelvtan:* Olvasás. Irás. Igeragozás. Főnév. Praepositiók. *Irásbeli.* Havonként két dolgozat. Tollbamondás. Feleletek kérdésekre.

4. *Földrajz.* Hetenként három óra. Tanár: (I/A.) Dr. Schwicker Brunó, (I/B.) Dr. Vargha Zoltán, (I/C.) Rázsó Géza. Tankönyv: Jablonszky—Schwicker. Földrajz a középiskolák használatára. I. kötet (1900). Kogutowitz: Földrajzi Atlasz. Tananyag: Tájékoztató a földgömbön és térképen, térképolvasás. Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegységeinek, sikságainak, vizeinek és főbb helységeinek ismertetése, kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával. Kísérletek térképvázlatok készítésében. Kirándulások.

5. *Természetrajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. Jákó János. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a középiskolák alsó osztályai számára. I. kötet. Tananyag: A közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása. A házi állatok és a fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és az erdőn élő állatok. Tavaszkor a fejlődési sorrendben megjelent virító növényekkel kapcsolatban a növények szervei és azok életfeladatainak ismertetése és befejezésül a házi szárnyasok tárgyalása. Növénygyüjtemény-készítés.

6. *Számtan.* Hetenkint 4 óra. Tanár: (I/A.) Dr. Geőcze Zoárd, (I/B.) Obláth Richárd, (I/C.) Rázsó Géza. Tankönyv: Lutter-Reif: Közönséges számtan. Tananyag: A négy számolási művelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. A hazai pénzrendszer, a hosszúság-, súly-, terület- és

ürmérték ismertetése. Időszámitás. A feladatok tárgyköre: a háztartás, az iskola, a város, az ország és a külföld statisztikai viszonyai, a földrajz, a történet fontosabb adatai. Házi és iskolai gyakorlatok.

7. *Rajzoló geometria.* Hetenkint 4 óra. Tanár: (I/A.) Dr. Geőcze Zoárd, (I/B.) Obláth Richárd, (I/C.) Rázsó Géza. Tankönyv: dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria reáliskolák számára. Első rész. Tananyag: Planimetriai alaktan. A legegyszerübb síkidomok: a háromszög, a négyszög, sokszög és kör bemutatása és elemzése (szög, egyenes, pont). Ez idomok bemutatása testeken is. A négyzet, derékszögű négyszög, ferdeszögű parallelogramm, háromszög és trapéz területe. A szabályos sokszögek kerülete és területe. A kör kerülete és területe. Gyakorlati példák. Az idomok congruentiájának, hasonlóságának és symmetriájának bemutatása. A tárgyalt idomok és belőlük alakitott egyszerű síkdiszitmények rajzolása körzővel és vonalzóval.

8. *Szépirás.* Hetenkint 1 óra. Tanárok: (I/A.) Dr. Schwicker Brunó, (I/B.) Obláth Richard, (I/C.) Rázsó Géza. Tankönyv: Nagy Sándor magyar és német szépirásmintái. Elvégzett tananyag: Mutatványlap irása. A test és toll tartása irásközben. A jó irás követelményei. Magyar kisbetük. Magyar nagybetük. Szavak és mondatok irása diktálás után, tekintettel a helyesirásra. — Ugyanilyen volt a tanmenet a német irás begyakorlásánál is.

9. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Tanárok: (I/A. és B.) Bernáth János, (I/C.) Geőcze Béla. A fegyelemhez és rendhez való szoktatás. Igazodás, fedezés, fordulatok, kanyarodások. Járás helyben és menetközben. Szergyakorlatok osztálytornázás alapján: ugrás, mászás, lengő kötél, nyújtó, létra, korlát és gyürü. Játék.

II. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: { II. A. osztály: Dr. Szemere Samu. / II. B. osztály: Dr. Galamb Sándor.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyvek: Pokorny E. dr.: Ó-szövet-

ség. Kis Katekizmus. Tananyag: Ó-szövetségi bibliai történet. Katekizmus I. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenként 2 óra. Tanárok: (II/B.) dr. Horvát Dezső, (II/A.) dr. Dékány Géza. Tankönyv: Dr. Weisz Miksa: Izrael története. II. kötet. Tananyag: Történet a Szentföld elfoglalásától az első templom elpusztulásáig. Szemelvények a bibliából és imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenként 5 óra. Tanárok: (II/A.) Szemere Samu, (II/B.) dr. Galamb Sándor. Tankönyv: Négyesy László: Magyar nyelvtan II., Magyar olvasókönyv. II. Olvasmányok a hazai mondák és történet köréből: Nagy Lajos (Küküllei krónikája nyomán.) Hunyadi János harcaiból (Bonfinius és Heltai). Mátyás király és jeles tettei és mondásai (Galeotti). A mohácsi vész (Brodarics). Fáy A. meséiből. A Vaskapu (Jókai). A budai Nagy-Boldogasszony-templom. Furcsa faluk. A görög és római világból: Lykurgos, Solon, Brutus. Költemények könyv nélkül: Arany: Családi kör. Mátyás anyja. Garay: Az obsitos. Jókai: Régi dal, régi dal, régi dicsőségről. Eötvös: Mohács. Vörösmarty: Szegény asszony könyve. Szózat. Petőfi: A puszta télen. A jó öreg kocsmáros. A völgy s a hegy. A rab oroszlán. Tompa: Tavasszal. Kenyérkő. Írásbeli: Két hetenként egy dolgozat: Reprodukciók, helyesírási gyakorlatok.

3. *Német nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tanárok: II/A. dr. Szemere Samu. (II/B.) Dr. Galamb Sándor. Tankönyv: Dr. Theisz Gyula. Német nyelviskola. I. rész. A tankönyv beszédgyakorlatai az 51-iktől a 103.-ig. Olvasmányok: Kaiser Rudolf und der Bettler. Der wahre Reichtum. Könyv nélkül: Meine Mutter. Sprüche. Die Biene und die Taube. Gefunden. (Goethe). Mailied. (Goethe). Heidenröslein. (Goethe). Die einkehr (Uhland). Vom fleißigen Bächlein. Die traurige Geschichte vom dummen Hänschen. Müllers Wanderlied (Müller). Das Lied der Vögel (Hoffmann). Die vier Jahreszeiten. Kéthetenként egy írásbeli a tanult anyagból.

4. *Földrajz.* Hetenkint 3 óra. Tanárok: (II/A.) Dr. Vargha Zoltán, (II/B.) Dr. Theisz Gyula. Tankönyv: Schwicker—Jablonszky: Földrajz II. Kogutowitz: Atlasz. Tan-

anyag: Ausztria bővebb leirása után Európa többi országainak ismertetése és Ázsia részletes tárgyalása, kiváló tekintettel a nemzetközi forgalomra és kereskedelemre. Térképvázlatok készitése és földrajzi kirándulások.

5. *Természetrajz.* Hetenkint 2 óra. Tanár: Dr. Jákó János. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a középiskolák alsó osztályai számára. II. kötet. Második kiadás. Tananyag: Őszszel a viritó növényekről szemléltető módon a növény szerveinek s azok élettani működésének ismertetése után: a majmok és tengeri emlősök és erszényes emlősök; az ember lakása közelében, a mezőn, az erdőn és a vizen tartózkodó madarak; továbbá a jellemzőbb csúszó-mászók és kétéltüek, a halak, a puhatestüek és izeltlábuak főbb képviselőinek ismertetése. Tavaszkor a gyümölcsfák és erdei fák s az embert közelebbről érdeklő, termesztett és vadon termő növények. Rovargyüjtés.

6. *Számtan.* Hetenkint 4 óra. Tanárok: (II/A) Fröhlich Károly, (II/B) Obláth Richárd. Tankönyv: Lutter-Reif: Közönséges számtan, II. r. Tananyag: Egyszerübb számolási rövidítések, korlátolt pontosságú műveletek. Az arányok és alkalmazásuk egyszerü hármasszabályi feladatokra. Százalékszámítás. A feladatok tárgyköre a gazdasági és kereskedelmi élet ismertebb ágai, a statisztika és a földrajz adatai. Bevezetés a számtan és mértan közötti kapcsolatba. Házi és iskolai gyakorlatok.

7. *Rajzoló geometria.* Hetenkint 4 óra. Tanár Radó Simon. Tankönyv: Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria. II. rész. Tananyag: Stereometriai alaktan. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp és gömb szemléltetése, elemzése, síkmetszete, felszíne és köbtartalma. A tárgyalt testek axonométrikus rajzolása (ellipszis, mint a kör képe) és egyszerübb modellek elkészitése. A testek szimmetriája. A szabályos testek. Gyakorlati feladatok kidolgozása.

8. *Szépirás.* Hetenkint 1 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Segédfüzet: Szabó Gyula, Köirás és diszirás-betüminták. A rondírás eredete és gyakorlati alkalmazása. A rondtoll

sajátságai, a betük keletkezése és kapcsolása. Kis betük, nagy betük, szavak irása különféle vastagságú tollal.

9. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Tanár: Geöcze Béla. Szabadgyakorlatok: az előbbi osztály tananyagának ismétlése és pontos kivitele. Szergyakorlatok, osztálytornázás alapján: ugrás, mászás, lengőkötél, nyujtó, létra, gyürü. Félülések állásból a lovon, üléscserék egyszerűbb nemei. Játék.

III. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: { III. A. osztály: Lenkei Henrik. III. B. osztály: Dr. Theisz Gyula.

1. *Vallástan. a* Róm. kath. vallástan: Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyvek: dr. Pokorny E.: Ujszövetség. Kis Katekizmus. Tananyag: Uj-szövetségi bibliai történet. Katekizmus II. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tanárok: (III/A) dr. Dékány Géza, (III/B) dr. Horváth Dezső. Tankönyv: Schön Dávid: A zsidók története. Tananyag: Történet az exiliumtól a talmud befejezéséig. Imakönyvismertetés, liturgia és főbb imák.

2. *Magyar nyelv.* Heti 3 óra. Tanár Lenkei Henrik (III/B) Tankönyv: Négyesy L. Rendszeres Magyar Nyelvtan és Magyar Olvasókönyv. III. r. Tananyag: Olvasmányok: Buda eleste. Eger ostroma. Fogaras. Zrinyi Miklós Szigetvárott. Bocskay és a hajdúk. Zrinyi Ilona. Mikszáth és Jókai kisebb elbeszélései. Költemények Rákosi szántó a török alatt. Búcsú. Rákócziné. Mikes. Falu végén kurta kocsma. A tintás üveg. A bajusz. Török Bálint. Arszlán pasa. Csokonai. Himnusz. Szózat. A magyarok istene.— A nyelvtan beható átismétlése. Irásbeli: Két hetenkint egy-egy iskolai dolgozat; tartalmi reprodukciók; levelek.

3. *Német nyelv.* Heti 3 óra. Tanárok: (III/A) Lenkei Henrik. (III/B) Dr. Theisz Gyula. Tankönyv: Dr. Theisz Gy. Német nyelviskola. II. rész. *Prózai és költői olvasmányok:* I. *Aus dem Kinderleben:* Knecht Ruprecht.

Die nickende Mutter (Rückert). Hans und die Spatzen (Löwenstein). Familenfest (Chamisso). Ein gutes Rezept (Hebel). Der Faule (Reinick). Die Bienen (Dieffenbach). — II. *Aus der Märchenwelt:* Dornröschen (Grimm). Die Heinzelmännchen (Kopisch). Aschenputtel (Grimm). Der getreue Eckart (Goethe). Der Fiedelbogen des Neck (Baumbach.) Das Riesenspielzeug (Chamisso). Erlkönig (Goethe). Schneewittchen (Grimm). — III. *Aus der symbolischen Lehrdichtung:* Der Kuckuck (Gellert). Die Sperlinge (Lessing). Der Rabe und der Fuchs (Lessing). Drei Freunde (Herder). Vom Bäumlein, das andre Blätter hat gewollt (Rückert). Reineke Fuchs, ein Tierepos (nach Goethe). — Rätsel, Sprichwörter, Sprüche. — Alaktan. A mondattan elemei. — Irásbeli gyakorlatok az olvasmányok alapján.

4. *Francia nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tanárok: (III/A) Nagy Miklós. (III/B) Dr Theisz Gy. Tankönyv: Dr. Theisz Gy. Francia olvasó- és gyakorlókönyv. I. rész. 4. kiad. I *A l'école.* Exercices pratiques. François quitte la classe. J'écris au tableau noir. J'écris dans mon cahier. Le maître entre: il cuvre son pupitre et puis il fait sa classe. Couleurs. Formes. Comparaisons. Notre classe. Les qualités. Charles est un bon écolier. — II. *Les quatre règles.* La monnaie. Le système métrique. La division du temps. III. *Le corps humain.* IV. *La famille.* Les membres de la famille. La chambre. Noms et prénoms. L'âge. La parenté. Mon père. Ma mère. Une enfant bien élevée. Mon petit frère. J'aime mieux mon chat. Dans la salle à manger. Le service à café. Le petit garçon déjeune. La famille dîne. — *Költemények:* L'école buissonnière. Prière (Lamartine). A petits pas. Mère et enfant. Petit enfant. Petit oiseau. La petite hirondelle. — *Irásbeli gyakorlatok:* másolás; kérdésekre feleltirás; átalakitás.

5. *Történelem.* Hetenként 2 óra. Tanárok: (III/A.) dr. Schwicker Brunó, (III/B.) dr. Vargha Zoltán. Tankönyv: Marczali Henrik és Andor József: A magyarok története. Tananyag: A magyarok története a mohácsi vészig.

6. *Földrajz.* Hetenként 2 óra. Tanárok: (III/A.) dr. Schwicker Brunó, (III/B.) dr. Theisz Gyula. Tankönyv:

Schwicker-Jablonszky: Földrajz, II. kötet. Kogutowitz: Földrajzi Atlasz. Tananyag: Afrika, Amerika és Ausztrália részletes leírása. Térképvázlatok.

7. *Természettan.* Hetenként 2 óra. Tanár: dr. Reichenhaller Kálmán. Tankönyv: Természettan, írták: Hankó Vilmos és Müller József. I. rész Tananyag: A testek tulajdonságai. Halmazállapotok. A súly és a mérleg. Fajsúly és sűrűség. Egyenletes mozgás, szabad esés, hajítás. A tehetetlenség és az erő. Egyensúly. Az egyszerű gépek. A mozgás akadályai. Centrifugális erő. Inga- és időmérés. — A cseppfolyós testek. A folyadék nyomása, közlekedő edények. Hajcsövesség. Archimedes törvénye. A légnyomás és a barometer. A légszivattyú, a lopó, a szívócső stb. A meleg okozta kiterjedés. A hőmérő. A halmazállapot változása. A meleg terjedése és forrásai. A gőz és a gőzgép. A hang keletkezése, tovaterjedése, a visszhang. A hang magassága és erőssége. A fény tovaterjedése. Árnyék, sötétkamra. A fény visszaverődése sík területről. A fény törése. A színszórás. A nagyító. A mágnes és az iránytű. Az elektromosság gerjesztése dörzsölés utján és elosztása jó vezetőkön. A megosztás. Winterféle gép. A leydeni palack. A szikra és hatásai. Az elektr. áram. Az áram mágneses hatása és a telegráf. Indukált áramok. Telefon. A dinamógép.

8. *Számtan.* Hetenként 3 óra. Tanárok: (III/A.) Frank János, (III/B.) Radó Simon. Tankönyv: Lutter-Reif: Közönséges számtan. II. rész. Tananyag: A százalékszámítás alkalmazása. Összetett hármasszabály. Kamatszámolás köznapi és kereskedelmi alkalmazásokkal. Kamatos kamatszámítás. Arányos osztás. Egyszerűbb vegyítési feladatok. Arany- és ezüstötvényekre vonatkozó számítás. Házi és iskolai feladatok.

9. *Rajzoló geometria.* Hetenként 2 óra. Tanárok: (III/A.) Frank János, (III/B.) Radó Simon. Tankönyv: Dr. Horti Henrik: Rajzoló geométria reáliskolák számára; Constructiv Planimetria. III. rész. Tananyag: Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalra és szögre vonatkozó alapvető feladatok. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és főbb tulajdonsá-

gaiknak ismertetése. A lépték ismertetése és használata. Másolás a congruentia és hasonlóság alapján.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Stilizált levelek, virágok és síkdíszítmények rajzolása és színezése fali és folytatólagos kézi lapminták után. Kézügyesítő gyakorlatok.

11. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Tanár: Bernáth János. Szabadgyakorlatok kézi szerekkel. Rendgyakorlatok: kettősrendek helyben és menetközben. Szertornázás a már elősorolt szerek mellett, alapgyakorlatok a hosszú lovon osztálytornázás alapján. Játék.

IV. A. és B. osztály.

Osztályfőnökök: { IV. A. osztály: Fröhlich Károly. IV. B. osztály: Dr. Geőcze Zoárd.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Kath. szertartástan. Tananyag: Az isteni tisztelet helye, a szent cselekmények, az egyházi év ünnepei. A katekizmus III. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenként 2 óra. Tanárok: (IV/B.) dr. Dékány Géza, (IV/a.) dr. Horváth Dezső. Tankönyv: Dr. Büchler: A zsidók története. Történet a talmud befejezésétől napjainkig.

Magyar nyelv. Hetenként 3 óra. Tanárok: (IV/A.) dr. Földessy Gyula. (IV/B.) Szemere Samu. Tankönyv: Négyesy László: Stilisztika; Lehr Albert: Arany „Toldi"-ja. Bevégzett tananyag: A stilus fogalma és általános törvényei. Nyelvünk szókincse; irodalmi szóhasználat. Szólamkincs. Mondatszerkezet. A prózai stilus főkellékei: világosság, szabatosság, magyarosság. A költői stilus eszközei: tropusok és alakzatok. Verstan: a rím és ritmus. Ügyiratok. — Olvasmányok: Arany „Toldi"-ja részletesen fejtegetve. Prózai és verses olvasmányok a stilisztikából. — Könyv nélkül: A Toldiból egyes részletek, továbbá A fülemile. A Tisza és Az Alföld. Rozgonyiné. Ének a végekről. Pató Pál úr. Etele.

A puszta sír. A közelítő tél. Az igaz bölcs. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozatul: A Toldi tartalmi feldolgozása és más költemények tartalma. Leírások.

3. *Német nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tanárok: (IV/A.) Binder Jenő, (IV/B.) Dr. Szemere Samu. Tankönyv: Dr. Theisz Gyula: Német Nyelviskola. II. rész.

I. *Prózai olvasmányok:* J. P. Hebel „Schatzkästlein"-jéből: Der kluge Sultan. Das seltsame Rezept. Die leichteste Todesstrafe. Der Star von Segringen. Brotlose Kunst. — Hildebrand und Hadubrand. Die Nibelungen. I—XXXIX. *Könyv nélkül:* Lorelei. (Heine). Des Knaben Berglied. (Uhland). Die Kapelle. (Uhland). Der Sänger. (Goethe). Das Schloss Boncourt. (Chamisso). Heimkehr. (Lingg.) Das Grab im Busento. (Platen).

4. *Francia nyelv.* Hetenként 5 óra. Tanárok: (IV/A.) Binder Jenő. (IV/B.) Obendorf Károly. Tankönyvek: Theisz: Francia olvasó- és gyakorlókönyv. I. része és Theisz: Petite grammaire française, 4. kiadás.

Olvasmányok: L'histoire d'une maison. I. Le printemps. Notre jardin. L'étourneau. Le village. Les trois amis de l'homme. II. L'été. L'histoire du blé. Les animaux.Le langage des bêtes. Les animaux mâles et femelles. Les petits des animaux. III. L'automne. IV. L'hiver. Le temps. *Költemények:* Le moulin. L'oiseau. L'aurore. Le papillon et l'abeille. Le fuseau de la grand'mère. Les saisons. Petit oiseau. Le corbeau et le renard. La cigale et la fourmi. Ma Normandie. La harangue. *Irásbeli gyakorlat* havonként kettő az olvasmányok alapján.

5. Tanárok: (IV/A.) Dr. Schwicker Brunó. (IV/B.) Vargha Zoltán. Tankönyv: Mangold Lajos: A magyarok története. Tananyag: Magyarország története 1526-tól napjainkig.

6. *Természettan.* Hetenként 2 óra. Tanárok: (IV/A.) Fröhlich Károly, (IV/B.) dr. Reichenhaller Kálmán. Tankönyv: Hankó Vilmos és Müller József: Természettan II. Tananyag: A mathematikai és fizikai földrajz elemei. Világrészek és oceánok. A partvidék és a belföld tagozata. For-

rás, csermely, patak, folyó, folyam. A folyamvidék, a tavak, mocsarak, fertők és lápok. A tenger vizének színe és sótartalma. A tenger hullámzása és áramlása. Ár és apály. A levegő alkotó-részei s ezek kapcsán néhány fontosabb egyszerű és összetett test ismertetése. A levegő hőváltozásai, a hőmérséklet változása a magassággal. Az örökös hó határa, a jégár. A levegő mozgása. Légköri lecsapódások. A víz körútja. Tűzhányók és földrengés. A föld alakja és méretei. A földrajzi helymeghatározás. A föld tengelye körüli forgása, a helyi és zónaidő. A Nap körüli keringés. A nappalok és éjszakák váltakozó hossza, az évszakok és földövek. A Hold fényváltozásai. A Hold kelte különböző negyedekben. A Naplátóképe és tengelye körüli forgása. Nap- és Holdfogyatkozás. A bolygók. Álló csillagok és csillagképek. Üstökösök.

7. *Algebra.* Hetenként 4 óra. Tanárok: (IV/A.) Fröhlich Károly, (IV/B.) dr. Geöcze Zoárd. Tankönyv: Wagner: Algebra. Tananyag: A négy művelet egész számokkal és törtekkel. Oszthatóság. Közös osztó és közös többes. Többtagúak négyzete és köbe. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Grafikonok rajzolása. Iskolai és házi írásbeli feladatok.

8. *Rajzoló geometria.* Heti 2 óra. Tanár: Dr. Geöcze Zoárd. Tankönyv: Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria III. és IV. rész. Tananyag: Konstruktiv planimetria. A görbe vonalú idomok. A kör és vele kapcsolatos alapfeladatok. Körívekből alakuló vonalak. A kúpszeletek: ellipszis, hiperbola, parabola. Evoluták. A körevolvens és az Archimedes-féle csigavonal. Közönséges, epi- és hipocikloisok szerkesztése.

9. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Tananyag: Préselt levelek és virágok rajzolása és festése természet után. Ecsetgyakorlatok. Egyszerű stereometriai testeknek szemlélet alapján való rajzolása konturokban és utóbb árnyékolással is.

10. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Tanár: Bernáth János. Rendgyakorlatok: az előbbiek pontos begyakorlása és kivitele. Szabadgyakorlatok: támaszkodó fekvés, terpesztett és guggoló állások nehezebb nemei. Szertornázás fokozatos rendben az összes szereken; bakugrás mellmagasságig. Játék.

V. osztály.

Osztályfőnök: Binder Jenő.

1. *Vallástan. a)* Római katholikus vallástan. Heti 2 óra. Tanár Zatkovich Béla. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Keresztény katholikus hittan. Tananyag: A katholikus hit alaptételei. Isten és a vallás. A keresztény vallás kinyilatkoztatott volta. A kath. egyház alapítása, szervezete, jellege.

b) Izraelita hittan. Hetenként 2 óra. Tanár: dr. Dékány Géza. Tankönyv: Dr. Neumann Ede: Szemelvények a bibliából. Tananyag: A zsidó vallás története. A próféták általában és szemelvények az assyr korbeli prófétákból és liturgikus zsoltárokból.

Magyar nyelv. Hetenként 3 óra. Tanár: Binder Jenő. Tankönyv: Riedl Frigyes: Rhetorika. *Bevégzett tananyag:* A tankönyvből kiszemelt olvasmányok alapján az inventio, dispositio és elocutio tana s a prózai műfajok ismertetése. *Olvasmányok:* Salamon Ferenc: Hunyadi Jánosról, Kézai krónikájából több részlet, Marcus krónikájából: Salamon bujdosása. Zrinyi Miklós, a költő, ifjúsága. Zrinyi összeesküvése. Zrinyi halála. Zrinyi utolsó évei. Látogatás Zrinyi Miklósnál. Deák Ferenc I. felirati javaslata. Gyulai Pál beszéde Arany János ravatalánál. *Könyv nélkül:* Szondi két apródja. Salamon. Szép Ilonka. Walesi bárdok. Nagyobb olvasmány: Shakspere, Julius Caesar. *Irásbeli dolgozatok:* 1. Szondi halála Tinódi, Czuczor és Arany előadásában. 2. A magyar történet tanulása érdekes és fontos. 3. Julius Caesar expositiója. 4. Definiciók és divisiók. 5. Julius Caesar jelleme Shakspere „Julius Caesar"-jában. 6. Szép Ilonka. 7. Brutus és Antonius beszédjének összehasonlitása. 8. A pragmatika sanctio, mint Deák felirati javaslatának alapja.

3. *Német nyelv.* Hetenként 3 óra. Tanár Obendorf Károly. Tankönyv: Heinrich Gusztáv: Deutsches Lehr- und Lesebuch I. rész. Olvasmányok: Eine Wildschützenge-

schichte. Der Wunschring. Der Seiler von Fürfeld. Das Geheimnis der Mischung. Das Kirchlein am Berge (L. G. Seidl). Lenau: Zigeunerleben. Schiller: Die Worte des Glaubens. *Önálló olvasmány:* Minna von Barnhelm I—V. *Írásbeli:* Havonként egy dolgozat a tárgyalt olvasmányok alapján.

4. *Francia nyelv:* Hetenként 4 óra. Tanár: Binder Jenő. Tankönyvek: Theisz Gy.: Francia olvasó- és gyakorlókönyv II. rész; Theisz Gyula Petite Grammaire 4. kiadás. Az olvasókönyv első öt része egészen. Irásbeli gyakorlat kéthetenként a végzett olvasmányok alapján.

5. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tanár: Dr. Schwicker Brunó. Tankönyv: Mika. Világtörténet. I. rész. Az ó-kor. Tananyag: A keleti államok. A görögök története. A rómaiak története a nyugat-római császárság bukásáig.

6. *Természetrajz.* Hetenként 3 óra. Tanár: dr. Jákó János. Tankönyv: dr. Szterényi Hugó. Növénytan a reáliskolák ötödik osztálya számára. Tananyag: A még őszszel virágzó növényekről a növény tagjainak és szerveinek ismertetése. A mikroszkop s annak alkalmazása a növények belső szerkezetének tanulmányozásában. A növényi sejt és annak alkatrészei. A növényi test fölépülése s sejtekből s a szövetek élettani szerepe. A növények életjelenségei: az asszimilálás, lélegzés, a nedvek áramlása és a növények szaporodása. A növények növekedése és a növényeknél mutatkozó mozgástünemények. Rendszertan és rendszertani fogalmak. Linné rendszere és a természetes rendszer. A növények elnevezésének módja. Az emberre nézve fontosabb virágtalan növények életfolyamata és a virágos növények főbb csoportjainak ismertetése, különös tekintettel hazánkra. Növénygyűjtés.

7. *Kémia és mineralogia.* Hetenként 3 óra. Tanár: dr. Reichenhaller Kálmán. Tankönyv: dr. Reichenhaller Kálmán. Anorganikus Kémia és Mineralogia. I. rész. Tananyag: A levegő és víz ismertetéséből kiindulva az elemek és összetett testek megkülönböztetése. Nemfémes elemek közül tüzetesebben: a nitrogén, oxigén, hidrogén, klór.

Oxidálás, redukálás. A vegysúlytani törvények. A gázok térfogati viszonyai. Kémiai egyenletek. Vegyület, elegy, keverék. A kémiai átalakulások és feltételeik. Fémes elemek: kálium, nátrium, kalcium, réz. — Sav, bázis, só. Alkotórész, gyök. Ásványtani előismeretek: az ásványok alaki és fizikai sajátságai. — Kristályrendszerek.

8. *Mennyiségtan.* Hetenként 5 óra. Tanár: Fröhlich Károly. Tankönyvek: Wagner: Algebra és Ábel-Lévai-Polikeit: Mértan I. rész. Tananyag: *Algebrából* az elsőfokú egyenletrendszerek, számtani sor; hatványozás és gyökvonás. Tiszta és vegyes másodfokú egyenletek. *Geometriából* sík-geometria bezárólag a körig. Helyzeti tételek a térmértanból. Szerkesztési feladatok. Házi és iskolai gyakorlatok.

9. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Tananyag: Stereometriai testek, testcsoportok és egyszerűbb használati tárgyak rajzolása valóság után. Ceruzakezelés.

10. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Tanár: Bernáth János. Szabadgyakorlatok ellenoldalú mozdulatokkal. Társas gyakorlatok könnyebb nemei. Szertornázás az elősorolt szerek mellett, gyakorlatok a korláton hajlított támaszban. Játék.

VI. osztály.

Osztályfőnök: Strauch Béla.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. erkölcstan. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyv: Aubermann Miklós: Katholikus erkölcstan. Tananyag: A kath. erkölcstan általános és részletes tételei.

b) Izr. hittan. Hetenként 2 óra. Tanár: dr. Dékány Géza. Tankönyvek: Dr. Neumann: Zsidó vallástörténet (II. kötet) és dr. Frisch: Szemelvények a próféták könyvéből. Tananyag: Történeti ismertetés az exilium utáni, az önállósági s a római hatalom alatti korból. A babilóniai korszak prófétái. A bűnbánati imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenként 3 óra. Tanár: Strauch

Béla. Tankönyv: Riedl Frigyes Poetikája s Olvasókönyve. *Olvasmányok:* A tankönyv összes szemelvényei a költői műfajokra. *Magánolvasmány:* Katona I., Bánk bán. Kisfaludy K,. A kérők. Greguss A. és Beöthy Zs., Magyar balladák. Shakespeare, Julius Caesar, Coriolanus. Zlinszky A., Szemelvények a magyar nemzeti líra köréből. Vörösmarty, A két szomszédvár. Cserhalom. Zrinyi M., Szigeti veszedelem. *Írásbeli dolgozatok:* 1. A rhetorika anyaga. Isk. 2. A költészet mint művészet. 3. A dal jellemző sajátságai a tankönyv mutatványai alapján. 4. Petőfi jellemzése a tankönyvben levő költeményei alapján. 5. Arany Vojtina ars poetikájának gondolatmenete. 6. Vörösmarty Szép Ilonká-jának tárgya, szerkezete és személyei. 7. Arany balladái vagy A balladák tárgya s ezek feldolgozásának módja. Isk. 8. Attila és Buda jelleme, vagy A két szomszédvár cselekménye, szerkezete és személyei, vagy Cserhalom tárgya, szerkezete és személyei. 9. Több kijelölt színdarab közül egynek szerkezete és jellemei.

3. *Német nyelv.* Hetenként 2 óra. Tanár: Obendorf Károly. Tankönyv: Dr. Heinrich G.: Deutsches Lehr- und Lesebuch, II. rész. Olvasmányok: Szemelvények a költői műfajok ismertetésére, különösen Goethe, Schiller, Uhland műveiből. Nagyobb olvasmányok: Hermann und Dorothea. *Könyv nélkül:* Schiller: Die Bürgschaft; Uhland: Des Sängers Fluch. *Írásbeli:* Havonta egy dolgozat, Hermann und Dorothea alapján.

4. *Francia nyelv:* Hetenkint 3 óra. Tanár: Obendorf Károly. Tankönyv: Dr. Theisz Gyula: Francia olvasó- és gyakorlókönyv. II. rész; Dr. Theisz Gyula: Petite Grammaire française. 4. kiad. Barante: Jeanne d'Arc. — *Prózai olvasmányok: Histoire:* La Gaule et les Gaulois. Fondation de Marseille. (Thierry). La conquête de la Gaule. Éponine et Sabinus. La civilisation gallo-romaine. Occupation de la Gaule par les Germains. Attila en Gaule. (Guizot). Clovis. (Guizot & Rambaud). Charlemagne (Duruy). Les Normands (Michelet & Lavisse). La France féodale. Saint Louis. Les communes. Architecture du moyen âge. Jeanne d'Arc. La vieillesse de Louis XI. (Henri Martin). Rivalité de Charles

V. et de François I-er. La cour de François I-er (Lavisse). Henri IV. (Magin & Lavisse). — *Költemények: Lafontaine*-től: Le Laboreur et ses Enfants. Le Loup et l'Agneau. La Laitière et le Pot au lait. *Florian*-tól: Le Lion et le Léopard. — *Lachambeaudie*-tól: L'Avare aux Enfers. — Szóbeli és irásbeli gyakorlatok az olvasmányok alapján.

Történelem: Hetenkint 3 óra. Tanár: Dr. Vargha Zoltán. Tankönyv: Mika. Világtörténelem, II. köt. A középkor. Kogutowitz: Történeti atlasz II. Tananyag: A római császárság bukása után a középkor története részletesebben, továbbá a fölfedezések és a hitújitás kora után a harmincéves háboru leirása a westfaliai békekötésig.

6. *Természetrajz.* Hetenkint 3 óra. Tanár: Dr. Jákó János. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Állattan a középiskolák felsőbb osztályai számára. Tananyag: Az állati test szerkezete és élete, tekintettel az emberre. Az állati sejt, a szövetek nemei és a szerve. A kültakaró. A mozgás és helyváltoztatás. A táplálkozás, emésztés, áthasonitás, vérképződés, vérkeringés, lélegzés, kiválasztás folyamatai s az állati test melege. Az idegrendszer és az érzékszervek. A szaporodás módjai s a nemzedékváltozás és az állatok kifejlődésmódjai. Rendszertan és a rendszertani fogalmak. Az állatkörök, osztályok, rendek és családok, főtekintettel hazánkra és a fontosabb fajokra. Az állatok életmódja. Rovargyüjtés.

7. *Anorganikus kémia és mineralógia.* Hetenkint 3 óra. Tanár: Dr Reichenhaller Kálmán. Tankönyv: Dr. Reichenhaller Kálmán: Kémia és mineralógia. II. rész. Tananyag: Nem fémes elemek s vegyületek. Fémek és vegyületeik. Oxidok. Sulfidok. Sók. Szenek. Az ásványok megváltoztatása a természetben. Egyszerü és összetett testek felismerésének módjai. A föld anyaga és keletkezésének vázlata. A föld felületének megváltoztatása. Vulkánosság. Metamorf kőzetek. A föld kora. Kövületek.

8. *Mennyiségtan.* Hetenkint 4 óra. Tanár: Frank János. Tankönyvek: Wágner: Algebra; Ábel-Lévay-Polikeit, Mértan. I. rész és Lutter: Logaritmusok. Tananyag: *Algebrából:* Negativ- és törtkitevőjü hatványok. A számrendsze-

rekről. Logaritmusok. A számtani és geometriai sor. *Geometriából:* A kör kerülete és területe (szabályos sokszögek). Szögmértan. Síkháromszögtan földmérési és magasságmérési feladatokkal kapcsolatban. Házi és iskolai feladatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenkint 3 óra. Tanár: Rázsó Géza. Tankönyv: Dr. Fodor László: Az ábrázoló geometria elemei. Tanitás anyaga: Az orthogonalis projectio. A tanitás menete: Az ábrázoló geometria feladata, célja és eszköze. A különböző vetitési módok. A képsíkok és térnegyedek. A két képsík egyesitése. A pont két képe és rekonstrukciója. A pont különböző helyzete a két képsíkhoz viszonyitva. A felező síkokban fekvő pontok képei. Fedőpontok. (I. rajz.) Egyenes darabok ábrázolása, rekonstrukciója és valódi nagysága. Egyenes darabok osztása. Fedőegyenesek. (II.) Az egyenes ábrázolása különböző helyzeteiben; a nyompontok meghatározása. Az egyenes, mint a pontok tartója; a pont, mint a sugársor sorozója. A 45°-os megvilágitásról. A pont és egyenesdarab árnyéka. (III.) A harmadik képsík. A pont és egyenes harmadik képe. A tengelyre merőleges egyenesek nyompontjai. Az egyenes metszés pontjai a felező-síkokkal. Két egyenes viszonylagos helyzete. (IV.) A sík meghatározása, ábrázolása, rekonstrukciója. Különböző helyzetü síkok nyomvonalai. A sík harmadik nyomvonala. (V.) Különböző helyzetü egyenesek árnyéka. A síkban fekvő egyenesek és pontok; fő- és esésvonalak. Síksor. (VI.) A koincidencia vonala és alkalmazása. Affinitás. Határozott síkrészek és poligonok ábrázolása és árnyéka. (VII.) Két sík viszonylagos helyzete; két sík metszésvonala. Egyenes árnyéka síkon. A sík metszése a felező síkokkal. Három sík metszése. (VIII.) Egyenes és sík viszonylagos helyzete. Egyenes átdöfése síkkal. Sikidomok átmetszése. A pont, az egyenes és síkidomok árnyéka határolt síkrészre vagy síkidomra. (IX.) Tranzverzálisok szerkesztése. Egymásra merőleges egyenesek és síkok. Távolságra vonatkozó szerkesztések. A pont távolsága az egyenestől vagy a síktól; két párhuzamos sík távolsága. A kör ábrázolása és árnyéka legegyszerübb helyzetekben. (X.) A tanév-

ben készült félíves rajzlapok száma 10. Félévenkint egy iskolai szerkesztési gyakorlatot tartottunk.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenkint 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Tananyag: Levelek, gallyak, virágok, zöldségfélék, csigák, bogarak és lepkék rajzolása és festése. Különféle edényalakok, használati tárgyak és épitészeti részletek rajzolása és festése, vázolási gyakorlatok. Ceruza- és ecsetkezelés.

11. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Tanár: Geöcze Béla. Szabadgyakorlatok: támadó és védő állások pontos kivitele. Társas gyakorlatok. Szergyakorlatok fokozatos fejlesztése. Összetett lóugrások. Játék.

VII. osztály.

Osztályfőnök: Dr. Schwicker Brunó.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyv: Aubermann Miklós: Egyháztörténelem. Tananyag: Az egyház története Krisztustól napjainkig, kapcsolatban a világtörténelmi eseményekkel.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tanár: dr. Dékány Géza. Tankönyv: Móz. 5 könyve. Dr Fényes: Liturgia. Tananyag: Biblia, Móz. 5 könyvének részletes ismertetése, a törvények osztályozása, a szöveg stilusa, nyelve. Liturgia, történet.

2. *Magyar nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tanár: Dr Földessy Gyula. Tankönyv: Beöthy Zsolt: Irodalomtörténet I. *Olvasmányok:* Az olvasókönyv szemelvényein kivül: Balassi Menyhárt árultatásáról, Ilosvai Toldija, Görgei Argirusa, Szilágyi és Hajmási. Balassi költeményei. Zrinyi: Szigeti veszedelem. Gyöngyösi: Murányi Venusz. — Mikes levelei. Faludi versei. Bessenyei: Ágisz tragédiája. Gvadányi: Falusi nótárius. Fazekas: Ludas Matyi. Kármán: Fanny hagyományai. Csokonai: Dorottya. Versei. Kisfaludy S.: Kesergő szerelem. Kazinczy: Pályám emlékezete. Berzsenyi ódái. Kölcsey emlékbeszédei. Parainesis. *Könyv nélkül:* Dal Mátyás királlyá választásakor. Balassi Katonaéneke. A kuruckölteszetből: Ne

higyj magyar a németnek. Esztergom megvételéről. Faludi: Forgandó szerencse. Ányos: Sóhajtás. Virág B.: Bátoritás. Csokonai: Szegény Zsuzsi a táborozáskor. Kisfaludy S.: A Kesergő Szerelemből. Kazinczy Ferenc epigrammáiból. Berzsenyi: A magyarokhoz. Fohászkodás. Kölcsey: Hymnus. Vanitatum vanitas. *Irásbeliek*: 1. A beszéd. 2. A protestantizmus vallási irodalma. 3. Balassi Bálint költészete. 4. A Zrinyiász. 5. Mikes jelentősége a magyar szépprózа fejlődésében. 6. Bessenyei Philosophusa. 7. A magyarosak. 8. Csokonai Dorottyája. 9. Berzsenyi egy ódájának fejtegetése.

3. *Német nyelv.* Heti 2 óra. Tanár: Dr. Földessy Gyula. Tankönyv: Endrei—Lenkei: Német nyelvkönyv. IV. Olvasmányok. I. Erste Blüte der deutschen Literatur. *Heldensagen:* Das Nibelungenlied. Das Rolandslied. Parzival. Gudrun. — II. Zweite Blüte der deutschen Literatur: *Lessing* a tankönyvben foglalt szemelvényekkel: Minna von Barnhelm. — *Schiller* a tankönyvben foglalt szemelvényekkel. Tell. Das Lied von der Glocke. — Beszédgyakorlatok. — *Irásbeliek:* 1. Forditás. 2. Die Exposition W. Tells. 3. Forditás. 4. Der Ursprung der Schweizer nach Stauffachers Erzählung. 5. Inwiefern ist die Apfelschußscene der Wendepunkt des Dramas. 6. Forditás. 7. Forditás. 8. Wozu dient die Parricidascene? 9. W. Tell (Charakterschilderung).

4. *Francia nyelv.* Hetenként 3 óra. Tanár: Dr. Theisz Gyula. Tankönyv: Dr. Theisz Gyula: Francia Olvasó- és Gyakorlókönyv. III. rész és dr. Theisz Gyula: Petite Grammaire française. Olvasmányok: A könyvben foglalt szemelvények a XVII. század íróiból, az író ismertetésével együtt. Nagyobb olvasmányok: *Le Cid* (Corneille). — *L'Avare* és *Les Femmes savantes* (Molière). — *Athalie* (Racine.) Beszérgyakorlatok és írásbeli gyakorlatok az olvasmányok alapján és forditások magyarból.

5. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tanár: Dr. Schwicker Brunó. Tankönyv: Mangold: Világtörténelem. III. rész. Tananyag: Az újkor és a legújabb kor történetének részletes ismertetése, kapcsolatban a politikai földrajz ismétlésével, különös tekintettel a jelenkor gyarmataira.

6. *Organikus kémia.* Heti 2 óra. Tanár: Dr. Reichenhaller Kálmán. Tankönyv: Dr. Reichenhaller K.: Organikus kémia III. rész. Az organikus vegyületek előállításáról. Elemi analizis. Szénhidrogének. Elméleti fejtegetések. Az organikus vegyületek osztályozása. A szénhidrogének származékai. Különféle, kevésbbé ismert szerkezetü organikus vegyületek. Cyan-vegyületek. Szénhidrátok. Festőanyagok. Fehérjefélék. Égés. Lassú égés. Szesz-, sörgyártás. A növényi és állati szervezet összetétele és táplálkozása. Fontosabb táplálószerek összetétele. Anyagcsere. Kémiai rokonság. Összefoglalás.

7. *Természettan.* Hetenként 4 óra. Tanár: Fröhlich Károly. Tankönyv: Fehér-Szekeres: Kisérleti fizika. Tananyag: A szilárd, cseppfolyós és légnemü testek mechanikája. Hangtan. Fénytan.

8. *Mennyiségtan.* Hetenként 4 óra. Tanár: Obláth Richárd. Tankönyvek: Dr. Wagner Alajos: Algebra. Lévay-Polikeit-Abel: Mértan. II. rész, Luther: Logarithmusok. Tananyag: Ismétlések a VI. osztály tananyagának köréből. Járadékszámítás. Kölcsönök törlesztése. A másodfokú függvény, függvény görbe, terület és szélső érték számítása. Reciprokegyenletek. Discriminans és resultans. Felszin és térfogatszámítás. A gömbháromszögek alapegyenletei. Házi és iskolai feladatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenként 3 óra. Tanár: Radó Simon. Tankönyv: dr. Klug Lipót: Ábrázoló geometria. Egyenesek és síkok képsíkszögei. A sík forgatása nyoma vagy fővonala körül és erre vezető feladatok. Forgatás képsíkra merőleges tengely körül. Új képsíkok alkalmazása. Síklapú testek ábrázolása, árnyékolása, metszései síkkal és egyenessel. A tárgyalt feladatok rajzolása.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Tananyag: Domború ékítmények, mezőkitöltések, rózsák és épitészeti részletek rajzolása. A természet köréből vett tárgyak, edények, kitömött madarak stb. rajzolása és festése. A különböző rajzbeli technikák ismertetése és gyakorlata. Vázolási gyakorlatok.

11. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Tanár: Bernáth János. Rendgyakorlatok pontos kivitele s összetett szabadgyakorlatok könnyebb nemei. A szertornázás folytatólagos kifejtése: kanyarulati, vetődési és tomporugrások a lovon. Birkozás fogásért. Játék.

VIII. osztály.

Osztályfőnök: Frank János.

1. *Vallástan. a)* Apologetika. Heti 2 óra. Tanár: Zatkovich Béla. Tankönyv: Aubermann Miklós: Apologetika. Tananyag: A róm. kath. vallás alapigazságainak védelme és bővebb kifejtése.

b) Izr. hittan. Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. Dékány Géza. Tankönyv: Dr. Krausz Sámuel: Rendszeres zsidó vallástan. Tananyag: A rendszeres zsidó vallástan. A hagyományos irodalom: „az Atyák szakaszai."

2. *Magyar irodalom.* Heti 3 óra. Tanár: Lenkei Henrik. Tankönyv: Beöthy Zs. Irodalomtörténete és Olvasókönyve. II. kötet. *a) Tananyag:* Az irodalom története 1820-tól napjainkig olvasmányok alapján. *b) Kötelező magánolvasmányok* iróink és költőink jelentősége szerint Kisfaludy Károlytól kezdve a legújabb korig minden egyes kiválóbb írótól egy vagy több munka és a kisebb műfajok részletes ismerete. Irásbeli dolgozatok: 1. Kisfaludy vígjátékai. 2. Vörösmarty kisebb elbeszélő költeményei. 3. A népköltészet fejlődése. 4. Eötvös, Jósika, Kemény. (Összehasonlitás). 5. A magyar népszínmű. 6. Faust és az Ember tragédiája. 7. Arany jelentősége. 8. Költészetünk politikai vonatkozásai.

3. *Német nyelv.* Hetenként 3 óra. Tanár: Lenkei Henrik. Tankönyv: Endrei—Lenkei: Német nyelvkönyv. *Tananyag:* Az összes prózai és költői szemelvények. Goethe, Uhland, Heine, Lenau, Grillparzer műveiből, irodalomtörténeti magyarázatokkal és az írók életrajzával. Teljes olvasmány: *Iphigenie auf Tauris* von Goethe. Végül a tavalyi tananyag ismétlése. Irásbeli gyakorlatok: 1. Ein treuer Diener

seines Herrn und Bánk bán. 2. Fordítás. 3. Vorfabel zu Iphigenie auf Tauris. 4. Fordítás. 5. Die deutsche Ballade. 6. Fordítás. 7. Ein neuerer Roman oder ein neueres Drama. 8. Fordítás. 9. Zu welchem Ende studiert man Literaturgeschichte?

4. *Francia nyelv.* Hetenként 3 óra. Tanár Obendorf Károly. Tankönyvek: Dr. Theisz Gyula: Francia Olvasó- és gyakorlókönyv: III. rész és Petite Grammaire française. *Tananyag:* Az összes prózai és költői szemelvények a XIX. század nagy íróiból, irodalomtörténeti magyarázatokkal és az írók életrajzával. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján. Irásbeli gyakorlatok: I—VIII. fordítások, nagyobbrészt a végzett olvasmányok alapján.

5. *Philosophiai propädeutika.* Hetenként 3 óra. Tanította: Rombauer Emil. Tankönyv: Dr. Kornis Gyula: A pszichologia és logika elemei. Elvégzett tananyag: Bevezetés a lelki élet tüneményeibe; érzet és szemlélet, képzetek és gondolkozás; az érzelmek pszicholigiája és az akarás jelenségei. A logika fogalma és felosztása; a fogalom, itélet és a következtetés. Az induktiv és a deduktiv módszer. A tudomány fogalma, a tudományok osztályozása.

6. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tanár: Dr. Vargha Zoltán. Tankönyv: Mangold: Magyarország oknyomozó története. IV. kiadás. Bevégzett tananyag: Hazánk története a legrégibb időktől napjainkig, különös tekintettel a művelődésre és szerves összefüggésben a világtörténelmi eseményekkel, végül rövid földrajzi áttekintés, kivált közigazgatási szempontból.

7. *Természettan.* Hetenként 4 óra. Tanár: Frank János. Tankönyv: Fehér Ipoly-Szekeres K.: Kisérleti fizika. Tananyag: Hőtan. Az elektromosság és mágnesség. A kozmografia fontosabb részei.

8. *Mennyiségtan.* Hetenként 3 óra. Tanár: Frank János. Tankönyv: Dr. Wagner Alajos: Algebra. Lévay-Polikeit-Abel: Mértan. II. rész. Lutter: Logarithmusok. Tananyag: A kapcsolástan elemei és a két tagnak magasabb hatványa. Elemző mértan. A reáliskolai mennyiségtani tan-

anyagnak összefoglaló ismétlése. Házi és iskolai dolgozatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenként 2 óra. Tanár: Radó Simon. Tankönyv: Dr. Klug Lipót. A gömb, kúp és henger ábrázolása és árnyékolása, érintési feladatai, metszései síkkal és egyenessel. A tárgyalt feladatok rajzolása.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. Tananyag: Az emberi fej rajzolása, lapminták (Bargue), gipszminták és élő modellek után.

11. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Tanár: Bernáth János. Rend- és szabadgyakorlatok ismétlése és pontos kivitele. Szertornázás valamennyi fent elősorolt szeren. Játék.

b) *Rendkivüli tantárgyak.*

1. Latin nyelv.

Tanár: Strauch Béla.

I. évfolyam. Hetenként 4 óra. Tankönyv: Geréb-Morvay: Kis Latin Nyelvkönyv és Roseth Arnold: Latin Nyelvtan I. r. Elvégzett tananyag: Sextus élettörténete. 1—41. fej. A tankönyv II. részéből a 42—48. olvasmány. Az olvasmányok alapján az egész alaktan. Sextus életével kapcsolatban a római magánélet ismertetése. Könyv nélkül: Aesopi fabula, Dama cantat. Sexti carmen, Publii carmen. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás magyarból latinra.

II. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Geréb-Morvay: Kis Latin Nyelvkönyv és Roseth Arnold: Latin Nyelvtan. II. r. Elvégzett tananyag: Quintus élettörténete. 42—77. fejezet. Az olvasmányok alapján az egyszerű és összetett mondat. Az olvasmánnyal kapcsolatban a római régiségek ismertetése. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás magyarból latinra.

III. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tankönyvek: Burián-Kara, C. Sallustii Crispi, De bello Jugurthino liber. Köpesdy, M. Tullii Ciceronis, In L. Sergium Catilinam orationes quattuor. Cserép, Szemelvény Publius Vergilius Maro

Aeneiséből. Végzett tananyag: Sall. De bello Jug. c. V—XVI., XX—XLIV. Cic. In Cat. oratio I. et IV. Verg. Aen. I. 1—50. II. 1—335. Sallustius, Cicero és Vergilius élete és műveik ismertetése. A latin mondattani tudnivalók kiegészítése. Római régiségek. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás latinból magyarra Sallustius és Cicero az iskolában nem olvasott részeiből.

IV. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tankönyvek: Zsámboki, Cicero negyedik beszéde Verres ellen. De signis. Wirth, Szemelvények Quintus Horatius Flaccus műveiből. Cserép József: Római régiségek és a római irodalomtörténet vázlata. Végzett tananyag: Cic. In Verr. c. I—XV., XVIII—XIX., XXVII—XL., XLV— végig. Hor. *Carm.:* Ad. C. Maecenatem. Ad navem Vergilii. Ad rempublicam. Ad Aristium Fuscum. Ad Licinium. Ad Postumum. Ad Caesarem Augustum. Ad Romanos. Ad Melpomenem. III.— 30. IV. 3. Ad. Torquatum. *Epod:* Ad Alfium. *Satirae:* Qui fit, Maecenas . . . Ibam forte via sacra . . . *Epist:* Ad Albium Tibullum. Ad Tib. Claudium. Ad librum suum. Epistola ad Pisones 1—219., 295— végig. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás latinból magyarra Sallustius és Cicero az iskolában nem olvasott részeiből.

2. Egészségtan.

Tanár: Dr. Schuschny Henrik. Heti óraszám 2. Kézikönyv: Dr. Fodor József: Egészségtan a középiskolák felső osztályai számára. Tananyag: Egészségügyi statisztika. A levegő és lakás. A táplálkozás. Fontosabb tápszereink. Az alkoholizmus. A test ápolása. Fertőző betegségek és azok ellen való védekezés. A szervezet védekező ereje: a láz. Az oltás. Köztisztaság, elkülönítés, fertőtlenítés. Első segítség nyújtása. — Egészségügyi szempontból fontosabb közintézetek (Központi Tejcsarnok, Önkéntes Mentő-Egyesület) megtekintése.

3. Gyakorlatok a kémiai laboratoriumban.

Hetenként kétszer. Tanár: Dr Reichenhaller Kálmán. Az V. osztálybeliek tananyaga: A főbb elemek és vegyületek előállítása, kísérletek a tanár közvetlen felügyelete mellett. A VI. és VII. osztálybeli tanulók az egyszerű vegyületek reakcióit, az egyszerű és összetett qualitativ, részben quantitativ vizsgálatokat gyakorolták elégséges ügybuzgalommal s kitartással.

4. Műírás.

Hetenként 2 óra. Tanár: Ágotha Imre E. *A kezdők tananyaga:* Álló és dűlt rondírás, egyszerű és árnyékolt blockbetűk, továbbá fraktur, ó-római és ó-góth betűk. *A haladók tananyaga:* Különféle góth és renaissance betűk, XII—XVI. századbeli írásnemek és monogrammok. Kezdetben tussal festve, később tollrajzban és stílszerűen festve.

5. Mintázás.

Három csoportban, hetenként 2—2, összesen 6 órában. Tanár: Lantay Lajos rendkívüli tanár és akadémiai szobrász. A tanfolyamban IV—VIII. osztálybeli tanulók vehetnek részt. A növendékek mintáztak agyagból leveleket és díszítményeket, később gipszöntvényeket is készítettek.

VI. Ifjusági egyesületek működése.

Jelentés az „Irodalmi kör" 1911—12. évi működéséről.

Az „Irodalmi kör" 1911 október 1-én tartotta alakuló ülését, melyen a következő tisztikart választotta meg: Elnök

lett: Berger Árpád alelnök: Hassán Andor, titkár: Grünbaum Zoltán, pénztáros: Frankl Kornél, alpénztáros: Steiner Mihály, jegyző: Neubauer Károly, aljegyző: Barta József és gazda: Goldstein Ödön.

Működésünk folyamán igyekeztünk mindent megtenni, hogy a kör tagjaiban felkeltsük a tudomány és az irodalom iránti érdeklődést. Rövid hat hónap alatt tizenhárom ülést tartottunk, melyeken mindig szerepelt egy tudományos vagy társadalmi kérdéssel foglalkozó előadás, egy szépirodalmi és egy zeneszám. Ez utóbbiak között nemcsak a klasszikusok művei szerepelnek, hanem egyik társunk, Bamberger Pál zenéje is, ki Petőfi két költeményét: a „Pál mester"-t és „A tintás üveg"-et zenésítette meg igen ügyesen.

Nagy érdeklődés kísérte sorozatos előadásainkat. Az egyiket Kálmán Márton tartotta „A modern társadalmi mozgalmak" cimmel, mig Hassán Andor három előadásában „A színház történeté"-t ismertette. Ez utóbbit vetített képek segítségével tettük tanulságosabbá, melyek bemutatását Frank János tanár úr szíves készségének köszönhetjük.

Az év legkiemelkedőbb eseménye a március 15-én rendezett ünnepély volt, melyen a hallgatóság nagyon szívesen fogadta az intézet ének- és zenekarának első szereplését. Az ünnepély egyébként a következő számokból állott:

1. Hymnus. Énekelte az ifjúság, kísérte az intézet zenekara.

2. Megnyitó beszéd. Tartotta: Rombauer Emil főigazgató úr.

3. Ábrányi Emil: Mi a haza? Szavalta: Schwert Antal VIII. o. t.

4. Ünnepi beszéd. Tartotta: Grünfeld Dezső VIII. o. t.

5. Szerenád az „Ocskay brigadéros"-ból. Előadták: Fischer A. VI. o. t. és Pártos I. VII. o. t.

6. Ábrányi Emil: A vándor madár. Szavalta: Brill Lajos VIII. o. t.

7. Szózat. Énekelte az ifjúság, kísérte az intézet zenekara.

Mint minden évben, ezidén is többrendbeli pályázatot irtunk ki decemberben. A beérkezett 19 művet Lenkei Henrik tanár-elnök úr hozzászólása és útbaigazítása után Berger Árpád, Grünbaum Zoltán, Hassán Andor, Hoffer Odó és Kálmán Márton birálták. A pályázat eredménye a következő:

	10 K-ás díjat nyert.	Dicséretben részesült.
Költemény	Steiner M.	—
Prózafordítás	Hassán A.	Kovács L. István
Versfordítás	Bamberger P.	—
Értekezés	Kálmán M.	Somló F.

A novella- és útleírás díját nem adtuk ki s dícséretben sem részesítettünk senkit.

Kötelességünknek tartjuk, hogy e helyütt is köszönetet mondjunk Lenkei Henrik tanár-elnök úrnak, ki buzditó szavaival, odaadó fáradozásával állandó tevékenységre serkentette a kör tagjait.

Grünbaum Zoltán
titkár.

Mathematikai önképző munkásság.

Az intézet felsőbb osztályú tanulói közül számosan szorgalmas megfejtői voltak a *Középiskolai Mathematikai Lapok*-ban közzétett feladatoknak. Tanulóink magánszorgalmának e munkásságát az alábbiakban közöljük, megjegyezvén, hogy a név után következő első szám az V—VI. osztály tananyagának megfelelő megoldott feladványok számát jelöli, a második szám nehezebb mathematikai probléma, a harmadik, ábrázoló geometria feladat megoldását jelenti; a negyedik, hogy hányadik számú példát oldotta meg a differenciál-számítás segélyével a tanuló és végül az ezeket követő számok azon példák számait jelentik, amelyek megoldását, mint mintaszerűt, egész terjedelmében nyomatta le a M. L. szerkesztősége:

V. osztály: Barta Károly 17, —, —. Becskő József 8, —, —. Galambos Lajos 2, —, —. Lenovits Ignác 6, —,—. Molnár János 40, —, —, 1167. Nádas István 2, —, —. Orván Tibor 5, —, —. Raab Imre 54, 12, —, 1134. Schlesinger József 2, —, —. Schweiger Gerő 20, —, —. Spitzer Imre 22, —, —. Sterk Imre 6, —, —. Sulyok Zoltán 14, —, —. Vermes Pál 34, 6, —, 1106, 2120. Vig Jakab 40, 7, —. Weil Elemér 15, —, —. Weisenstein Andor 4, —, —. Összesen 294, 25, — = 319 példa.

VI. osztály: Benkő Pál 20, 7, —, 1123. Berényi Árpád 17, —, —. Engel Kornél 5, —, —. Enyedi Emil 82, 18, —, 1080, 1104, 1113, 1115, 1128, 1137. Feldmár Marcell 61, 30, —, 1082, 1101, 1112, 1133, 1156, 1160. Heller Jenő 3, —, —. Gerő András 12, —, —. Lénárt György 21, 9, —, 1111, 2120. Mezey Sámuel 3, —, —. Prónay Jenő 29, 6, —, 1083, 1094, 1102, 1125. Összesen 253, 70, —, = 323 példa.

VII. osztály: Fleischmann Miklós 17, 32, 12, 1936, CCLVII. Friedmann Lajos —, 12, 2, 2139, CCLIII, 2135, 2141. Gárdos György —, 8, 1, 2160. Goldmann Marcell 4, —, —. Goldstein Ödön 23,94, 20, 1089, 1099, 2057, 2088, 2134, 2141, 2107, CCXL, CCXLIV, CCIL, 2055, 2088, 2087, 2093, 2135, 2129, 2146, 2150. Horvát Miklós —, 16, 2, 2143, CCLIV. Lovas Andor —, 30, 8, 2125, CCLIV, 2141, 2129, 2150, 2151. Möller György —, 4, —. Rády Lajos —, 3, —. Rausch Hermann 5, —, —. Összesen 49, 199, 45 = 393 példa.

VIII. osztály: Wendelin István —, 4, —. Összesen —, 4, — = 4 példa.

Az egész intézetben együttvéve megoldottak:

1039 példát,

s így az összes hazai intézetek közül iskolánk tanulói küldték be a legtöbb megoldást.

———

„Hofer Károly“ gyorsirókör.

Körünk fennállásának 16-ik esztendejébe léptünk ezidén. Ha végigtekintünk ezidei munkásságunkon, bátran mondhatjuk, hogy ez az év sem maradt a többiek mögött; méltán megállja helyét a megelőzők sorában.

Alakuló közgyűlésünket 1911 szeptember 16-án tartottuk. A kör vezetését újból Rázsó Géza tanár úr vette át, míg a tisztikar a következőképen alakult meg:

Elnök: Neubauer Károly VII. o. t. Alelnök: Hassán Andor VIII. o. t. Titkár: Barta József VII. o. t. Jegyzők: Fleischmann Miklós és Steiner Mihály VII. o. t. Pénztárosok: Somló Ferenc VIII. o. t. és Frisch Ernő VII. o. t. Levelező írási előadók lettek: Neubauer Károly és Hassán Andor VIII. o. t.; vitaírási előadó: Neubauer Károly VIII. o. t.

Tagjaink száma 60 volt, akik heti egy órában, három tanfolyamban a Markovics-Gabelsberger-féle gyorsírás levelező részét, többen pedig a vitaírást tanulták.

A gyorsírás minél sikeresebb elsajátítása érdekében a következő szaklapokat járattuk: *Szegedi Gyorsíró*-t, az *Irás*-t, *Soproni Gyorsírót*, *Gyorsírási Szemlét*, *Magyar Gyorsírási Ujságot*, amelyekben a Gyorsírókör közleményei meg is jelentek.

Mint az előző években, ezidén is több gyorsíró-versenyt rendeztünk, felolvasásokkal egybekötve. A felolvasott értekezések közül kitűnt:

Neubauer Károly: „Gyorsírás a középiskolában“, „Számgyorsírás.“

Hassán Andor: „A gyorsirás története.“

Somló Ferenc: „A gyorsírás jövője.“

Barta József: „Gyorsírási reformok.“

Pozsonyi István: „A H. K. gyorsírókör története“ című értekezések.

A versenyeken a vitairók közül kitüntek: Grünbaum Zoltán VIII. o. t. Fleischmann M. és Frisch Ernő VII. o. t. A levelező írók közül: Heller Jenő, Nemes Ödön VI. o. t., Somló Ferenc VIII. o. t., Becskő József, Sulyok Zoltán V. o. t., Weinreb István IV. o. t. és Rotkel Dezső III/B. o. t.

Szép ünnepély keretében tartotta meg Körünk november 4-én a Hofer Károly-emlékünnepélyt, Rombauer Emil főigazgató úr, Rázsó Géza és Frank János tanár urak, valamint nagyszámú hallgatóság jelenlétében. Neubauer Károly ifj. elnök mondta az emlékbeszédet. Utána b. Goldberger A., Oszwald József, Déri és Pártos Ármin hegedűn és harmóniumon adták elő Tannhäuser nyitányát, majd Mozart, „Menuette“-jét. Pozsonyi István Hofer Károly című értekezését olvasta fel: végül az írásversenyeket tartottuk meg.

Hálás köszönetet kell mondanom dr. Szőke Sándor úrnak, aki szíves volt ülésünkön és tanóráinkon megjelenni s akit Körünk dísztagjává választottunk meg.

Jelentésem kapcsán a jövőre nézve az a kívánságom, hogy utódaink kötelességüknek eleget téve, törekedjenek mind biztosabban a Kör kitűzött célja felé.

Áthozat az 1910—11. tanévről takarékpénztári könyvben	185.60
Bevétel az 1911—12. tanévben	117.40
Összesen	303.—

Kiadások:

Folyóiratokra és könyvekre	27.—
Levelezésre	3.74
Versenydíjak és a tagok jutalmazása . . .	92.—
Apró kiadások	22.20
Összesen .	144.94
A kör vagyona 1911/12. tanév végén:	158.06

Neubauer Károly
ifj. elnök.

Testgyakorlás.

Az ifjuság testi jóléte és egészsége érdekében a testi nevelésre kiváló gondot forditottunk. A tantervben megállapitott heti 2 tornaórán felül is minden alkalmat felhasználunk, hogy ifjuságunk testi készségét fokozzuk. Hetenként egyszer 5 hónapon át (szept.—okt. és ápr.—jun.) játékdélutánokat tartottunk összesen 6 csoportban. Az óraközi 10 percnyi szüneteket a tanulóság télen-nyáron az intézet eléggé tágas udvarán víg szaladgálással és játékkal töltötte, állandóan tanári felügyelet mellett. A torna és játék alól való felmentést csak azok kérték, akik testi hibájukból kifolyólag erre kényszerítve voltak. A felmentéseket az intézet iskolaorvosa a tornatanárral egyetértőleg, ahol csak lehetett úgy eszközölte, hogy a tanuló csakis azon gyakorlatok alól mentesittetett, amelyek végzése szervezetének fogyatkozásai miatt elkerülendő volt. A hibás és gyenge szerveztü tanulók fizikai alkotásuknak megfelelő és egyénenkint meghatározott gyakorlatokat végeztek. A mindinkább meghonosodó svéd gymnastika jó hatással van a tanuló ifjuság helyes testtartására, csont- és izomfejlődésére.

A téli hónapokban az iskola udvarán jégpályát létesitettünk. A téli évadban a tornaórák alatt korcsolyázás folyt, sőt a felsőbb osztályú tanulók a hokey-játékkal is szivesen kisérleteztek. A jégpálya létesitésének költségeihez minden tanuló 50 fillérrel járult hozzá. A féltandijmentesek e dij felét fizették, míg az egész tandijmentesek ezen csekély összeg megfizetése alól is fel voltak mentve. A délutáni órákban való korcsolyázásra az intézetbeli tanulók 3 koronáért,

ezek gyermekrokonai 5 koronáért, idegenek pedig 6 koronáért kaptak bérletjegyet.

A jégpálya az elmult évadban 418 kor. 54 fillért jövedelmezett tisztán. Ezen összeget részben a tanulóknak a testinevelés érdekében való segélyezése, részben pedig a tornafelszerelés pótlására fordítjuk.

A május hó 18. és 19-én Komáromban megtartott ifjusági tornaversenyen intézetünk is résztvett. A V—VIII. osztályu tanulók közül 40-en állottak ki a nemes versengés porondjára és dicséretükre legyen mondva, szép eredménnyel.

Különös elismeréssel kell megemlékeznünk a VIII. osztályu tanulókról, akik érettségi előtt is tudtak annyi időt szakítani maguknak, hogy az intézet régi, jó hirneveért sikra szálljanak. — Az egyes osztályokból a következők vettek részt a kiránduláson. V. osztályból: Becskő Béla, Engel Ferenc, Goldstein Kristóf, Hartmann Győző, Karaszak Ferenc, Kántor Béla, Uhlyarik Titusz. V. o.: Csák Károly, Laykauf Lajos, Opfermann Ferenc, Schächter Sándor, Schneider János, Vermes Béla. VII. o.: Bak Tivadar, Fleischer Miklós, Horvát Miklós, Kánitz László, Kopper Dezső, Lantay Lajos, Laszlovszky Gusztáv, Láng Károly, Lovas Andor, Maczek Béla, Párdy Zoltán, Pártos Jenő, Pfaffff József, Reichmann Gyula, Szentpétery Sándor, Steiner Pál, Szlávik Jenő, Vigdorovits Artur, Zsák Ágoston. VIII. o.: Bálint Jenő, Berger Árpád, Hoffer Odó, Karpfer Konrád, Kortje József, Weisz Sándor és Zoltán Andor. — A tanulókat Bernáth János, Radó Simon és Strauch Béla tanárok kisérték. Az egyes versenyekben tanulóink a következő dijakat nyerték: Magasugrás csapatverseny, az összes résztvevő intézetek közt II. dij (tiszteletdij és a csapat minden tagja ezüst érmet). A csapat tagaji voltak: Uhlyarik Titusz V., Vermes Béla VI., Opfermann Ferenc VI., Láng Károly VII., Szentpétery Sándor VII., Szlávik István VII., Bálint Jenő VIII., Berger Árpád VIII., Hoffer Odó VIII. és Kortje József VIII. o. tanulók. Az eredmény 155.75 cm. átlag. Az egyéni versenyekben Vigdorovits Artur VII. 100 méteres futásban I. dij (ezüst érem); Laszlovszky Gusztáv VII. a függeszkedésben I. dij (ezüst

érem); Berger Árpád VIII. a függeszkedésben II. dij (bronz érem).

A szegénysorsu tanulók utiköltsége és ellátására 218 kor. 54 f. segélyt adtunk a korcsolyapálya ez évi tiszta jövedelméből. Az elszállásolásra és a verseny rendezésére volna néhány reflexiónk, azonban nem akarjuk az ifjusági versenyek nemes intézményét ezeknek hangoztatásával discreditálni. Azon tanulók, akik ebben a kirándulásban résztvettek, mindenesetre egy kedves emlékkel többet őriznek meg az iskolai életből.

VII. Ösztöndijak, tandijmentesség, egyéb segélyezés és jutalmak.

Ösztöndijat a mult tanévben intézetünk következő tanulói élveztek:

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár ezen intézethez kötött ösztöndij alapítványát (évi 200 korona) Weisenstein Andor ötödik osztálybeli tanulónak adományozta.

Az intézeti Hofer Károly-alapítványnak 100—100 koronás ösztöndijait Tsuk Árpád VI. osztálybeli, Rády Lajos VII. osztálybeli és Vermes Pál V. osztályu tanulók élvezték.

A volt iskolatársak szövetsége 100 koronás ösztöndiját a szövetség a tanártestület ajánlatára Grünbaum Zoltán VIII. oszt. tanulónak adományozta.

Az intézeti segélyalap 1000 koronás Reif Jakab-emlékalapítványának kamatjából Barta József VII. osztályu és Sterk Imre V. osztályu tanuló részesültek 20—20 korona segélyben.

A Reimann Lajos-emlék-alapitvány évi 40 korona kamatját ez évben Heisler Ferenc VII. osztálybeli tanuló kapta.

A Molnár Ernő-emlékalapítványnak az évzáró ünnepen kiosztás alá kerülő 120 koronás segélydíját a tanári kar Goldstein Ödön, a kisebb, most első izben kiosztásra kerülő 40 koronás segélydijat pedig Kieweg Károly VII. osztálybeli tanulóknak itélte oda.

A nemes Szilágyi István-alapítványból az 1911—12. tanévben Drexler József III. A) osztálybeli továbbá Deutsch Miklós és Kurucz Imre VI. osztálybeli tanulók részesültek egyenként 160 koronás ösztöndijakban.

Az ugyanezen alapból az 1911—12. tanévre engedélyezett 25 koronás tankönyvsegély Hassán Ernő V. osztályu tanulónak adományoztatott.

Végül, miután erről a mult évi értesítőben már nem történhetett megemlékezés, pótlólag feljegyezzük, hogy az 1910—11. tanévben a Szilágyiéféle ösztöndijat Deutsch Miklós és Kurucz Imre, akkor V. osztálybeli tanulók élvezték.

Az évzáró ünnepélyen a következő tanulók kaptak jutalomkönyvet:

Az *I/A osztályból:* Benkő Dénes, Richter Viktor, Stahl Ferenc, Telbisz Róbert, Zwack György, Bild Frigyes, Grünberger József, Grünfeld Ármin és Reichard László.

Az *I/C osztályból:* Bilek Ferenc, Engel Imre és Kunst Henrik.

A *II/A osztályból:* Baeck József, Kiselstein Jenő, Radványi László és Vermes Ödön.

A *II/B osztályból:* Boér Kálmán, Trszek Róbert és Ney László.

A *III/A osztályból:* Pásztor József.

A *IV/A osztályból:* Kornfeld Albert, Weinreb István, Fürster László, Lichtmann György, Sándor István, Sturm Pál.

A *IV/B osztályból:* Szabó Ernő.

Az *V. osztályból:* Vermes Pál, Vig Jakab és Weisenstein Andor.

A *VI. osztályból:* Lénárt György.

A tandijfizetési kötelezettség alól teljesen fel voltak mentve a lefolyt tanévben a következő tanulók:

A *II/A osztályból:* Czompa Imre, Dückstein Béla, Fried László, Gergely Tibor, Szende Dezső, Tolmár Ferenc, Ungár Tibor, Vajda Miklós, Vermes Ödön (9 tanuló).

A *II/B osztályból:* Bogdány Márton, Bognár György, Budai Lajos, Glück György, Goldstein Dezső, Kurucz Béla, Ligeti Imre, Szabó József, Szántó Imre, Trszek Róbert (10 tanuló).

A *III/A osztályból:* László György, Reichardt Dezső (2 tanuló.)

A *III/B osztályból:* Bauer Béla, Boros Miklós, Geöcze István, Rotkel Dezső, Virág Lajos (5 tanuló).

A *IV/A osztályból.* Federgrün Miksa, Halász György, Kálmán Lajos, Kenessey Antal, Kováts László, Lichtmann György, Markovits Antal, Mazgon Vilmos, Schulhof Lajos, Steiner Ernő, Szőgyi István (11 tanuló.)

A *IV/B osztályból:* Adelmann János, Balassa Imre, Ecker Vilmos, Fleischmann Jenő, Fleischmann Miksa, Frank Richárd, Láng Frigyes, Reiner András, Szabó Ernő, Szüsz Andor (10 tanuló).

Az *V. osztályból:* Ascher Oszkár, Barta Károly, Becskő József, Erdős Lajos, Galambos Lajos, Goldmark Gyula, Hassán Ernő, Lantos Mihály, Molnár János, Raab Imre, Sacher Béla, Sebő László, Spitzer Imre, Sterk Imre, Vermes Pál, Vig Jakab, Weil Elemér, Weisenstein Andor (18 tanuló).

A *VI. osztályból:* Berényi Árpád, Deutsch Miklós, Fazekas Gyula, Kirsch Sándor, Kurucz Imre, Mezei Sámuel, Mrinyák József, Nemes Ödön, Rischák Lajos, Schächter Sándor, Tsuk Árpád, Wächter Illés (12 tanuló.)

A *VII. osztályból:* Barta József,Friedmann Lajos, Gárdos György, Goldmann Marcell, Goldstein Ödön, Heisler Ferenc, Kieweg Károly, Rády Lajos, Wigdorovits Artur, Csák Ágoston (10 tanuló.)

A *VIII. osztályból:* Berger Árpád, Grünbaum Zoltán, Hassán Adolf, Kálmán Márton, Somló Ferenc, Szatmári Sándor, Takács Imre, Vámos Dániel, Váradi József, Weinberger József, Weisz Lipót (11 tanuló.)

Összesen 98 tanuló. Az elengedett tandij 5880 K.

II. A féltandij fizetése alól fel voltak mentve az egész éven át:

Az *I/A osztályból:* Grünberger József, Koletár Sándor, Lovas László, Malasics Zoltán, Pollák Imre, Szende József (6 tanuló.)

Az *I/B osztályból:* Kabos Imre, Nagy Imre, (2 tanuló).

Az *I/C osztályból:* Biró József, Csókássi István, Fischhoff Dezső, Lefkovits Elemér, Pál László, Peier Tibor (6 tanuló.)

A *II/A osztályból*: Bartos Károly, Biró László J., Csisinkó Mihály, Kalmár Jenő, Schneller Pál (5 tanuló.)

A *II/B osztályból:* Hölzl László, Iszer Károly, Lositz Lajos (3 tanuló.)

A *III/A osztályból:* Berger Ernő, Drexler József, Fényes Sándor, Schlesinger Aladár, Szende József (5 tanuló.)

A *III/B osztályból:* Strausz Emil, Vörös Henrik (2 tanuló.)

A *IV/A osztályból*: Barta Róbert, Bartos György, Hübner Ede, Kovácshegyi István, Vértesi Andor, Weiszfeiler Ferenc (6 tanuló.)

A *IV/B osztályból:* Donáth Antal, Neufeld Kálmán (2 tanuló.)

Az *V. osztályból:* Bodó Pál, Rausch Fülöp, Rothschild Róbert, Schweiger Gerő, Tugendthal Ede (5 tanuló.)

A *VI. osztályból:* Feldmann Fülöp (1 tanuló.)

A *VII. osztályból:* Kánitz László (1 tanuló.)

A *VIII. osztályból:* Brill Lajos, Steinfeld Ernő, Strausz Géza (3 tanuló.)

Összesen 47 tanuló. Az elengedett tandij 1410 K.

III. Tandijmentesek lettek a második félévben:

Az *I/A osztályból:* Deutsch Gusztáv, Grünfeld Ármin (2 tanuló.)

Az *I/B osztályból:* Bamberger Frigyes (1 tanuló.)

A *II/B osztályból:* Boér Kálmán, Boros Sándor (2 tanuló.)

A *VI. osztályból:* Schneider János (1 tanuló.)

Összesen 6 tanuló. Az elengedett tandij 180 K.

IV. Féltandijmentesek voltak az első félévben és egész tandijmentesek lettek a második félévben:

A *I/A osztályból:* Dénes Jenő, Pintér Ferenc, Richter Viktor, Stahl Ferenc (4 tanuló.)

Az *I/C osztályból:* Basch György, Bilek Ferenc, Engel Imre, Kunst Henrik (4 tanuló.)

A *II/B osztályból:* Szabó Jenő (1 tanuló.)

A *VII. osztályból:* Oszvald József (1 tanuló.)

Összesen 10 tanuló. Az elengedett tandij 450 K.

V. Féltandijmentesek lettek a második félévben:

Az *I/A osztályból:* Vértes Árpád (1 tanuló.)

Az *I/C osztályból:* Horváth Imre, Stark Henrik (2 tanuló.)

A *II/B osztályból:* Bischoff Sándor, Klein Dezső, Kovácshegyi Kálmán, Stuchly Lajos (4 tanuló.)

A *III/A osztályból:* Beimel György, Vitális Kálmán (2 tanuló.)

A *IV/B osztályból:* Albachary László, Kaiser Imre, Klein Zoltán, Müller Béla, Waldmann Pál, Wrabecz Jenő (6 tanuló.)

Az *V. osztályból:* Virág Gábor (1 tanuló.)

Összesen 16 tanuló. Az elengedett tandij 240 K.

VI. Egész tandijmentes volt az első félévben, de évközben nyert osztályzata alapján tandijfizető lett, vagy kilépett:

A *II/A osztályból:* Schwartz József, Szabó Endre, Szücs Gyula (3 tanuló.)

A *III/A osztályból:* Brüll Oszkár, Goldner Árpád, Ungár László (3 tanuló.)

A *III/B osztályból:* Kertész István (1 tanuló.)

A *IV/A osztályból:* Hirschberg István, Kaufmann Gyula, Pintér Fülöp, (3 tanuló.)

A *VI. osztályból:* Csák Károly, Tettau Gyula, Tóth Ferenc (3 tanuló.)

A *VII. osztályból:* Rausch Hermann (1 tanuló.)

A *VIII. osztályból:* Volenszky Tibor, meghalt (1 tanuló.)

Összesen 15 tanuló. Az elengedett tandij 450 K.

VII. Féltandijmentes volt az első félévben, de évközben nyert osztályzata alapján tandijfizető lett, vagy kilépett:

Az *I/A osztályból:* Fischer János, Frank László, Gáspár Imre (3 tanuló.)

Az *I/B osztályból:* Anhalt Jenő, Fischer Tibor, Klein Rezső, Salamon Zoltán, Simonits Dezső, Somogyi Győző, Sonnenfeld Dávid, Steiner Ferenc (8 tanuló.)

Az *I/C osztályból:* Boczkó László, Braun Béla, Freitag Lajos, Kozelka Gyula, Rull József, Schwarz Lázár, Szemere Gyula, Szentgyörgyi Róbert (8 tanuló.)

A *II/B osztályból:* Bauer Béla, Schwartz Ede (2 tanuló.)

A *III/A osztályból:* Fleischmann Károly, Godra Sándor, Gyulai K., Koletár Lajos, Schlesinger Imre (5 tanuló.)

A *III/B osztályból:* Láng Ernő (1 tanuló.)

A *IV/A osztályból:* Esztergályos Dezső (1 tanuló.)

A *VII. osztályból:* Fogel Henrik, Lovas Andor, Vámos Ferenc (3 tanuló.)

A *VIII. osztályból:* Freund Salamon (1 tanuló.)

Összesen 32 tanuló. Az elengedett tandij 480 K.

Az elengedett tandijak főösszege 9090 K.

A rendes tanulók után befolyt tandijak főösszege 35.992·50 K.

Az elengedett tandij a tandijjárandóságnak igen közel 20%-át teszi ki, minthogy 6 tanuló tandijmentessége — e tanulók tanügyi alkalmazottak gyermekei lévén — a %-ba nem számit.

Segitő Egyesület.

Az 1910—11. tanév végén a Segitő Egyesület vagyona 12.647 korona 95 fillér volt.

Bevételek az 1911—12. tanévben:

Mult évi pénzmaradvány	135 K 46 f.
Görög Kálmán adománya	20 K — f.
Székely Zsigmond adománya	5 K — f.
Fogel Henrik adománya	2 K — f.
Aich Hubert gyüjtése	11 K 30 f.
Egyéb adomány	1 K 90 f.
Füzetvásárlásból maradt	24 K 24 f.
Tandíjmentességi kérvények eladása . . .	9 K 50 f.
Talált tárgyak beváltási díja	20 K — f.

A tanulók karácsonyi gyüjtése:

I/A. osztályban	228 K 52 f.	
I/B. „	264 „ 88 „	
I/C. „	198 „ 54 „	
II/A. „	329 „ 69 „	
II/B. „	176 „ 40 „	
III/A. „	345 „ 16 „	
III/B. „	107 „ 95 „	
IV/A. „	270 „ 94 „	
IV/B. „	106 „ 01 „	
V. „	188 „ 62 „	
VI. „	234 „ 44 „	
VII. „	87 „ 50 „	
VIII. „	93 „ 78 „	2632 K 43 f.
A bevételek összege		2861 K 83 f.

Kiadások az 1911—12. tanévben:

Tankönyvek	1160 K 63 f.
Tankönyvek kötése	315 K — f.
7 tanuló tandíjsegélye	150 K — f.
2 tanuló pénzbeli segélye	140 K — f.
Egyéb segélyezés	12 K — f.
A Reif-alapból 2 tanulónak	40 K — f.
Kisebb kiadások	29 K 20 f.
A kiadások összege	1846 K 83 f.
Az 1911—12. tanévi vagyonszaporodás	1015 K — f.

Az egyesület vagyona:

1700 frt 4%-os magy. aranyjáradék-kötvény	3400 K — f.
4000 K 4%-os magyar koronajáradék	4000 K. — f.
Föl nem vett kamatjövedelem	573 K 05 f.
Kamatozó tőke	5190 K 23 f.
Készpénz	25 K — f.
Az összes vagyon az 1911—12. tanév végén	13.188 K 28 f.

A Segitő Egyesület könyvtárából a lefolyt tanévben 340 tanuló 2682 tankönyvet kapott használatra:

I/A.	osztályban	17	tanuló	96	tankönyvet
I/B.	„	12	„	75	„
I/C.	„	31	„	198	„
II/A.	„	22	„	138	„
II/B.	„	25	„	160	„
III/A.	„	18	„	139	„
III/B.	„	30	„	238	„
IV/A.	„	24	„	170	„
IV/B.	„	32	„	224	„
V.	„	32	„	295	„
VI.	„	40	„	424	„
VII.	„	31	„	302	„
VIII.	„	26	„	223	„

Az Egyesület könyvtárát Horváth János 1, Török András 4, Ungár László 2, Mocsányi Pál 7, Kirsch Béla 1, Láng Ernő 5, Lászlovszky Gusztáv 2, Sátori Benedek 1, Reichmann Gyula 1, Selmeczi Endre2, Ascher Oszkár 1, Neu-

bauer Károly 1, Böhm Nándor 10, Weisz Sándor 1. Lukács Zoltán 2, Árvai Jenő 1, Szigeti Ferenc 1, Kirsch Sándor 2, Wächter Illés 1, Kálmán Márton 2, Mazgon Vilmos 1, Hübner Ede 3, Kende Pál 10, Goldner Pál 4, Scheumann Béla 3, Rausch Hermann 3, Péteri Miklós 6, Glück György 2, Kopper Dezső 6, Pásztor György 6, Lévai Miklós 7, Zerrer István 1, Czompa Imre 1, Opfermann Ferenc 3, Viesner Gyula 4, Halász György 6, Dózsa György 1, Pick Ignác 6, Böhm Károly 8, Vincze Ernő 4, Rotter Imre 1, Reich Jenő 1 drb tankönyvvel gyarapitották.

A pesti izr. hitközség az elmult tanévben is az intézet 20 tanulóját látta el téli ruhával; 12 tanulót 3 téli hónapon át havi 10—10 K segitségben részesített; 10 drb hittani tankönyvet ajándékozott a Segitő Egyesületnek.

A Segitő Egyesület összes gyarapitói fogadják hálás köszönetünket az intézet és annak segitségre szorult tanitványai nevében.

VIII. Szertárak és könyvtárak.

Az intézet szertárainak 1911. évi gyarapodását, ugyszintén az összes szertárak 1912. január hó 1-én való állományát, tehát az iskola egész ingó felszerelését és annak értékét az alábbi táblázatos kimutatás tünteti fel:

A leltár jelzése és megnevezése		Az 1911. évi gyarapodás				Az összes állomány 1912. jan. 1.			
		Vétel	Ajándék	Érték		Vétel	Ajándék	Érték	
		db	db	K	f	db	db	K	f
I.	Iroda	17	—	781	—	571	—	2097	80
II.	Házi felszerelés	107	—	2946	20	1456	—	4154	84
III.	Természetrajz	22	—	66	—	1284	3	3998	—
IV.	Természettan	6	—	165	44	588	—	13445	26
V.	Vegytan	—	—	—	—	1390	32	5985	95
VI.	Geometria	—	—	—	—	596	414	3205	28
VII.	Szabadkézi rajz	—	—	—	—	802	14	2581	12
VIII.	Torna	—	—	—	—	254	160	7142	42
IX.	Földrajz	4	2	112	30	211	20	2715	08
X.	Agyagmintázás	—	—	—	—	229	11	605	09
XI.	Tanári könyvtár	274	257	3045	02	9202	3730	79680	82
XII.	Ifjusági könyvtár	610	—	1336	40	4355	183	10000	05
	Összesen	1040	259	8452	36	20938	4567	172611	71

A tanári könyvtárnak 1910. évi gyarapodását valamint annak 1911. évi január hó 1-én való állományát és értékét az alábbi táblázatos kimutatás tartalmazza.

A csoport jelzése és neve		Az 1911. évi gyarapodás				Az összes állomány 1912. jan. 1.			
		Vétel	Ajándék	Érték		Vétel	Ajándék	Érték	
		kötetekben		K	f	kötetekben		K	f
A.	Történelem, archeologia	26	3	361	20	1274	134	11924	14
B.	Földrajz, statiszt. nemzetgazdaságt.	20	1	220	90	466	177	5322	60
C.	Magyar ny. és irodalom	58	—	441	20	1310	49	7437	76
D.	Német ny. és irodalom	21	—	241	14	941	139	7155	54
E.	Francia ny. és irodalom	14	8	230	00	1384	119	7708	79
F.	Angol és egyéb modern irod.	12	—	73	60	274	16	1102	42
G.	Görög és latin irod. és nyelvészet	14	—	32	80	105	95	569	64
H.	Mennyiségtan és természettan	42	-	422	64	857	470	9436	69
I.	Chémia	15	—	261	00	390	23	4924	14
K.	Természetrajz	6	—	57	20	717	112	6306	38
L.	Bölcsészet és paedagogia	24	4	199	84	769	102	6430	36
M.	Hygienia és torna	1	1	7	—	22	15	114	70
N.	Művészet és rajz	14	—	144	30	446	30	5298	34
O.	Lexikonok, szótárak	4	—	79	20	200	6	3281	32
P.	Iskolai értesitők	—	240	240	—	—	2223	2463	—
R.	Vegyesek	3	—	33	—	47	—	205	—
	Összesen:	274	257	3045	02	9202	3730	79680	82

A tanári könyvtár dolgozó szobájában az alább felsorolt folyóiratok és időszaki közlemények állnak állandóan a tanártestület rendelkezésére:

Akadémiai Értesitő; Állattani Közlemények; Annalen der Naturphilosophie; Annalen der Physik (Beiblätter.)

Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. Athenaeum.

Botanikai Közlemények; Budapesti Szemle; Bibliografia.

Chemiai Folyóirat. Chemiker-Zeitung.

Deutsche Rundschau.

Ethnographia és melléklete. A Magyar Nemzeti Muzeum Néprajzi Osztályának Értesitője. Emlékbeszédek; Értekezések — a nyelv és széptudományok, — a társadalomtudományok, — a történelemtudományok köréből.

Földrajzi Közlemények; Földtani Közlöny.

Geographische Mitteilungen.

Hadsereg. Herkules; Historische Zeitschrift; Hivatalos Közlöny.

Irodalomtörténet; Irodalomtörténeti Közlemények; Iparművészet.

Jó Egészség; Jung Ungarn.

Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny; Középiskolai Mathematikai Lapok; Külkereskedelmi Forgalmunk Havi Eredményei; Literarisches Zentralblatt; Literarisches Echo; Logos.

Mathemat. és Természettud. Értesitő; Mathematikai Lapok; Magyar Figyelő; Magyar Pedagogia; Magyar Irók Élete; Magyar Könyvszemle; Magyar Nyelv; Magyar Nyelvőr; Művészet.

Nyelvtudomány; Nyelvtudományi Közlemények.

Philologiai Közlöny; Prometheus.

Rajzoktatás; Revue de deux Mondes; Revue de Hongrie.

Statisztikai Havi Közlemények; Statisztikai havi Füzetek; Statisztikai Heti Kimutatás; Századok.

Történeti Életrajzok; Történelmi Tár; Történeti Szemle; Tanszermuzeum Értesitője; Természettudományi Közlöny; Természettud. Közlöny Pótfüzetei; Ungarische Rundschau; Uránia.

Zeitschrift für Analytische Chemie. Zeischrift für Realschulwesen; Zeitschrift für physikalischen Unterricht; Zeitschrift für Mathematik u. Physik.

IX. Általános érdekü, avagy intézetünket illető rendeletek és intézkedések.

50205—1911. A kolera elleni védekezésül megküldi az iskola útján is terjesztendő tudnivalók egy példányát. (580)

3011—1911. Az iskola részéről az alkoholismus terjedése elleni küzdelem tárgyában ezután évente önálló jelentés teendő. (583)

16617—1911. Dr. Kőrösi László r. tanár végleges nyugalomba lép. (631)

33425—1911. Dr. Prém József r. tanár végleges nyugalomba lép. (632)

6659—1911. A Hofer Károly-ösztöndij-alap számadásai az ösztöndij alapításáig visszamenőleg rendben találtattak. (655)

6659—1911. A Szilágyi István-féle alapból 160—160 K segélydijban részesittettek Kurucz Imre és Deutsch Miklós V. osztb. tanulók. (656)

3256—1911. Ágotha Imre r. tanár szeptember 1—15-ig szabadságot kap. (658)

3628—1911. Az 1911. évi pótló- és javitó érettségi vizsgálatok a IV. ker. közs. főreáliskolánál fognak megtartatni. (695)

71931—1911. Bernáth János intézeti r. tornatanár illetményei folyósittatnak, illetőleg ezen iskolához átutaltatnak. (696)

77191—1911. Dr. Szabó Dezső r. tanár, további intézkedésig szolgálattételre a tanárképző intézet gyakorló főgimnáziumához osztatott be. 701)

77126—1911. Ő Felsége Fest Aladár fiumei igazgatót a székesfővárosi tanker. főigazgatósághoz áthelyezte. (704)

92944—1911. Vargha Zoltán dr. r. tanár, a Szabó dr. áthelyezésével megüresedett történelmi tanszékre, ezen intézethez áthelyeztetik. (709)

89681—1911. Az 1911—12. tanévben három párhuzamos I. osztály lesz megnyitandó, a harmadik a Kádár-utcában bérelt helyiségben. (710)

59934—1911. Az 1911—12. tanévre Binder Jenő r. tanár mellé Vitéz József m. kir. honvéd főhadnagy, dr. Jákó János és dr. Reichenhaller Kálmán r. tanárok mellé Molnár István főhadnagy osztatik be tanárrá való gyakorlati kiképeztetése céljából. (714)

102095—1911. Radó Simon temesvári főreálisk. r. tanár saját kérelmére ezen intézethez áthelyeztetik. (9)

87654—1911. Rombauer Emil int. igazgatónak, a közigazgatási bíróság ítélete alapján megvont ötödéves korpótléka folytatólag kiutaltatik. (10)

98030—1911. Bozzay Zoltán r. tanár részére a IX. fiz. osztály felső fokozatának megfelelő 800 K szem. pótlék folyósíttatik. (22)

102090—1911. Dr. Geöcze Zoárd ungvári áll. reálisk. rendes tanár saját kérésére ezen intézethez áthelyeztetik. (23)

98029—1911. Fröhlich Károly r. tanár részére a IX. fiz. osztály felső fokozatának megfelelő 800 K szem. pótlék folyósíttatik. (24)

80839—1911. Tanárjelöltek vezetéséért kijáró jutalomdij fejében az 1910—11. tanévre Binder Jenő és dr. Szabó Dezső részére 150—150, dr. Schwicker Brunó részére 200, Fröhlich Károly részére 250, végül dr. Reichenhaller és dr. Jákó János r. tanárok részére 300—300 K kiutaltatik. (26)

106471—1911. A koleraveszéllyel szemben az iskolákban foganatosítandó óvóintézkedések tárgyában. (32)

90014—1911. Az 1911. évi nagyszüneti takarítás költségeire 3500 K engedélyeztetik. (57. szept. 14.)

102271—1911. Bozzay Zoltán intézeti r. tanár Ő Felsége által a zsolnai állami főreáliskola igazgatójává kineveztetett. (61)

101129—1911. Kiss Árpád és Stiegelmar Róbert gyakorló tanárok részére 1000—1000 K ösztöndij engedélyeztetik. (62)

184—1911. A főigazgató tandijkezelőül a következő három tanévre dr. Geöcze Zoárd rendes tanárt nevezi ki. (76)

111128—1911. Geöcze Béla második tornatanitóul, helyettesi minőségben, ezen intézethez alkalmaztatik. (99)

467—1911. Az 1911—12. tanévi órarend tudomásul van. (117)

81737—1911. Rendelet a vakokat gyámolitó országos egyesület az iskolák által rendezendő gyüjtésekkel való fokozottabb támogatása tárgyában. (88)

3565—1911. Rendelet a gyermekszanatorium egyesületnek a tanuló ifjuság között rendezendő gyüjtéssel való támogatása tárgyában. (136)

113925—1911. Radó Simon r. tanár első ötödéves korpótléka okt. 1-től folyósittatik. (139)

116072—1911. Radó Simon r. tanár fizetése Temesvárról ide átutaltatik. (140)

113932—1911. Rázsó Géza rendes tanár első ötödéves korpótléka okt. 1-től kiutaltatik. (141)

114332—1911. Dr. Geöcze Zoárd r. tanár fizetése Ungvárról ide átutaltatik. (156)

122692—1911. Geöcze Béla h.-tornatanitó fizetése fejében 2000 K kiutaltatik. (166)

113926—1911. Dr. Vargha Zoltán r. tanár fizetése ide átutaltatik. (167)

100493—1911. Az 1910—11. tanévben készült szabadkézi rajzokból kiállitás céljára egy teljes tanmenet állitandó össze. (168)

991—1911. A miniszteri számvevőséghez a rangsorban szereplő iskolai alkalmazottakról teljes kimutatás terjesztendő fel. (180)

26108—1911. A miniszteri számvevőséghez sürgősen kimutatás terjesztendő fel a drágasági segélyre igényjogosult alkalmazottakról. (240)

138801—1911. Az Erdélyi-féle könyvtári állványok beszerzési költségének második részlete fejében 2500 K folyósíttatik. (242)

130905—1911. Lantay Lajos szobrász-tanár részére az 1911—12. tanévre tiszteletdij folyósittatik. (247)

141500—1911. Binder Jenő r. tanár negyedik ötödéves korpótléka január hó 1-től folyósíttatik. (258)

135980—1911. Dr. Schuschny Henrik iskolaorvos 1911—12. tanévi jutalomdija folyósíttatik. (273)

146102—1911. A Nemzeti tornaegylet tornatanitói tanfolyamának növendékei bejárhatnak Bernáth János tornatanító tornaóráira. (281)

153147—1911. Nagy Miklós r. tanárnak 200.— Balogh Márton és Vukov Simon iskolaszolgáknak 100—100 K rendkivüli (drágasági) segély folyósíttatik. (282)

3969—1911. eln. Az alkoholizmus elleni küzdelem, a kiadott miniszt. rendelet utasításához képest a középiskoláknál folytatandó, arról, hogy e rendelet foganatosíttatott, jelentés teendő. (284)

141499—1911. Vukov Simon r. iskolaszolga orvosi biz. alapján junius hó 1-jével nyugalomba lép. (294)

147116—1911. Vargha Antal hittanár részére 800 K hittanári jutalomdij folyósíttatik. (300)

160224—1911. Dr. Szemere Samu részére pótlólag 200 K rendkivüli (drágasági) segély folyósíttatik. (315)

1696—1912. Vukov Simon nyug. iskolaszolga saját kérelmére 1600 koronával végkielégíttetik. (327)

161801—1911. Rendelet a hittan-tanárok jutalomdijának új kulcs szerinti dijazása tárgyában. (334)

161492—1911. A természettani szertár felszerelésének kiegészítésére 1500 K engedélyeztetik. (335)

157678—1911. Kiss Miklós VII. ker. kisegitő iskolaszolga hasonminőségben ezen iskolához áthelyeztetik. (340)

143177—1911. A Kádár-utcai bérhelyiség átalakítására 2315 korona, bebutorozására 2000 korona engedélyeztetik, a 6000 K évi házbér folyósíttatik. (350)

11692—1912. Pólya György és Rédei Jenő gyakorló tanárok részére 500—500 K ösztöndij utalványoztatik. (359)

146933—1911. Keresztúri György gyakorló tanár részére 500 kor. ösztöndíj kiutaltatik. (367)

18846—1912. A külföldi ösztöndíj iránti kérvények ezután április hó 1-éig beterjesztendők. (379)

18846—1912. Az Egyesült Bpest Fővárosi Takarékpénztár intézeti ösztöndíját Weisenstein Andor V. oszt. tanulónak adományozta. (381)

15235—1912. Ágotha Imre r. tanár részére a műírásnak heti 2 órában való tanításáért évi 200 korona utalványoztatik. (402)

17025—1912. Dr. Szabó Dezső int. tanár részére 1912 május hó 1-től az első ötödéves korpótlék kiutaltatik. (405)

124966—1911. A székesfőváros tanácsa a Szilágyi István Emlékalap fel nem használt kamatjövedelméből tankönyvsegély címén 25 koronát kiutal. (415)

24200—1912. Binder Jenő és Strauch Béla r. tanárok a VII. fizetési osztály alsó fokozatába kineveztetnek. (417)

24020—1912. Fröhlich Károly és Nagy Miklós r. tanárok a VIII. fiz. osztály 3-ik fokozatába kineveztetnek. (422)

143872—1911. Uj utasitás a leltárak vezetésére. (424)

3610—1912. Kiss Miklós hely. iskolaszolga részére 50 kor. segély folyósíttatik. (426)

5854—1912. Dr. Geöcze Zoárd r. tanár részére 150 korona rendkivüli segély folyósíttatik. (435)

27497—1912. Jelentés teendő a mozgófénykép-szinházak a tanulókra gyakorolt káros hatásának miként való orvoslása iránt. (441)

28989—1912. A Komáromban megtartandó kerületi tornaverseny tárgyában. (452)

847. eln. 1912. Négyesy László dr. a Közokt. Tanács előadó tanácsosa ezen iskolán a magyar nyelvtani tanítás tanulmányozásával bizatott meg. (484)

40094—1912. Strauch Béla r. tanár VII. fiz. oszt. javadalmazása folyósíttatik. (492)

40826—1912. Nagy Miklós r. tanár VIII. fiz. oszt. javadalmazása folyósíttatik. (498)

40822—1912. Fröhlich Károly r. tanár VIII. fiz. oszt. javadalmazása folyósíttatik. (499)

40103—1912. Binder Jenő r. tanár VII. fiz. oszt. javadalmazása folyósíttatik. (501)

32224—1912. A fizikai gyakorlatok engedélyezése tárgyában. (502)

37183—1912. Obláth Richárd r. tanárnak első ötödéves korpótléka május hó 1-től folyósíttatik. (519)

32233—1912. Dr. Galamb Sándor részére heti két óra óratöbbletéért járó dijazás folyósíttatik. (526)

37182—1912. 5 párhuzamos osztály után kijáró 500 korona házi és 500 korona tanulmányi átalánypótlék folyósíttatik. (527)

2904—1912. főig. A jövő tanévben használandó tankönyvek jóváhagyása. (532)

58518—1912. A kitelepített osztály tisztogatási költségeire 150 korona utalványoztatik. (612)

3386—1912. főig. Az 1912. tanévi reáliskolai pótló és javító érettségi vizsgálatok a II. ker. áll. főreáliskolánál fognak megtartatni. (617)

59614—1912. Az 1912. évi rendes érettségi vizsgálatok elnökéül Bartoniek Géza, a Báró Eötvös kollégium igazgatója, küldetett ki. (626)

71497—1912. A szünidei történelmi tanfolyam tárgyában. (632)

X. Az érettségi vizsgálatokról.

Az 1912. évi június havi rendes érettségi vizsgálatra összesen ötvenheten jelentkeztek és pedig első izben való vizsgálatra iskolánk 48 rendes és 4 magántanulója, egy hadapródiskolát végzett csász. és kir. hadnagy, végül egy New-Yorkban a High Schoolon érettségi bizonyítványt szerzett ifjú, ki külföldi érettségi bizonyítványának honosítása végett a magyar irodalom és a nemzeti történelemből tett vizsgálatot. Ezeken kívül három ifjú tett *ismétlő* érettségi vizsgálatot.

A vizsgálatok írásbeli része május hó 13., 14. és 15-kén tartatott meg. A tankerületi kir. főigazgató úr által kitűzött tételek a következők voltak:

A magyar nyelv és irodalomból: „A magyar műballada fejlődése."

A német nyelvből szabad dolgozatúl: „Beschreibung eines Ausfluges oder einer Reise." Fordításul magyarból németre: „Az Alpok" c. olvasmány.

A mennyiségtanból és pedig az algebrából: Valaki 25 éven át minden év elején 1000 koronát helyez el egy pénzintézetnél oly célból, hogy magának vagy örököseinek egy 20 évig tartó járadékot biztosítson. Az első járadék az első befizetés utáni 25-ik év végén esedékes. Kiszámitandó az évi járadék, ha 4½%-ot számítunk.

A geometriából: Valamely torony bizonyos távolságból 36 fok, 27 perc és 45 másodpercnyi, — 89.15 m.-el távolabbról pedig 17 fok, 56 perc és 30 másodpercnyi magassági szög alatt látszik. Mily magas a torony, ha a megfigyelő szem a torony talppontján átmenő vízszintes síktól 1.6 méter magasságban van?

A német írásbeli vizsgálaton 20 tanuló csinált szabad dolgozatot, 36 a fordítást készítette.

Az írásbeli dolgozatok eredményét az alábbi táblázat tünteti fel.

Vizsgálat tárgya	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
Magyar	5	16	31	5
Német	11	15	27	3
Mennyiségtan	14	16	20	6

A szóbeli érettségi vizsgálat május 30-kán és 31-kén és folytatólagosan június hó 1., 3., 4., 5. és 7-kén tartatott meg Bartoniek Géza, a báró Eötvös József-kollégium igazgatójának elnöklése mellett.

A *teljes* vizsgálatot tett 56 tanuló közül jelesen megfelelt 6 tanuló (10·73 %); jól megfelelt tizenöt tanuló (26·78 %); elégségesen megfelelt 26 tanuló (= 46·43%). Szeptemhavában teendő javító vizsgálatra utasíttatott 6 tanuló (= 10·73 %).

A teljes vizsgálatnak egy év mulva való ismétlésére utasittatott 2 tanuló (=3·57%). Végül egy tanuló, aki másodszor is elégtelen készültséggel jött a vizsgálatra, az 1883. évi XXX. t.-c. 27. §. értelmében, az érettségi vizsgálattól eltiltatott.

A budapesti V. ker. áll. főreáliskola pecsétjével az 1911—12. tanév végén az alábbi 48 tanulónak adatott ki érettségi bizonyítvány:

Jelesen megfeleltek:

Berger Árpád,
Füredi Tibor,
Grünbaum Zoltán,
Hassán Adolf,
Ungár Nándor,
Vámos Dániel.

Jól megfeleltek:

Bálint Jenő,
Bamberger Pál,
Brill Lajos,
Goldberger András,
Hoffer Odó,
Kaff Andor,
Kálmán Márton,
Szatmári Sándor,
Váradi József,
Weinberger József,
Weinréb György,
Weisz Lipót,
Zachári Árpád,
Halbich Károly,
és Mándi Zoltán.

Egyszerüen megfeleltek:

Bródy Gáspár,
Brössler Rudolf,
Fleischer Sándor,
Frankl Kornél,
Freund Salamon,
Grünfeld Dezső,
Karpfer Konrád,
Korenchy Győző,
Lukács Elemér,
Major Béla,
Mann Dénes,
Nagy Béla,
Neubauer Károly,
van Royen Henry,
Schwert Antal,
Steinfeld Ernő,
Strausz Géza,
Takács Imre,
Tihanyi Oszkár,
Weisz Sándor,
Wendelin István,
Zoltán Andor
Lindenbach Béla,
Römer Károly,
Galgóczy Ferenc,
Bachó István.

A jelen tanévi érettségi a 37-ik volt iskolánk 40 éves fennállása történetében. E harminchét tanév alatt összesen 1716 tanuló jelentkezett érettségi vizsgálatra. Az 1716 maturáns közül:

Jelesen megfelelt	226 tanuló	=	13·17%	[10·73%]
Jól megfelelt	388 „	=	22·61%	[26·78%]
Egyszerüen megfelelt	798 „	=	46·50%	[46·43%]
Javitó vizsgálatra utasittatott	220 „	=	12·82%	[10·73%]

Ismétlésre utasittattott	80	„	=	4·66% [3·57%]
Végleg elutasittatott	3	„	=	0·13% [1·78%]

Pótló és javitó érettségi vizsgálat az elmult 40 év alatt 26 folyt le intézetünkben, melyekre összesen 323 tanuló jelentkezett. Ezek közül

Jelesen megfelelt	0	=	0%
Jól megfelelt	6	=	1·58%
Egyszerüen megfelelt	220	=	68·11%
Egy tárgyból javít	60	=	18·57%
A vizsgálatot ismétli	35	=	10·83%
Véglegesen elutasittatott	2	=	0·61%

E számokból kitünik egyrészt, hogy a pótló és javitó érettségi vizsgálatok eredménye teljesen elütő a rendes vizsgálatok eredményétől, ami kevéssé fog bennünket meglepni.

De feltünő és talán meglepő is, hogy intézetünk jelen tanévi maturánsainak osztályozása, melyet a 37 évi átlagos eredmény mellett zárójelben ismétlünk, majdnem teljesen azonos a 37 évi átlagos eredménynyel, tanujeléül annak, hogy intézetünk tanári testülete az osztályozásnál állandó mértéket alkalmaz.

XI. A jövő tanévre s a tanulók fölvételére vonatkozó közlemények.

Felvétel más reáliskolákból.

Tanulók a főreáliskola bármely osztályába fölvehetők, ha ki tudják mutatni, hogy az előző osztályt nyilvános reáliskolában legalább is elégséges eredménnyel végezték. Gimnáziumból, vagy bármely más középiskolából átlépni szándékozó tanulók csak úgy vehetők föl, ha azon tantárgyakból, melyek a reáliskolákon az előző években taníttattak, amaz iskolában pedig, melyből átléptek, nem, fölvételi vizsgát tesznek. *A fölvételi vizsga díja 20 korona.*

Gymnasiumból. Polg. iskolákból.

Felvétel az első osztályba. Szül. bizonyitvány.

A tanintézet I. osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9. évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb. *E körülmény születési anyakönyvi kivonattal igazolandó.* A fölvételhez továbbá megkívántatik, hogy nyilvános népiskolától nyert bizonyitvánnyal igazolja, hogy a népiskola 4 alsó osztályát jó sikerrel végezte, vagy hogy fölvételi vizsgát tegyen, amelynél hasonló mérvü képzettségről tesz tanuságot. *E vizsgálat díja ugyancsak 20 korona.*

Himlőoltási bizonyitvány.

Ezenkívül minden tanuló tanintézetünkön való első beiratásakor az 1887-ik XXII-ik, a himlőoltást szabályozó törvénycikk értelmében hiteles bizonyitvánnyal igazolni tartozik, hogy beoltatott. Kik ezt nem tudják kellőleg igazolni, a ker. előljárójánál, mint közegészségi ellenőrző közegnél, fognak bejelentetni, s ez azok hivatalból foganatosítandó, esetleg újból történő beoltásáról gondoskodni fog.

Ennek folytán a szülők gyermekeik himlőoltási bizonyítványainak beszerzésére s a fölvételkor való előmutatására is kötelezettek.

Minden tanuló első fölvételére személyesen és rendszerint atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbizottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Szülők helyettese.

Azok a szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiok fölvételekor *alkalmas helyettest tartoznak* irásban bejelenteni, kire a házi felügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák. A szülők és gyámok e részben minden változást irásban tartoznak az igazgatóságnál bejelenteni.

Beiratás ideje.

Az első osztályba jelentkező tanulók felvétele június hó 27-kén és esetleg folytatólagosan július hó 1-jén, a főreáliskola tantermében történik. A II—VIII. osztályokba való felvétel azok számára, kik az intézetnek a folyó tanévben tanulói voltak, július hó 1-jén az illető osztályokban.

A tanév végi beiratás a jövő tanévre való felvételt biztosítja a tanulóknak. Szeptemberben jelentkező volt tanuló nem számíthat többé biztosan felvételre s mert évről-évre nagyobb számmal kiszorulnak későn jelentkező tanítványaink, tanulóink szüleinek nagyon ajánljuk fiaiknak a tanév végén való beiratását.

Más iskolából átlépő tanulók csak szeptember hó három első napján iratkozhatnak be, amennyiben az egyes osztályokba felvehető létszám még nem telt be.

A tanév ünnepélyes megnyitása csütörtökön, szeptember 5-kén történik.

A jövő tanévben, mint az előzőben is, előreláthatólag három első és három második osztály fog megnyílni; az I/C. és a II/C. osztályok a Kádár-utca 10. sz. alatti bérhelyiségben fognak elhelyeztetni.

Ezen osztályokba első sorban azon tanulók osztatnak be, akik a Lipót-körúttól északra laknak, vagyis akik vasuton (újpesti villamoson) járnak be az iskolába, minthogy ezek ide a legrövidebb uton juthatnak el.

Szeptember 6-ika után jelentkező tanulók késedelmük okát *hitelesen* tartoznak igazolni; szeptember hó 10-én túl az igazgató nem vehet föl többé tanulót, bármely oka volt is mulasztásának: a fölvételt ezentúl csak a tankerületi kir. főigazgató úr engedheti meg.

Fizetendők a beiratáskor.

Kivétel nélkül minden tanuló tartozik beiratáskor 10 K fölvételi, 2 K könyvtárdíjat, 1 K-t értesítőre, 2 K-t szemlél-

tető oktatásra, 1 K-t kirándulási alapra és 1 K-t kártérítésre, összesen tehát 17 koronát fizetni. *Ezen díjak fizetése alól fölmentésnek nincs helye.*

Az évi tandíjat a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1893. évi 58.636. sz. a. kelt rendeletével évi *60 koronában* állapította meg.

Tandíj.

A tandíjak kezelése s a tandíjmentesség elnyerése iránt a vallás- és közoktatási miniszter úr 1895. évi július hó 29-ik napján 40.201. számú rendelete kapcsán megjelent szabályzatával* intézkedett. E szabályzatból a tanulóink szüleit közvetlenül illető intézkedéseket az alábbiakban közöljük.

8. §. E szabályzat címében említett középiskolák minden rendes- és magántanulója, ki a tandíjfizetés alól felmentve nincs, minden tanévben köteles tandíjat fizetni. A tandíj összegét rendeleti úton a vallás- és közoktatásügyi miniszter határozza meg. (Ezen intézeten a tandíj évi 60 K.)

Tandíjfizetési határnapok.

12. §. A tandíjat négy részletben lehet fizetni; az első részletet a tanév elején, *legkésőbb október 1-ig*, a másodikat *november 15-ig*, a harmadikat *március 1-ig*, a negyediket *április 15-ig*. A nyugtatványokat a tandíjkezelő állítja ki.

Hátralékos az iskolából kitiltandó.

14. §. A tandíjrészletek lefizetésének záros határidejét az igazgató az intézet hirdető-tábláján előzetesen közzétenni tartozik. *Oly tanuló, ki az illető tandíjrészletet a záros határidőig le nem fizeti, az intézetből kitiltandó, tekintet nélkül a mulasztást előidéző körülményre.*

Újból felvétel esete.

15. §. Az ily módon kitiltott tanulónak az intézetbe újból való felvételére nézve, a késedelem okainak tekintetbe vétele mellett, saját hatáskörében az intézeti igazgató határoz akkor, ha a tanuló a kitiltástól számított egy hétnél többet nem mulasztott. Egy héten túl terjedő mulasztás esetén a felvételre az engedélyt a tankerületi főigazgató adja meg, ha a késedelem alaposan megokoltatik. Az igazgató elutasító határozata ellen a tankerületi főigazgatóhoz, ennek határo-

* Szabályzat a fölvételi és tandíjakról oly középiskolákban, ahol a díjak az államkincstárba vagy a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kezelt valamely közalapba folynak be. Budapest, 1895. M. kir. egyetemi nyomda. (Ára 40 fill.)

zata ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez az illetők felebbezéssel élhetnek.

Tandíj-mentesség.

24. §. A tandíj fizetése alól való felmentést, a fölmenthető tanulók a miniszteri számvevőség által minden egyes intézetre külön kiszámított átlagos százaléknak határáig, a tanári testület meghallgatása mellett, az intézet igazgatója adja meg. (A budapesti V. ker. áll. főreáliskolánál a fölmentés megengedett maximuma 20%.)

A megszabott százalék határát átlépni az igazgatónak megengedve nincs, ellenkező esetben megfelelő kártérítésre köteles.

Ki nem menthető fel.

25. §. A tandíj fizetése alól nem menthetők fel az oly tanulók, kik nem képesek szegénységüket vagy legalább vagyontalanságukat igazolni; nem menthetők fel továbbá azok a tanulók sem, kik az előbbi tanév, illetőleg időszak végén az erkölcsi magaviseletből „rossz“ vagy „kevésbé szabályszerű“ érdemjegyet kaptak, vagy a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó tantárgyak valamelyikében „elégtelen“ előmenetelt tanusítottak; valamint azok sem, kiknek az említett tantárgyakból, habár nem is volt elégtelen érdemjegyük, de több volt az „elégséges“, mint a „jeles“ és „jó“ érdemjegyük.

Ki mentendő fel?

26. §. Oly szülők, kik beigazolják, hogy egyszerre három vagy több fiút gimnáziumban vagy reáliskolában avagy polgári iskolában, tudományegyetemen vagy műegyetemen vagy hasonló intézetben taníttatnak, szegénységi bizonyítvány nélkül is folyamodhatnak a tandíj felének elengedéséért és a fél tandíj alól föl is mentendők, ha iskolai bizonyítványuk, illetőleg értesítőjük a kellékeknek megfelel. (L. a 25. §.)

A kérvény alakja.

28. §. A tandíjmentességet írásban kell kérni, még pedig az intézet igazgatójához címzett és nála benyujtandó szabályszerű folyamodvány alakjában. A folyamodványhoz mellékelendő: a szegénységi bizonyítvány, melynek egy évnél nem szabad régibbnek lennie, továbbá az iskolai bizonyítvány, illetőleg az időszaki értesítő.

Megjegyzendő, hogy középiskolai, felsőbb leányiskolai tanárok és iskolaszolgák, továbbá polgári iskolai és népis-

kolai tanítók fiai folyamodványukat szegénységi bizonyítvánnyal felszerelni nem kötelesek.

Folyamodni minden tanévben kétszer lehet, szeptember 15-ig és február 15-ig.

Az igazgató a tanulókat a tandíjmentesség elnyerhetésének összes feltételeire és körülményeire osztályonként, nemkülönben az intézet hirdető tábláján figyelmeztetni tartozik.

31. §. A tandíjmentesség mindig azon félévvel veszi kezdetét, melyben a mentesség megadatott. A mentesség érvénye az egész középiskolai tanfolyamra kiterjed, feltéve, hogy folytatólag változatlanul fennállanak azok a föltételek, melyekhez tandíjmentesség megtartása kötve van (L. 32. §.) A mentesség, a mondott föltételek mellett, érintetlen marad akkor is, ha az illető tanuló — esetleg évközben is — a szabályzat címében említett jellegű más középiskolába lép át.

Tandíjmentesség elvesztése.

32. §. A tandíjmentesség élvezetét elvesztik a tanulók:

a) ha magántanulókká lesznek, mely esetben a mentességet azon félév elejétől vesztik el, melynek folyamában az előadásokról elmaradtak;

b) ha valamely középiskolából bármi oknál fogva kizáratnak;

c) ha a tandíjmentes tanulónak, vagy azon személynek, ki őt eltartani köteles, vagyoni viszonyai kedvezőbbekké lesznek, mely esetben a mentesség a változás beálltát követő félévtől kezdve veszti el;

d) ha az első időszak, illetőleg a tanév végén az erkölcsi magaviseletből „rossz“ vagy „kevésbé szabályszerü“ érdemjegyet kap, vagy ha az első időszak, illetőleg a tanév végén a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó tantárgyak valamelyikében „elégtelen“ előmenetelt tanusit, nemkülönben ha az emlitett tantárgyakból több az „elégséges“, mint a „jeles“ és a „jó“ érdemjegye. Ez esetben tandijmentességét a bizonyitványt, illetőleg értesitőt követő félévtől veszti el.

A *c)* és *d)* pont alatt felsorolt esetekben az illető tanuló ujból való felmentéséért csak akkor folyamodhatik és tandijmentességben csak akkor részesithető, ha ismét megfelel

mindazon feltételeknek, melyek alatt tandijmentességért általában folyamodni lehet.

Ezekben közöltük a tandijkezelésre s a tandijmentességre vonatkozó, az intézetet s annak igazgatóját szorosan kötelező szabályzatot, kérve a szülőket, hogy fiaik jól felfogott érdekében, ahhoz a maguk részéről is szorosan alkalmazkodjanak, mi által az iskola s a szülők közötti igen sok kellemetlen félreértésnek eleje vétetik.

Azon tanulók, kik valamely rendes tantárgyból elégtelen érdemjegyet nyertek, felsőbb osztályba nem léphetnek. *Kiknek azonban csupán egy tárgyból van elégtelen osztályzata, ha a tanárteslület erre a bizonyítvány záradékában az engedélyt megadja, javító vizsgálatot tehetnek, melynek sikeres megállása esetén, felsőbb osztályba léphetnek.*

Javító vizsgák.

Azon tanulók, kik két tárgyból nyernek elégtelen osztályzatot, — ha igazolni tudják, hogy *elmaradásuk önhibájukon kivül történt*, a tankerületi kir. főigazgató ur utján nyerhetik meg a javító vizsgálatra való engedélyt. Az ez irányu szabályszerüen fölszerelt folyamodványok *julius hó 6-ig* a tanintézeti igazgatóság utján nyujtandók be.

Több mint két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert tanuló javító vizsgálatra semmi szin alatt nem bocsátható.

Az esetleges javító- és pótvizsgálatok a két tárgyból javitók részére augusztus hó 30-án 10—1 óráig és az egy tárgyból javító vizsgálatra utasitottakkal 31-én délelőtt 8—1-ig fognak megtartatni, azok pontos határideje minden egyes, a vizsgálatra jelentkezettre nézve annak idején az iskola hirdető tábláján fog közzététetni.

Magán-vizsgálatok.

Magántanulók tanévenkint kétszer és pedig vagy a tanév végén (junius hó második hetében) vagy a tanév elején (szeptember hó első hetében) az e célra esetről-esetre megálapitott napokon tehetnek vizsgálatot. Nyolcadik osztálybeli magántanulók május hóban is tehetnek magánvizsgálatot, hogy ennek sikeres végzése után az intézet rendes tanulóival együtt tehessenek irásbeli érettségit. E magánvizsgálat május hó második hetében tartatik meg. — A junius havában vizsgázni szándékozók kötelesek legkésőbb

május hó 1-éig az intézet igazgatójánál szabályszerüen beiratkozni és ezen határidőig úgy a beiratási dijat (10 K., illetőleg ha értesitőre is tartanak igényt, 11 K.), valamint a tandijat (60 K.) ugyanott befizetni. Magántanulók, kik két osztályból tesznek egyszerre vizsgát, két évi tandijat kötelesek fizetni.

A vizsgálati dij, mely egy osztályról szóló vizsga után 80, két osztályra szóló vizsga után 120 korona, közvetlenül a vizsgálat előtt is befizethető.

Ha a vizsgázó előző osztályok tantervi különbözetéből is megvizsgálandó, a vizsgadij 20 koronával emelkedik. A fizetendő tandij ezzel nem változik.

Kik május hó 1-ig ilyképen nem iratkoztak be, csak szeptember havában bocsáthatók magánvizsgálatra. Ezek augusztus hó 20-ikáig tartoznak szabályszerüen beiratkozni és egyuttal az összes esedékes dijakat lefizetni.

A jövő tanévben a szeptember havi magánvizsgálatok szeptember hó 5-én, 6-án és 7-én fognak megtartatni és 7-én d. u., esetleg 8-án d. e. pedig a szóbeli vizsgálatok.

Latin nyelv. A tanintézetünk ötödik osztályába belépő tanulókat s azok szüleit e helyen továbbá még arra is figyelmeztetjük, hogy az ötödik osztálylyal kezdődő *latin nyelvi* tanfolyamba a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1891. december 23-án 86074. sz. a. kelt rendelete értelmében minden, a negyedik osztályt elégséges előmenetellel végzett tanuló beléphet.

Tekintve, hogy a latinnyelvi tanfolyamnak sikeres végzése, illetve a latin nyelvi pótérettségi bizonyitvány megszerzése a reáliskolát végzett tanulónak az *orvosi és jogi pályát* is megnyitja, a latin nyelvi tanfolyamban való részvételt tanulóinknak a legmelegebben ajánljuk.

Chemiai gyakorlat. Az ötödik osztálytól fogva a tanulók részt vehetnek *a chemiai gyakorlatokon*, külön fizetendő 30 K. tandij és 4 K. kémszerdij mellett.

Mintázó tanfolyam. A IV—VIII. osztályu tanulók, mint rendkivüli tárgyat, heti egy-egy délutánon dijtalanul tanulhatják a mintázást

is. A mintázó tanfolyamot Lantay Lajos szobrász tanár ur vezeti s a tanfolyamban résztvenni szándékozók szeptember hó 10-ig nála jelentkezzenek.

Részletesebb felvilágositással esetleges levélbeli megkeresésre készségesen szolgál a tanintézet igazgatósága.

XII. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

A) A tanulók létszáma, egészsége, kora és szülőik lakóhelye.

Osztály	A tanév folyamán													A nyilvános és magántanulók közül 1911. december 31-én														A vizsgát tett magán és nyilvános tanulók közü							
	rendes tanuló							magán tanuló			előfordult					-ik életévét már betöltötte													magyar honos		külföldi illetőségű	szülője lakott				
	felvétetett	kimaradt	tanácsra távozott	kizáratott	meghalt	vizsgálatlan maradt	vizsgát tett	beiratkozott	vizsgát tett	összesen vizsgázott hány tanuló	betegség: könnyű	betegség: súlyos	betegség: fertőző	igazgatói megrovás	tanárszéki megrovás	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	magyarországi illetőségű	horvátországi illetőségű		Budapesten	Más törvényhatós.	Horvát-Szlavonia	Ausztriában	Egyéb külföldön
I/A.	65	2	—	—	—	—	63	5	3	66	164	10	8	—	—	2	55	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	—	2	63	2	1	—	—
I/B.	57	1	—	—	—	1	55	—	—	55	132	6	7	—	—	4	42	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	53	2	—	—	—
I/C.	50	3	—	—	—	1	46	—	—	46	120	3	—	—	—	1	35	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	37	9	—	—	—
II/A.	64	2	—	—	—	—	62	3	3	65	58	4	3	1	—	—	5	42	13	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	—	—	62	3	—	—	—
II/B.	61	3	—	—	—	—	58	—	—	58	34	3	1	2	—	—	3	41	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	—	—	47	11	—	—	—
III/A.	63	—	—	—	—	—	63	3	3	66	37	16	1	—	—	—	—	2	58	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	—	—	60	6	—	—	—
III/B.	62	2	—	—	—	—	60	—	—	60	140	4	—	—	—	—	—	4	37	14	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	59	—	1	57	3	—	—	—
IV/A.	59	—	—	—	—	—	59	7	5	64	216	10	3	—	—	—	—	—	9	48	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	2	58	5	—	—	1
IV/B.	61	1	—	—	—	—	60	—	—	60	124	7	1	—	—	—	—	—	3	33	21	3	1	—	—	—	—	—	—	—	56	—	4	51	9	—	—	—
V.	57	4	—	—	—	—	53	1	1	54	138	51	2	—	—	—	—	—	—	3	40	7	7	—	—	—	—	—	—	—	51	1	2	42	12	—	—	—
VI.	57	4	—	—	—	—	53	4	4	57	255	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	31	11	8	5	2	—	—	1	—	57	—	—	45	12	—	—	—
VII.	49	2	—	—	—	—	47	10	9	56	247	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	10	9	3	1	—	—	—	55	—	1	42	13	—	—	1
VIII.	55	4	—	—	1	—	50	11	9	59	385	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	4	27	19	6	4	2	—	1	58	—	1	40	18	—	1	—
I—VIII	760	28	—	—	1	2	729	44	37	766	2050	124	26	6	—	7	140	113	136	111	79	44	56	45	33	11	5	2	1	1	752	1	13	657	105	1	1	2

B) A szülők foglalkozása, a tanulók vallása és anyanyelve.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett tanulók szüleinek foglalkozása																										Az osztályvizsgálatot tett tanulók vallása							Az osztályvizsgálatot tett tanulók anyanyelve						
	nagybirtokos	középbirtokos	kisbirtokos	egyéb őstermelő	gazd. tisztviselő	gazd. segédszemély	nagyiparos	kisiparos	ipari tisztviselő	ipari segédszemély	nagykereskedő	kiskereskedő	keresk. tisztviselő	keresk. segédszemély	köztisztviselő	pap	tanár	más értelmiségi	közhivat. alkalm.	katonatiszt	katonaaltiszt	napszámos	nyugdíjas	eltartásos	egyéb és ismeretlen	árvaházi növendék	Mindössze	róm. kath.	görög kath.	református	ágostai h. ev.	görög keleti	unitárius	izraelita	magyar	német	tót	oláh	horvát	francia
I. A.	—	—	—	—	—	—	1	7	1	—	12	17	16	—	—	—	—	5	3	—	—	—	4	—	—	—	66	15	—	3	—	—	—	48	63	2	—	—	—	1
I. B.	—	—	—	—	1	—	1	10	1	3	7	7	6	—	1	—	—	9	3	—	—	—	7	—	—	—	56	16	—	1	—	—	—	39	55	1	—	—	—	—
I. C.	—	—	—	—	—	1	4	6	5	6	1	7	3	5	1	—	—	2	3	—	—	—	2	—	—	—	46	17	—	—	4	—	—	25	45	—	—	—	1	—
II. A.	—	1	—	—	1	—	8	9	2	4	6	4	12	5	2	—	2	4	—	—	1	—	1	3	—	—	65	14	—	4	5	—	—	42	62	2	—	—	—	1
II. B.	—	—	—	—	—	—	3	6	7	3	3	7	7	3	8	—	1	—	—	—	—	—	6	4	—	—	58	22	—	—	—	—	—	36	51	7	—	—	—	—
III. A.	—	—	—	—	—	—	3	6	7	11	3	19	5	3	4	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	66	15	—	2	3	—	—	46	64	—	2	—	—	—
III. B.	2	—	—	—	—	—	8	11	3	—	—	12	9	—	1	—	2	10	—	—	—	—	—	2	—	—	—	60	9	—	1	1	—	—	49	59	1	—	—	—	—
IV. A.	—	—	—	—	—	—	5	3	4	4	5	8	20	1	—	—	—	5	—	—	—	2	1	6	—	—	64	9	—	4	6	—	—	45	62	1	—	—	—	1
IV. B.	—	—	—	—	—	—	2	7	—	—	1	8	30	3	—	—	1	3	2	1	—	—	1	1	—	—	60	16	—	1	1	1	—	41	56	4	—	—	—	—
V.	—	—	—	—	—	—	3	4	7	1	1	6	15	2	5	1	1	3	1	—	—	—	1	4	—	—	54	7	—	3	3	—	—	41	50	2	—	1	1	—
VI.	—	—	1	—	3	—	5	7	6	1	3	8	2	—	3	2	2	6	2	—	—	—	3	3	—	—	57	23	—	3	1	1	—	29	50	5	1	—	1	—
VII.	1	1	—	—	1	1	1	6	2	1	4	11	12	2	1	—	1	4	2	—	—	—	—	2	2	1	56	19	—	2	1	—	—	34	51	5	—	—	—	—
VIII.	—	1	—	1	—	—	5	10	4	1	2	4	14	4	—	—	2	3	—	—	—	—	—	8	—	—	59	14	—	3	1	—	—	41	57	2	—	—	—	—
I—VIII.	3	3	1	1	6	2	49	92	49	35	48	118	151	28	26	3	12	56	16	1	1	2	10	44	9	1	767	196	—	27	26	2	—	516	725	32	3	1	3	3

C) A tanulók magaviselete, óramulasztása és előmeneteli végeredménye.

Osztály	Ismétlő volt	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül: magaviseletből osztályzatot kapott 1	2	3	4	mulasztott: egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlanul	által: mulasztott órák száma igazoltan	igazolatlanul	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül: minden rendes tantárgyból osztályzatot kapott: jeles sz.	%	legalább jó sz.	%	legalább elégséges sz.	%	elégtelen sz.	%	egy sz.	%	két sz.	%	több sz.	%	felsőbb osztályba felléphet	javító vizsgát tehet	az osztályt ismételheti	az osztályt nem ismételheti
I. A.	—	46	17	—	—	2	61	—	2621	—	5	7·58	17	25.76	43	65·15	—	—	—	—	1	1·51	65	—	1	—
I. B.	3	23	33	—	—	6	49	1	2019	5	—	—	4	7.27	33	60·00	9	16.37	5	9·09	4	7.27	37	9	9	—
I. C.	2	34	12	—	—	7	28	11	885	64	3	6·52	7	15·22	31	67·39	2	4·35	1	2·17	2	4·35	41	2	3	—
II. A.	1	59	3	—	—	8	54	—	3001	—	4	6·15	18	27.69	42	64·62	1	1·54	—	—	—	—	64	1	—	—
II. B.	4	49	9	—	—	9	49	—	1097	—	2	3·45	5	8.62	36	62·07	8	13·79	5	8·62	2	3·45	43	8	7	—
III. A.	3	55	8	—	—	4	59	2	2471	24	2	3·03	6	9·09	46	69·70	4	6·06	6	9·09	2	3·03	54	4	8	—
III. B.	8	47	14	—	—	6	54	3	1651	8	—	—	5	8.33	38	63.34	8	13·33	8	13·33	1	1·67	43	8	6	3
IV. A.	—	59	—	—	—	7	47	5	1822	16	3	4·69	11	17.19	41	64·06	4	6·25	3	4·69	2	3·12	55	4	5	—
IV. B.	5	27	33	—	—	9	44	7	2005	20	1	1·67	—	—	41	68·33	9	15·00	7	11·67	2	3·33	42	9	9	—
V.	—	51	2	—	—	4	42	7	1608	20	2	3.70	5	9·26	35	64·82	9	16·67	3	5·55	—	—	42	9	3	—
VI.	2	35	16	2	—	4	48	5	2968	23	—	—	4	7.02	39	68·42	8	14·04	3	5·26	3	5·26	43	8	5	1
VII.	3	35	12	—	—	5	25	22	2104	68	—	—	3	5·36	36	64·28	11	19·64	5	8·93	1	1·79	39	11	6	—
VIII.	1	44	6	—	—	4	25	21	2443	57	2	3·39	4	6·78	48	81.36	3	5·09	1	1·69	1	1·69	54	3	2	—
I—VIII.	32	564	165	2	—	75	585	84	26695	305	24	3·13	89	11·62	509	66·45	76	9·92	47	6·14	21	2·74	622	76	64	4

D) A tanulók előmenetelének áttekintése a rendes tantárgyakban.

Tantárgy	IA) oszt. 63 + 3					IB) oszt. 55					1C) oszt. 46					IIA) oszt. 62 + 3					IIB) oszt. 58					IIIA) oszt. 63 + 3					IIIB) oszt. 60				
	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan
Magaviselet	45	18	—	—	3	22	33	—	—	—	12	34	—	—	—	59	3	—	—	3	49	9	—	—	—	55	8	—	—	3	45	15	—	—	—
Vallástan	21	22	23	—	—	7	20	28	—	—	15	16	15	—	—	20	36	9	—	—	12	20	26	—	—	22	24	20	—	—	19	24	17	—	—
Magyar nyelv	11	35	19	1	—	4	11	35	5	—	6	11	26	3	—	15	38	12	—	—	7	26	23	2	—	9	21	36	—	—	4	13	41	2	—
Német nyelv	17	28	20	1	—	3	7	44	1	—	6	12	25	3	—	16	39	10	—	—	7	26	24	1	—	8	17	39	2	—	9	12	39	—	—
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	8	45	8	—	10	7	42	1	—
Földrajz	8	19	38	1	—	2	12	35	6	—	5	11	27	3	—	13	23	29	—	—	6	26	22	4	—	3	21	39	3	—	13	7	40	—	—
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	19	39	5	—	5	19	29	7	—
Természetrajz	16	22	27	1	—	7	17	29	2	—	5	14	26	1	—	13	37	15	—	—	7	8	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	21	40	2	—	2	18	40	—	—
Mennyiségtan	20	28	18	—	—	3	6	34	12	—	4	12	27	3	—	10	16	38	1	—	4	8	34	12	—	12	16	48	—	—	4	10	37	9	—
Rajzoló geometria	24	28	14	—	—	2	9	33	11	—	7	10	27	2	—	14	20	31	—	—	3	15	32	8	—	13	15	47	1	—	4	15	38	3	—
Szabadkézi rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	23	31	4	—	6	25	26	3	—
Szépirás	—	21	37	5	3	13	21	18	3	—	8	24	14	—	—	7	22	31	2	3	5	22	26	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torna	18	19	26	—	3	4	29	21	—	1	11	22	13	—	—	22	26	14	—	3	9	26	22	—	1	7	38	17	—	4	14	30	13	—	3

Tantárgy	IVA) oszt. 59 + 5					IVB) oszt. 60					V. oszt. 53 + 1					VI. oszt. 53 + 4					VII. oszt. 47 + 9					VIII. oszt. 50 + 9				
	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan
Magaviselet	59	—	—	—	5	27	33	—	—	—	52	1	—	—	1	35	14	4	—	4	33	14	—	—	9	43	7	—	—	9
Vallástan	26	29	9	—	—	14	18	28	—	—	19	29	6	—	—	22	29	6	—	—	21	20	15	—	—	34	21	4	—	—
Magyar nyelv	10	26	26	2	—	6	25	27	2	—	10	17	26	1	—	7	15	35	—	—	5	18	30	3	—	4	15	39	1	—
Német nyelv	18	13	29	4	—	9	17	28	6	—	16	16	21	1	—	3	17	29	8	—	6	22	25	3	—	3	15	40	1	—
Francia nyelv	17	13	27	7	—	10	15	31	4	—	14	12	21	7	—	4	15	34	4	—	11	13	29	3	—	7	14	38	—	—
Történelem	8	18	37	1	—	3	9	36	12	—	4	17	29	4	—	2	19	31	5	—	1	14	38	3	—	5	14	38	2	—
Természetrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	21	19	—	—	11	19	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	21	25	18	—	—	4	24	27	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	18	27	3	—	10	14	34	1	—
Vegytan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	17	25	1	—	13	15	27	2	—	4	14	38	—	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	13	25	24	2	—	11	19	29	1	—	7	19	27	1	—	13	9	33	2	—	6	11	34	5	—	8	11	38	2	—
Rajzoló geometria	25	17	22	—	—	6	18	35	1	—	—	—	—	—	—	11	17	26	3	—	6	10	35	5	—	6	14	38	1	—
Szabadkézi rajz	8	26	27	3	—	5	22	31	2	—	9	18	25	2	—	4	19	32	2	—	4	16	33	3	—	6	23	29	1	—
Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	31	23	—	—
Torna	15	27	16	—	6	17	29	12	—	2	14	26	13	—	1	7	25	13	—	9	12	22	12	—	10	15	33	—	—	11

I. A) osztály.*)

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Balassa András	2	2	3	3	3	2	2	2	3	3
	Bárdos Árpád	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Benkő Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Bild Frigyes	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2
5	Dénes Jenő	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3
	Deutsch Gusztáv	1	1	2	2	2	1	1	1	3	2
	Deutsch Zoltán	2	3	2	2	2	3	2	2	3	3
	Dietl Hubert	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Ehrenfeld Samu	1	2	2	2	3	3	1	1	2	3
10	Eisele László	1	1	2	1	3	3	2	2	2	1
	Fischer János	1	3	3	3	2	3	1	2	3	2
	Fischer Pál	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3
	Frank László	1	3	2	2	3	3	2	2	3	2
	Gábor György	1	2	2	2	3	3	2	1	3	3
15	Gáspár Endre	2	3	3	3	3	2	2	2	4	1
	Gáspár Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Geszti László	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Glück Manó	2	3	2	2	3	3	1	1	3	3
	Goldberger Iván	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3
20	Grünberger József	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1
	Grünfeld Ármin	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2
	Heller Tibor	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1
	Hirsch Miklós	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2
	Hofmann István	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
25	Hujber Géza	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
	Jeszenszky Tibor	1	2	3	3	3	2	2	2	4	2
	Jorde Róbert	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Kalmár Lajos	1	3	2	2	3	2	2	2	3	2
	Kasztor Géza	2	2	2	2	3	3	2	2	4	3
30	Katona Ferenc	1	3	3	3	3	2	3	2	3	1
	Kell Vilmos	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3
	Kemény Géza	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Koletár Sándor	1	2	2	2	3	2	3	3	3	1
	Komáromi Béla	1	2	3	3	3	3	2	1	4	2
35	Krammer György	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2

*) Érdemjegyek: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Krausz Gyula	1	3	4	4	4	4	3	3	3	2
	Kunvári László	1	3	2	2	3	3	2	2	3	2
	Kux Sándor	1	2	2	2	3	2	2	1	3	3
	Lemberger Pál	2	2	2	3	3	3	2	2	3	1
40	Lovas László	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2
	Malasits Zoltán	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2
	Mészáros Miksa	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Mihalovics József	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Nádas Endre	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
45	Pintér Ferenc	1	2	2	2	3	2	2	1	3	1
	Pollák Imre	1	2	2	2	3	3	2	2	3	3
	Reinhard László	1	1	1	1	2	1	1	1	2	3
	Richter Viktor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Róna Géza	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Rose Oszkár	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3
50	Schachlitz Frigyes	1	3	2	1	3	3	2	1	3	2
	Schuckert Frigyes	1	1	2	3	3	3	2	2	2	1
	Spitzer István	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3
	Stahl Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Steiner Andor	1	3	3	3	3	3	2	3	4	3
55	Szegő István	2	1	2	2	2	2	1	1	3	2
	Szende József	2	3	2	2	3	3	1	2	3	3
	Telbisz Róbert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Vértes Árpád	2	2	2	2	3	1	2	2	3	3
	Wald György	1	1	2	2	3	1	1	2	2	2
60	Wekerle Imre	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3
	Wisinger Vilmos	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Zwack György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Magántanulók:

Győrfi Jenő	vizsgálatlan.
Klein Ferenc	vizsg. 1912. jun. 8.
Mezei Péter	vizsg. 1912. jun. 8.
Roubicsek Béla	vizsgálatlan.
Szlovák Imre	vizsg. 1912. jun. 8.

Kimaradtak:

Guttmann László	kimaradt 1911. nov. 30.
Haas Nándor	kimaradt 1911. dec. 1.

I. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Anhalt Jenő	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2
	Bamberger Frigyes	1	2	3	3	2	2	3	3	2	2
	Baeumel Ernő	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Berger Antal	2	3	3	3	3	3	2	2	1	2
5	Biró Tibor István	2	3	3	3	4	3	4	4	2	3
	Boltizár Pál	2	2	4	3	4	3	4	4	4	3
	Burg Mihály	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Dróth Pál	1	2	2	3	3	2	3	3	1	3
	Fischer Tibor	2	3	4	3	3	1	4	3	2	3
10	Gassner Andor	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1
	Goldschmidt Gottfried	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Gara Béla	1	3	3	3	4	3	3	3	3	2
	Hartmann László	2	3	3	3	3	2	3	4	4	2
	Heller Vilmos	1	2	2	3	3	2	3	3	1	2
15	Hufnagl Imre	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3
	Kabos Imre	1	2	1	1	1	2	3	2	2	2
	Kirsch Bertalan	1	3	3	3	3	3	4	4	3	3
	Klein Rezső	1	2	2	3	3	2	3	2	2	3
	Kuttn László	2	2	2	3	2	1	3	3	3	3
20	Langsfelder Endre	2	3	3	3	3	3	3	4	3	3
	Lebovits Bernát	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Lichter József	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2
	Láng Béla	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
	Lukács Mihály	1	3	2	3	2	2	3	3	2	2
25	Nagler Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Nagy Imre	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
	Neumann Zoltán	vizsgálatlan maradt									
	Noszlopi L. László	1	1	1	2	2	1	3	3	3	3
	Olbrich László	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3
30	Pogány Károly József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Pollák Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Rákóczy László István	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3
	Rohner János ism.	2	3	3	3	4	2	3	3	3	2
	Rottmann Richárd	1	3	3	3	2	3	3	3	1	2
35	Salamon Zoltán	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Schlesinger Vilmos	2	3	3	3	3	3	3	4	2	3
	Schreyer István	2	3	3	2	3	1	2	3	3	2
	Schwarz Kálmán	2	3	2	3	3	2	4	3	3	2
	Schwarz Tibor ism.	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2
40	Schwartz Sándor	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2
	Schweitzer Miklós	1	3	2	3	3	3	3	3	2	2
	Simonits Dezső	2	1	3	2	3	3	3	3	1	2
	Somogyi Győző	2	1	3	3	3	3	4	3	2	2
	Szász István	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3
45	Spitzer Mór	2	2	3	3	2	3	4	4	2	2
	Steiner Ferenc	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2
	Steiner Frigyes	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	Stöcker Alfréd ism.	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2
	Szabó Béla	1	3	3	3	3	3	3	2	1	3
50	Szabó Sándor	2	2	3	3	3	3	3	4	4	2
	Székely Ferenc	1	3	2	2	3	1	3	3	1	fm
	Szilágyi Dezső	2	3	4	4	4	4	4	4	3	3
	Teszár József	2	2	3	3	3	3	4	4	2	2
	Tóth Sándor	2	1	3	3	3	2	3	3	3	1
55	Ullmann György	2	2	3	3	3	3	4	3	1	2
	Wlcsek Jenő	1	3	4	3	4	4	4	4	2	3

I. C) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Andé Frigyes Sándor ...	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Basch György	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2
	Bábiczky István	vizsgálatlan maradt									
	Bilek Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5	Biró József	1	2	3	3	2	3	3	3	2	2
	Boczkó László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Bohos Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Braun Béla	1	1	3	3	3	3	3	3	2	1
	Braun Endre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
10	Csókási István	2	2	3	3	2	3	1	3	1	1
	Dürr József	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
	Engel Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Fischhoff Dávid	2	1	2	1	3	3	3	2	2	2
	Fodor István	1	1	2	2	1	2	2	1	2	3
15	Freitag Lajos	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2
	Freud István	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Gabos Imre	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2
	Hamburger László	2	3	4	4	4	4	4	4	3	3
	Heisler Béla	1	1	3	3	3	1	3	2	2	2
20	Horváth Imre	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2
	Horváth Tibor	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2
	Jávor Lajos.....	1	3	4	3	4	3	4	4	3	3
	Kemény Gábor	1	1	1	1	2	3	2	2	2	2
	Kolozs Jenő	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2
25	Kozelka Gyula	1	1	3	3	3	3	3	3	2	3
	Kozma Árpád.....	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
	Kunst Henrik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lakatos László	1	3	4	4	4	2	4	4	2	3
	Lakos Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
30	Lantos Géza	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Lefkovics Elemér	1	1	2	2	3	2	3	2	2	1
	Lővy Márton	1	3	4	3	4	3	3	3	3	3
	Miklósi László.....	1	2	2	2	3	3	3	3	3	1
	Nagy József ism.	1	3	3	3	3	2	2	2	2	1
35	Pál László	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Peier Tibor	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
	Pischkittel Ferenc	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Rajna Gyula ism.	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2
	Rósa Győző.....	1	3	3	2	2	2	2	1	2	2
40	Rull József	2	3	3	3	3	1	3	3	2	2
	Schwarz Lázár	1	2	2	2	2	2	3	3	2	2
	Schwarzenberger Lajos .	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
	Stark Henrik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Szentgyörgyi Róbert ...	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3
45	Tyrnauer András	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2
	Ungár Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Weinberger László	1	3	3	3	3	3	4	3	2	3

Kimaradtak:

Neumann Alfréd ..... kimaradt 1912 III. 16.
Steiner István..... „ „ V. 1.
Szemere Gyula ..... „ „ VI. 10.

II. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Barta Károly	1	2	2	2	3	2	3	2	2	2
	Bartos Károly	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
	Bäck József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Berer Tivadar	1	1	2	2	2	3	3	1	3	3
5	Biró László József	2	2	2	2	3	2	3	3	3	1
	Bohus Pál	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Boronkay László	1	2	2	2	3	2	3	2	3	2
	Böhm Géza	1	1	2	2	3	2	3	3	2	1
	Böhm Tibor	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2
10	Braun Tibor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Burg Miklós	1	2	2	2	3	2	3	2	2	3
	Csicsinkó Mihály	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1
	Czipauer István	1	2	2	3	3	3	3	3	4	3
	Czompa Imre	1	2	2	2	2	2	3	3	3	1
15	Czwillinger Imre	1	2	2	3	2	2	3	2	2	1
	Dembitz Ágost	1	2	1	1	2	1	2	1	3	2
	Dózsa György	1	2	1	1	1	1	3	3	3	2
	Dückstein Béla	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
	Fölker Nándor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
20	Fried Albert	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Fried László	1	2	2	2	3	2	3	2	1	1
	Gábor Dénes	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1
	Gergely Tibor	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Godra Jenő	1	2	2	2	3	3	3	3	3	2
25	Görög Dénes	1	2	1	2	2	2	2	2	3	1
	Herzfeld Gyula	2	2	1	1	2	2	3	3	3	2
	Kalmár Jenő	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3
	Kelemen László	1	2	2	2	3	3	4	3	3	3
	Kertész István	1	2	2	2	3	2	3	3	2	2
30	Kiselstein Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Klauber Ferenc	1	2	1	1	2	2	1	1	2	1
	Kovács Andor	1	2	2	1	2	2	2	2	3	2
	Krausz Sándor	1	1	2	2	3	2	3	3	2	2
	Krausz Zoltán	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3
35	Láng Gyula	1	2	1	2	1	2	1	2	2	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Ländler István	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1
	Liedloff Lehel	2	1	2	2	1	2	2	2	3	1
	Mezei Péter	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2
	Mocsányi Pál	1	2	1	1	2	1	2	1	3	1
40	Mohrlüder Vilmos	1	3	2	2	2	1	3	2	3	2
	Polacsek Frigyes ism.	1	3	3	2	2	2	3	3	2	2
	Polacsek Gyula	1	2	3	2	3	3	3	3	2	3
	Quitt Marcell	1	1	2	1	3	2	3	3	3	1
	Radványi László	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
45	Rössler József	1	1	2	2	3	1	3	3	3	2
	Salamon Vilmos	1	3	3	3	2	2	3	3	3	1
	Scherübel Sándor	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2
	Schneller Pál	1	2	2	2	1	3	3	3	3	2
	Schwarz József	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2
50	Seiden Gusztáv	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3
	Spiera Walther	1	3	3	1	3	3	3	3	4	2
	Steiner Nándor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Strausz Frigyes	1	2	2	2	3	2	3	3	3	3
	Szabó Árpád	1	2	2	2	3	3	3	2	2	3
55	Szabó Endre	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
	Szauer Sándor	1	2	2	2	3	2	2	3	2	1
	Szende Dezső	1	2	2	2	2	2	1	1	2	3
	Szücs Gyula	1	1	3	3	3	3	3	3	2	3
	Tolmar Ferenc	1	1	2	2	2	2	2	3	2	1
60	Ungár Tibor	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2
	Vajda Miklós	1	2	2	2	1	2	3	2	3	2
	Vermes Ödön	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Magántanulók:

Deutsch Tibor ..... vizsg. 1912. jun. 8.
Incze Pál ..... „ „
Vető János Zsigmond ... „ „

Kimaradt:

Feigl Ottó ..... kim. 1912. április 16.

II. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Bauer Béla	1	2	2	2	2	3	3	3	3	1
	Bischoff Sánd. J. ism.	1	2	3	3	2	3	3	3	2	2
	Boér Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Bogdány Márton	1	1	2	2	2	2	3	3	3	1
5	Bognár György	1	2	2	1	3	3	3	4	2	2
	Boros Sándor	1	2	1	1	2	2	1	2	3	2
	Bödör József	1	3	3	3	3	2	4	4	3	2
	Bödör Lajos	2	3	3	3	4	3	4	4	3	2
	Böhm Károly	1	3	4	4	4	4	4	4	3	3
10	Braikoff Gusztáv	2	3	3	3	3	3	4	4	3	3
	Brüll Andor	1	2	2	2	2	3	3	3	1	3
	Buday Lajos	1	1	1	2	1	2	2	2	2	3
	Drechsler Simon	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Edelsheim Tivadar	1	3	3	3	4	3	3	3	3	3
15	Elbert László	1	2	2	2	2	3	3	2	1	3
	Feldmár György	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Glück György	1	2	2	2	1	1	2	3	3	2
	Goldstein Dezső	1	2	2	2	2	3	2	1	2	1
	Gombos Pál	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2
20	Gross Sándor	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3
	Hajdu László István	2	3	3	3	3	3	4	3	4	3
	Herczeg Imre	1	3	2	2	2	3	4	3	4	2
	Herzog István	1	2	3	3	2	3	3	2	3	1
	Horn Gusztáv	1	3	4	3	3	3	4	3	3	3
25	Hölzl László	1	2	2	2	2	1	2	2	2	3
	Iszer Károly	1	1	2	2	2	2	3	3	2	1
	Klein Dezső ism.	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2
	Klein Vilmos	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Knapp Béla	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3
30	Komlós Imre	1	3	2	1	2	3	3	2	2	3
	Komor László	1	2	2	2	3	2	3	2	2	2
	Kovácshegyi Kálmán V.	1	2	2	2	2	3	3	3	2	1
	Kurucz Béla	1	1	3	3	2	1	3	3	1	fm
	Ligeti Imre	1	2	2	2	2	3	3	2	1	2
35	Losits Lajos	1	2	2	2	2	3	3	3	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Lőwinger György	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3
	Lőwy Jenő	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Mayer Rezső	2	3	2	2	3	3	4	3	3	3
	Megyi Lajos ism.	1	1	2	2	2	3	3	3	2	1
40	Ney László	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Péteri Miklós	1	3	3	3	4	3	3	3	3	2
	Pick Ignácz	1	3	3	3	3	3	3	4	4	3
	Pollák Adolf	2	3	3	3	3	3	4	3	3	2
	Reményi Zoltán	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2
45	Rotter Imre	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Schwarz Ede	1	3	2	3	3	3	4	3	2	2
	Selmeczi Endre	1	3	3	3	3	3	4	3	3	2
	Stempler Béla	2	3	3	3	3	3	4	4	4	3
	Strausz Ferenc	1	3	3	2	2	3	3	3	4	2
50	Szabó Jenő	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2
	Szabó József	1	1	3	3	2	3	2	2	2	2
	Szántó Imre	1	3	2	2	2	3	2	2	2	2
	Szekula Ferenc	1	3	3	3	2	2	3	3	3	3
	Sztuchly Lajos	1	2	3	3	3	3	3	4	2	3
55	Trszek Róbert	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Vincze Ernő Hugó	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3
	Weisz Lajos	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
	Wild Béla ism.	1	1	1	2	2	3	3	3	3	2

Kimaradtak:

Hanft Imre ..... kimaradt 1912. II. 26.
Nagy Pál ..... „ 1912. V. 20.
Szinberger Ernő ..... „ 1911. X. 28.

III. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Barkóczi József ...	1	3	2	3	2	2	2	2	3	3	3	2
	Bartl Frigyes	1	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	1
	Beimel György ...	1	2	2	3	2	3	3	2	2	3	3	3
	Berger Ernő	1	1	2	2	3	3	3	2	2	1	1	1
5	Bodor Károly	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Braun Jenő	1	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3
	Brüll Oszkár	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Dávid Imre	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2
	Deutsch Lajos.....	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
10	Drexler József.....	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2
	Fábry Jenő	1	2	2	2	3	3	3	2	1	1	3	2
	Fényes Sándor	1	1	2	2	3	3	3	2	1	2	3	3
	Fleischmann Károly	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	4	3
	Forgács Zoltán ...	2	2	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3
15	Gerő Béla	1	3	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3
	Godra Sándor	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2
	Goldner Árpád ...	1	1	2	2	3	2	3	3	2	2	3	2
	Görög Jenő	1	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2
	Győző Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	3	1	1	3	2
20	Gyulai Károly.....	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2
	Horváth János ...	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Kacsányi Sándor ..	2	3	3	3	4	4	4	3	3	3	2	2
	Kende Pál	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3
	Koletár Lajos	1	1	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2
25	Komjáti Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Kovács Ede.....	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1
	Kövesi László	2	3	3	3	4	3	4	3	3	3	2	2
	Landau Harry	1	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3
	László Győző	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	3	3
30	Lengyel Lajos	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Lukács Imre	1	2	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2
	Magaziner László .	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Major Ernő	1	2	3	3	3	3	3	3	1	1	1	2
	Neumann László ..	1	3	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2
35	Pásztor József Gy.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Pollák János	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2
	Quitt Frigyes	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	3	2
	Radnics Károly ...	1	2	3	4	4	4	4	4	3	3	1	3
	Radványi György .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
40	Reichardt Dezső ..	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2
	Riemer Nándor ...	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2
	Rose Vilmos ism...	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2
	Salzberger Norbert.	1	3	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3
	Schlesinger Aladár	1	3	2	2	3	2	2	3	2	3	3	2
45	Schlesinger Imre...	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	Schulz Imre.....	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1
	Szeiler János ism...	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2
	Steinberger Zs. ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Stern Kálmán	1	1	2	2	3	2	1	2	3	2	3	1
50	Szende József	1	2	3	3	3	3	3	2	1	1	2	2
	Teleki Pál	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Tolnai Károly	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Török András ...	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2
	Ungár László	1	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3
55	Verbényi József ..	1	1	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3
	Vermes József	2	1	3	4	3	3	3	3	3	3	4	3
	Verő Imre	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2
	Vitális Kálmán ...	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Vörös László	1	3	3	3	3	4	4	4	3	3	3	3
60	Wahl Ferenc	1	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2
	Warta Vilmos ...	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Weisz Gyula	1	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2
	Wiesner Gyula	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2

Magántanulók :

Elsner György ..... vizsgázott 1912. VI. 8.
radványi Miklóssy Pál „ „ „
radványi Miklóssy Viktor „ „ „

III. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Balla Pál	2	3	4	3	3	4	3	3	4	3	3	3
	Barta Lajos	1	2	2	2	1	2	1	3	2	2	1	1
	Bauer Béla	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	fm
	Bor Sebesty. ism.	1	3	3	3	3	4	3	2	4	3	2	2
5	Boros Miklós	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	1
	Böhm Nándor	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2
	Braun Samu	1	2	4	3	3	2	3	3	3	3	2	3
	Bruck György	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Bulicsek József ...	1	1	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2
10	Brust Elek.....	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Busztin Dezső ...	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Cohn Lajos	1	1	3	1	1	3	1	2	3	3	3	3
	Dikán András ...	1	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2
	Faerber József	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2
15	Farkas Béla.....	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Fried István ism. .	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	4	3
	Friedbauer S. ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm
	Geöcze István	1	1	3	2	3	2	2	3	2	2	2	1
	Geöcze Zoltán	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
20	Hedwig András ...	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Hercog Samu	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Karaszek László ..	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Kardos Árpád.....	1	1	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3
	Kertész István	1	1	2	3	3	2	3	1	3	3	4	2
25	Komáromi (Kohn) József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Körner Miksa	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2
	Labancz Ernő	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Láng Ernő	2	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	fm
	László Imre ism....	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
30	Laub Frigyes	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	3	2
	Lemberger Marcell	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	Lévai Miklós	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2
	Martinovics Mór ..	2	2	3	3	3	3	3	3	4	3	2	3
	Montag Pál	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
35	Müller Jenő	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3
	Papp Géza	1	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	3
	Prohászka Lajos ..	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1	2
	Reichmann Leó....	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2
	Ring László	1	2	3	2	3	2	3	2	3	3	3	2
40	Rangos Pál	2	3	3	2	3	4	3	3	4	3	3	3
	Róth Ernő ism. ...	1	2	3	3	3	4	3	3	3	3	1	1
	Róth György ism. .	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Rotkel Dezső	1	1	1	1	1	3	1	2	1	1	2	1
	Rotter Sándor.....	1	2	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1
45	Schwartz Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3
	Seidner Sándor ...	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	3	2
	Seifried Hugó	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Steiner Béla	1	2	3	3	3	3	3	3	4	4	1	2
	Steiner Imre	1	2	2	1	1	2	1	3	2	2	2	2
50	Steiner Sándor	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2
	Strausz Emil	1	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2
	Szigeti Dezső.....	2	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2	2
	Tarján Béla	1	1	3	3	3	3	3	3	4	3	1	1
	Vetschka Istv. ism.	2	2	3	3	4	3	3	3	3	4	2	2
55	Vidor Károly	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1
	Virág Lajos	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2
	Vörös Henrik	1	1	3	3	2	1	1	3	3	3	2	2
	Wald Mihály	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1
	Waldmann Vilmos	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
60	Weisz László ism. .	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2

Kimaradtak:

Felméri Jenő ..... kimaradt 1912. III. 28.
Wilheim Kornél ... „ 1912. III. 20.

IV. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Andrási Bertalan...	1	3	4	4	4	3	3	4	3	3	2
	Bajza Sándor	1	2	2	3	3	3	1	2	1	2	2
	Barta Róbert	1	3	2	1	1	3	3	2	2	3	3
	Bartos György	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	3
5	Berger Miklós	1	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2
	Blum Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Boczkó Mihály.....	1	3	4	3	4	4	3	4	3	4	3
	Bohus Ferenc	1	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1
	Dénes István	1	2	2	2	1	2	1	2	2	3	3
10	Deutsch Endre	1	1	2	1	2	3	2	3	2	3	2
	Esztergályos Dezső	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Federgrün Miksa ..	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2
	Fenyő Andor	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2
	Frei Ármin	1	2	3	2	2	3	2	2	1	2	3
15	Freund Pál	1	1	3	1	1	3	2	2	2	3	3
	Füredi Gyula	1	1	3	3	3	3	2	3	1	2	2
	Fürster László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Garai Gusztáv	1	2	3	3	4	2	1	2	3	4	3
	Goldenring Kázmér.	1	2	2	2	3	2	1	1	1	3	1
20	Gruber György	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Haggenmacher H .	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	Halász György.....	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Helfer Zoltán	1	2	2	1	1	3	1	3	2	2	2
	Herz József	1	2	2	1	1	3	1	1	1	2	2
25	Herzberger László .	1	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2
	Hirschberg István .	1	2	2	3	3	3	2	2	1	3	2
	Hübner Ede	1	1	3	2	3	3	1	1	1	3	1
	Kálmán Lajos	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1
	Kappel Pál.....	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3
30	Kaufmann Gyula ..	1	2	3	4	3	2	3	3	3	3	3
	Kemény Károly ...	1	3	3	4	4	3	2	3	3	3	3
	Kenessey Antal ...	1	1	2	3	3	3	3	2	2	2	1
	Kesztler László	1	2	3	4	4	3	3	3	1	3	2
	Kornfeld Albert....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35	Kovács László ...	1	2	2	3	2	2	1	1	1	1	2

A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
Kovácshegyi István	1	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2
Lichtmann György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Markovits Antal ..	1	1	2	3	2	2	1	3	2	3	2
Márkus Frigyes ...	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3
40 Mazgon Vilmos	1	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Paudics István	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Pintér Fülöp	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2
Pollák György	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	2
Prager Gyula	1	2	3	3	3	3	2	3	3	4	2
45 Reich György	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2
Rónai László	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Sándor István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schlesinger Oszkár	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3
Schulhof Lajos.....	1	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1
50 Sebő Imre.....	1	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2
Simó Pál	1	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2
Steiner Ernő	1	1	2	1	1	3	2	2	1	2	1
Sturm Pál.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Szabó Lajos	1	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
55 Szőgyi István.....	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1
Tauber Géza	1	3	3	1	3	3	3	3	3	3	fm.
Vértesi Andor	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2
Weinreb István....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Weiszfeiler Ferenc .	1	2	3	3	3	3	2	2	2	3	2

Magántanulók :

Koharits József ...	vizsgálatlan maradt
Krausz György	vizsgázott 1912. VI. 10.
Pozdorai János ...	vizsgálatlan maradt
Quittner Ferenc ..	vizsgázott 1912. V. 10.
5 Stein Albert	vizsgázott 1912 VI. 10.
Balázs Imre	vizsgázott 1912. VI. 12.
Gergely Andor	vizsgázott 1912. V. 22.

IV. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Adelmann János	2	1	2	1	2	2	2	3	3	2	2
	Albacháry László ism.	2	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2
	Balassa Imre	2	2	2	2	2	3	2	2	3	3	2
	Bálint László	1	3	2	3	3	3	2	1	3	3	1
5	Bursztyn Henrik	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2
	Csák Imre.....	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Danzinger Ferenc	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3
	Dénes György	1	3	3	3	2	4	3	3	2	3	fm
	Donáth Antal	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2	1
10	Ecker Viktor	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3
	Eckstein Róbert	1	2	3	1	1	3	2	1	1	2	2
	Faragó László	2	1	2	3	2	4	3	3	3	2	1
	Farkas József.....	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Fleischmann Jenő ...	1	2	2	2	3	3	2	1	2	3	1
15	Fleischmann Miksa ..	1	3	2	2	3	3	2	2	2	2	1
	Flórián József	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	2
	Frank Richárd.....	1	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1
	Fuchs Miklós	1	3	3	3	3	4	3	3	3	4	2
	Gál György	2	2	2	3	2	3	2	1	1	3	2
20	Garai Tibor.....	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2
	Gárdonyi Andor	1	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3
	Hoffmann Dezső	1	1	2	2	1	1	2	2	3	1	1
	Kaiser Imre	1	2	2	2	3	3	3	2	3	3	2
	Klein Zoltán	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2
25	Korothwitschka Tiv.	1	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2
	Krausz Imre	2	3	2	3	2	3	4	3	3	2	2
	Krausz Richárd	2	3	2	3	3	3	4	3	3	3	3
	Láng Frigyes	2	2	2	2	3	3	3	2	2	3	2
	László Ferenc.....	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
30	Laufer Dezső	2	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3
	Lázits György	2	3	4	4	4	4	4	3	3	3	3
	Molnár Árpád	2	2	3	3	4	3	4	1	3	3	2
	Müller Béla	2	2	1	2	2	2	2	2	3	3	1
	Nagy Béla	2	2	3	4	3	4	3	2	3	3	3
35	Neufeld Géza	2	3	3	4	3	4	3	3	2	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Neufeld Kálmán	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2
	Ordódy Béla ism. ...	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2
	Orosz András	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	OesterreicherDezső ism.	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	3
40	Peier László	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Reiner András	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	1
	Reisz Vilmos	1	2	3	2	2	1	1	1	1	3	2
	Riegl János	1	2	3	2	3	3	2	3	3	2	fm
	Scheumann Béla	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
45	Schindler Pál	2	3	2	2	2	4	3	3	3	3	3
	Schwartz Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2
	Spitzer József	1	1	2	2	3	3	2	2	2	1	2
	Stark Imre ism.	2	3	2	1	1	3	3	2	3	3	1
	Stuhlbach György ...	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2
50	Szabó Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szántó József	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Szatury József	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1
	Szulcsány József ism.	1	1	3	3	2	3	2	2	2	2	2
	Szüsz Arthur	1	1	1	1	1	2	1	1	2	3	2
55	Urai László	2	3	4	3	4	4	4	4	4	3	3
	Waldmann Pál	1	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2
	Weisz Dezső	2	2	2	2	1	3	3	2	3	3	1
	Wertheimer Róbert ..	1	1	1	1	1	2	2	3	3	2	2
	Wrabecz Jenő ism. ..	1	1	2	3	2	3	2	1	1	1	1
60	Zilzer Gyula	2	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3

Kimaradt:

Frey Pál ism. ..... kimaradt: 1911. XI. 16.

V. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Ascher Oszkár	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1
	Barta Károly	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2
	Bassa Samu	1	1	2	1	1	2	1	1	2	3	2
	Becskő József	1	1	3	2	2	4	2	3	3	2	1
5	Bodó Pál	1	2	2	3	3	3	1	3	3	2	3
	Engel Gusztáv	1	3	3	1	2	3	2	3	3	3	2
	Eisler László	2	1	2	2	3	3	3	3	4	4	3
	Erdős Lajos	1	1	2	2	1	3	2	1	2	2	2
	Findel Marcell	1	2	3	2	3	3	3	3	3	4	3
10	Friedmann György	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1
	Fritz Hugó	1	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3
	Galambos Lajos	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2
	Gaehler Károly	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Goldmark Gyula	1	2	2	2	1	3	2	2	2	1	2
15	Goldstein Kristóf	1	2	1	2	1	2	1	2	3	1	1
	Hartmann Győző	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2
	Hassán Ernő	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
	Hádl Mihály	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2
	Karaszek Ferenc	1	1	4	3	4	3	3	3	3	3	2
20	Kántor Béla	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3
	Keller Mór	1	2	3	2	3	2	2	3	3	2	2
	Krausz László	1	2	2	2	2	3	2	3	3	1	2
	Lantos Mihály	1	2	1	2	1	3	2	1	1	1	2
	Lenorovits Ignác	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
25	Lovas Sándor	1	2	3	3	3	3	1	2	2	3	2
	Manheit Ernő	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Molnár János	1	2	2	3	3	2	1	2	1	3	2
	Nádas István	1	3	3	3	4	3	1	3	3	3	3
	Nagel Ferenc	2	3	3	3	4	3	2	3	3	3	3
30	Orván Tibor	1	3	3	3	3	4	3	3	3	1	2
	Raab Imre	1	1	2	1	2	3	2	3	1	3	1
	Rausch Fülöp	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2
	Rotschild Róbert	1	2	2	1	1	3	3	2	2	2	2
	Sacher Béla	1	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2
35	Schaeffer Rezső	1	1	1	1	2	2	1	2	2	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Schlesinger József ...	1	2	3	2	2	3	2	2	3	2	2
	Schweiger Gerő	1	2	2	2	1	3	3	1	2	3	3
	Sebő László	1	2	2	2	3	4	2	2	2	2	2
	Spitzer Imre.....	1	2	3	1	3	3	3	2	2	1	1
40	Sterk Imre	1	1	2	1	2	1	1	1	2	3	1
	Strausz Ernő	1	2	3	2	3	2	2	3	3	3	1
	Sulyok Zoltán	1	3	3	3	4	3	2	2	2	3	1
	Szigeti Ferenc	1	1	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Tugendthal Ede	1	2	2	2	3	2	2	2	3	3	3
45	Uhlyarik Titusz	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Vermes Pál.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Verzár Erik	1	1	2	1	2	3	3	1	2	3	1
	Vig Jakab.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Virágh Gábor	1	1	1	3	1	2	2	2	3	2	3
50	Weil Elemér	1	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2
	Weisenstein Andor ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Weisz István	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3
	Weisz Kornél	1	2	3	3	4	4	3	3	3	2	2

Magántanuló:

Kruspach László ... vizsgázott 1912. VI. 11.

Kimaradtak:

Demény Ottó ..... kimaradt 1912. II. 20.
Ferlik Gyula ..... „ 1912. II. 16.
Gombos Károly ..... „ 1911. IX. 1.
Trszek Károly ..... „ 1912. II. 6.

VI. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrageometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Benkő Pál	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1
	Berényi Árpád	1	2	2	2	2	3	2	1	2	3	3	2
	Csák Károly	1	1	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2
	Deutsch Miklós ...	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	fm
5	Ebner Károly ism.	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3
	Engel Kornél	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	3	2
	Enyedi Emil	2	1	2	3	3	2	3	3	1	1	3	2
	Fazekas Gyula	1	2	3	3	3	2	1	3	3	3	3	fm
	Feldmann Fülöp...	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2
10	Feldmár Marcell ..	1	2	1	3	3	2	1	1	1	2	3	fm
	Fertig Mór	2	2	3	3	3	3	3	1	3	2	2	3
	Gál Andor	1	2	3	4	3	3	3	2	3	2	3	3
	Gerő András	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	3	2
	Gyurcsovics Ferenc	3	1	2	2	3	3	1	3	3	2	3	1
15	Hegedüs Vilmos ...	vizsgálatlan maradt											
	Hegyei Ferenc	1	2	3	1	2	3	3	3	2	3	3	2
	Heller Jenő	1	2	3	3	3	3	2	3	2	1	1	1
	Hübsch Frigyes ...	2	2	3	4	3	4	3	4	3	3	3	3
	Jakab Ödön	1	3	3	4	4	3	3	3	4	4	1	3
20	Kaufmann Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2
	Kirsch Sándor.....	1	1	1	1	2	3	1	1	1	1	2	2
	Kiss Jenő.....	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Kohn József	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	3	3
	Komoróczy László	2	1	3	3	3	3	2	1	3	3	2	1
25	Kovács Iván	1	2	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1
	Kurucz Imre	1	1	2	2	3	2	2	1	1	1	2	2
	Laykauf Lajos	3	2	3	4	4	4	3	4	3	3	4	3
	Lemberger György	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	2
	Lénárt György ...	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2
30	Lindner István ...	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	3	2
	Mezey Sámuel	1	1	2	3	2	3	3	3	1	2	2	3
	Móry Béla	1	2	2	3	2	2	1	1	2	2	2	2
	Mrinyák József ...	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2
	Nemes Ödön	1	2	2	3	2	2	2	2	3	3	3	2
35	Opfermann Ferenc	1	1	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Pozsonyi István ...	vizsgálatlan maradt											
	Prónay Jenő	1	2	3	3	3	3	2	2	1	1	3	3
	Radulasky Milivoj	2	1	3	4	3	3	3	3	4	3	3	2
	Rischák Lajos	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2
40	Roder Imre	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	3	fm.
	Rose Edvin	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2
	Roth József	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2
	Sátori Benedek ...	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Schaechter Sándor	2	1	2	2	3	2	2	3	3	3	3	1
45	Schneider János ..	1	1	1	2	2	2	1	1	1	3	2	2
	Singer Béla	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2
	Szabó Ernő	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2
	Tettau Gyula	1	1	3	3	3	3	2	2	3	3	2	3
	Thomé Károly	1	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	fm.
50	Tóth Ferenc	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3
	Tsuk Árpád.....	1	1	2	3	3	2	1	2	3	2	3	3
	Vermes Béla	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	4	2
	Verő Béla ism. ...	2	3	3	4	3	4	3	3	3	3	1	3
	Waechter Illés	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
55	Weinréb Virgil	1	1	2	2	2	3	3	2	3	3	2	2

Magántanulók:

Ascher Ödön	vizsgázott	1911. IX. 30.
Fischer Andor	„	1912. VI. 11.
bagotai Lengyel K.	„	1912. IV. 16.
Szabó László	„	1912. VI. 11.

Kimaradtak:

Fröhlich Károly ...	kimaradt	1912. IV. 30-án.
Kis Ernő	„	1912. IV. 30-án.

VII. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Ascher Ödön	1	2	2	2	3	3	3	3	4	3	2	3
	Back Tivadar	2	2	2	2	1	3	3	3	3	3	4	2
	Barta József	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	3	2
	Déri Imre	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	1
5	Diamant Sándor ..	1	2	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Fleischer Miklós ..	1	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	fm
	Fleischmann M. ...	1	1	3	2	2	2	1	2	1	1	2	2
	Friedmann Lajos ..	1	2	2	2	1	2	2	3	1	2	2	2
	Frisch Ernő	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	4	3
10	Gárdos György ...	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2
	Gárdonyi Sándor ..	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Goldmann Marcell .	1	1	1	1	1	3	1	2	2	3	3	2
	Goldstein Ödön....	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	3	2
	Grimm János	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3
15	Heisler Ferenc	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2
	Helfer István	1	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	1
	Horvát Miklós	1	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
	Huszka Imre	1	1	3	3	2	3	2	3	3	3	2	2
	Jeszenszky Mihály	2	1	3	3	3	3	3	3	2	4	3	3
20	Kanitz László	2	1	2	2	2	3	3	3	2	1	1	1
	Kieweg Károly ...	1	1	2	1	2	3	2	2	3	1	1	2
	Kopper Dezső	2	3	4	3	3	4	3	3	3	3	1	2
	Láng Károly ism. .	2	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	1
	Lantay Lajos	2	3	4	3	4	4	4	3	4	4	3	1
25	Laszlovszky G. ...	1	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Loránd Elemér ...	1	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	2
	Lovas Andor	1	2	3	2	2	3	2	2	1	2	3	2
	Macsek Béla ism. .	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Möller György.....	1	2	3	2	1	2	2	1	3	3	3	3
30	Nádas (Neumayer) György	1	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3
	Oszwald József F.	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	2	2
	Párdy Zoltán ism.	2	2	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2
	Pártos Ármin J. ..	2	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3
	Pfaff József	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
35	Rády Lajos	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2
	Rausch Hermann .	1	1	2	1	1	3	2	2	2	3	3	2
	Reichmann Gyula .	1	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Schiffer Miksa	1	3	3	2	3	2	2	3	3	3	3	3
	Schwartz Jenő	2	3	3	4	3	3	2	3	2	3	4	3
40	Steiner Mihály	2	1	2	2	1	3	3	3	2	2	3	2
	Steiner Pál	1	3	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3
	Szentpéteri Sándor	1	1	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2
	Szőnyi István	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	1	2
	Vámos Ferenc ...	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3
45	Wigdorovits Árthur	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Zerrer Iván	1	2	3	3	4	3	3	2	3	4	3	1
	Zsák Ágoston	1	1	2	2	2	3	2	1	2	2	2	1

Magántanulók:

	Boromisza Rezső ..	vizsgázott 1911. XII. 3.
	Feleki Sándor	„ 1912. VI. 12.
	Fogel Henrik.....	„ 1912. VI. 12.
	Füredi Ferenc ...	„ 1911. XII. 3.
5	Klein Henrik.....	„ 1911. XII. 3.
	Nagy Béla	„ 1911. IX. 9.
	Nepkó István	„ 1912. I. 27.
	Szlavik István ...	„ 1912. VI. 12.
	Téri Tódor	vizsgálatlan maradt
10	Wolfram Dezső ...	vizsgázott 1912. V. 3.

Kimaradt:

Schoffer Ferenc ... kimaradt 1912. II. 28.

VIII. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv és irodalom	Francia nyelv és irodalom	Bölcsészettan	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Bálint Jenő	1	1	2	2	3	2	3	1	1	1	2	2
	Bamberger Pál ...	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Berger Árpád	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1
	Brill Lajos	1	1	3	3	1	2	1	2	2	2	2	2
5	Bródy Gáspár	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Brössler Rudolf ...	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Fleischer Sánd. ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Frankl Kornél.....	1	1	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2
	Freund Salamon ..	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
10	Füredi Tibor	1	1	3	3	2	1	2	1	2	2	3	fm.
	Garai Jenő.....	1	1	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2
	b. Goldberger Andr.	2	1	3	3	3	3	3	1	2	3	2	2
	Goldner Pál	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Grünbaum Zoltán .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15	Grünfeld Dezső ...	1	1	2	3	2	2	2	3	3	3	1	1
	Halbich Károly ...	önkéntes ismétlő											
	Hassán Adolf	1	1	2	3	3	2	3	1	1	2	2	2
	Hoffer Odó	1	2	2	1	3	2	3	2	2	3	2	1
	Kaff Andor	1	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2
20	Kálmán Márton ...	1	2	2	3	2	2	2	3	3	3	1	2
	Karpfer Konrád .	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1
	Korencsi Győző ...	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Kortje József	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Krishaber Miksa ..	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
25	Lamberg Ferenc...	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Lukács Elemér ...	1	1	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2
	Mann Dénes	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2
	Major Béla	1	1	3	3	2	2	2	2	2	3	2	2
	Marczényi Gyula ..	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
30	Nagy Béla	1	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2
	Neubauer Károly .	1	1	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2
	Quittner Marcell ..	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	van Royen Henrik	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Schwert Antal	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
35	Somló Ferenc	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3	1

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv és irodalom	Német	Francia	Bölcsészettan	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Steinfeld Ernő	1	1	3	3	2	2	2	2	3	2	2	2
	Strausz Géza	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Szatmári Sándor...	1	1	2	2	1	2	3	2	2	1	2	fm.
	Takács Imre	1	1	2	3	2	2	3	3	3	2	2	1
40	Tihanyi Oszkár .	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Ungár Nándor	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1
	Vámos Dániel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Váradi József	1	1	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2
	Weinberger József .	1	1	3	3	2	2	2	2	3	3	3	2
45	Weinreb György ..	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2
	Weisz Lipót.....	1	1	3	2	1	2	1	1	1	1	2	1
	Weisz Sándor	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Wendelin István...	1	1	3	3	3	2	3	1	1	2	3	2
	Zachari Árpád	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
50	Zoltán Andor	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2

Meghalt:

Volenszky Tibor

Kimaradtak:

Gewölb Mór	kimaradt	1911. XII. 1.
Jucker Arthur.....	,,	1912. IV. 20.
Lindenbach Béla ..	,,	1911. X. 3.
Schilhardt Lajos ..	,,	1912. III. 27.

Magántanulók:

Aich János	vizsgázott	1912. V. 4.
Boromisza Rezső ..	,,	1912. V. 4.
Diamant Gábor ...	,,	1912. V. 5.
Füredi Ferenc	,,	1912. V. 5.
5 Galgóczy Ferenc...	,,	1911. XII. 3.
Günz Jenő	vizsgálatlan	
Hajdu Károly ...	vizsgálatlan	
Klein Henrik.....	vizsgázott	1912. V. 5.
Mándi Zoltán	,,	1912. V. 4.
10 Révész Ferenc	,,	1912. V. 5.
Serény Géza	,,	1911. IX. 9.

b) Rendkivüli tárgyak.

I. Latin nyelv.

V. osztály. (I. évf.)

Friedmann György : elégséges.
Hassán Ernő : jó.
Lantos Mihály : jeles.
Schweiger Gerő : jó.
Vermes Pál : jeles.
Verzár Erik : elégséges.
Vig Jakab : jeles.
Weil Elemér : jó.

Kimaradtak :

Becskő József,
Goldmark Gyula,
Hartmann Győző,
Rotschild Rezső,
Spitzer Imre.

VI. osztály. (II. évf.)

Feldmann Fülöp : elégséges
Fertig Mór : elégséges.
Heller Jenő : jó.
Lénárt György : jeles.
Mezey Sándor : jó.
Nemes Ödön : jó.
Schneider János : jeles.
Wächter Illés : elégséges.

Kimaradtak :

Csák Károly,
Deutsch Miklós,
Fazekas Gyula,
Opfermann Ferenc,
Rischák Lajos,
Schächter Sándor,
Tettau Gyula.

VII. osztály. (III. évf.)

Barta József : jeles.
Fleischer Miklós : elégséges.
Friedmann Lajos : jeles.
Frisch Ernő : jó.
Goldmann Marcell : jeles.
Heisler Ferenc : jó.
Horvát Miklós : elégséges.
Rausch Hermann : elégséges.

Kimaradtak :

Back Tivadar,
Fogel Henrik.

VIII. osztály. (IV. évf.)

Berger Árpád : jeles.
Brill Lajos : jó.
Freund Salamon : jó.
Füredi Tibor : jó.
Grünbaum Zoltán : jeles.
Hassán Andor : jó.
Weinberger József : jó.
Weisz Lipót : elégséges.

Kimaradtak :

Neubauer Károly,
Zoltán Andor.

II. Egészségtan.

Back Tivadar : jeles.
Gárdos György : elégséges.
Fleischer Miklós : jeles
Helfer István : jeles.
Jeszenszky Mihály : elégséges.
Moeller György : jeles.
Pártos Jenő : elégséges.
Schiffer Miksa : jó.
Steiner Pál : elégséges.
Zsák Ágoston : jeles.

III. Műirás.

IV/A) osztály.

Berger Miklós : jó.
Boczkó Mihály : elégtelen.
Füredi Gyula : jó.
Kálmán Lajos : elégséges.
Kovács László : jeles.
Markovics Antal : kimaradt.
Pozdorai János : elégséges.
Schulhof Lajos : kimaradt.
Steiner Ernő : jó.
Weiszfeiler Ferenc : elégséges.

IV/B) osztály.

Adelmann János : jeles.
Faragó László : elégséges.
Fleischmann Jenő : jó.
Fleischmann Miksa : jó.
Korotwitschka Tivadar : elégs.
Krausz Imre : elégséges.
Krausz Richárd : jó.
Neufeld Kálmán : kimaradt.
Orosz András : elégtelen.

V. osztály.

Fritz Hugó : elégséges.
Vig Jakab : jeles.

VI. osztály.

Opfermann Ferenc : elégs.
Rischák Lajos : jó.

IV. Mintázás.

II. osztály.

Böhm Tibor : 2.
Dózsa György : 2.
Fried László : 2.

III. osztály.

Barta Lajos : 1.

IV. osztály.

5. Kemény Károly : 2.
Reich György : kim.
Lichtmann György : 2.
Kornfeld Albert : 2.
Hirschberg István : 2.
10. Hübner Ede : 2.
Kálmán Lajos : 2.
Berger Miklós : 2.
Kovács László : 2.
Esztergályos Dezső : 2.
15. Deutsch Endre : kim.
Weiszfeiler Ferenc : 2.
Füredi Gyula : 2.
Szántó József : 2.
Dénes György : 2.
20. Krausz Imre : 2.
Schwartz Ferenc : 1.
Florián József : kim.
Garai Tibor : 2.
Müller Béla : 2.
25. Neufeld Géza : 2.
Nagy Béla : kim.
Bartos György : kim.
Sebő Imre : kim.
Albacháry László : kim.
30. Ecker Viktor : 2.
Neufeld Kálmán : 2.
Krausz Richárd : 2.
Zilzer Gyula : 2.
Scheumann Béla : 2.
35. Korotovitcska Tiv. : 2

V. osztály.

Ascher Oszkár : 1.
Barta Károly : kim.
Erdős Lajos : kim.
Goldmark Gyula : 1.
40. Uhlyarik Titusz : 2.

VI. osztály.

Heller Jenő : 1.
Fertig Mór : 2.

VII. osztály.

Kánitz László : kim.
44. Steiner Mihály : 2.

TARTALOM.

Oldal

Afrika utolsó független állama 3
I. Adatok az iskola 1911/12. évi történetéhez 31
II. Tanári testület 39
III. A tanárok irodalmi működése 47
IV. Tantárgy-felosztás 50
V. Elvégzett tananyag 50
VI. Ifjusági egyesületek működése 74
VII. Ösztöndijak, tandijmentesség 84
VIII. Szertárak és könyvtárak 93
IX. Általános érdekü avagy intézetünket illető rendeletek . . . 96
X. Az érettségi vizsgálatokról 102
XI. A jövő tanévre vonatkozók 106
XII. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok 114
XIII. A tanulók érdemsorozata 119

2002